Guds drömmare

Bokutgåva

Stockholm. Fr. Skoglunds förlag (Seelig & Co. förlagsfirma). 1904

Till minnet af mina föräldrar.

I kärlek

Alfhild Martin

FÖRSTA KAPITLET.

I den nybyggda norrländska landskyrkan stod den unge, nyss till orten anlände stockholmsprästen och talade om bröllopet i Kana. Det var en fint afvägd predikan med ljus och skuggor konstnärligt fördelade och språk och tankar väfda samman på sätt, som endast ett musikaliskt öra förmår.

Men det låg någonting stelt och bundet öfver själfva utförandet, och stel och bunden kände sig också den unge predikanten. Samma art af vantrefnad, som pressat nykomlingen, när han togs emot af den styfva jämtländska naturen och af de styfva jämtländska människorna, hade följt honom hit upp på predikstolen. Den stod bakom honom, hviskade förvirrande ord i hans öra, strypte röstens sällsporda välklang och dref gång på gång blodet i korta vågor mot det mörka, litet stela ansiktet med dess bruna, bandsmala ögon. Satserna föllo af vana tuktade och formstarka, men själf hade talaren en förnimmelse af att det alls icke var han, Åke Ellison, den unge, lofvande vältalaren, som stod här och predikade, utan en annan, en främling, som till bot för begånget brott blifvit ådömd att tala inför dessa allt slukande och intet emottagande jättemän och jättekvinnor, ty lika sådana förefÖllo honom församlingsmedlemmarna.

Kanske att han dock allra mest pinades af den så banalt moderna kyrkan, med dess gapande läktare och gapande fönster, genom hvilka solskenet föll blodfärgadt, siladt genom röda gardiner löpande på ringar som jalusier på en krog.

Krogbelysning i hans kyrka ...

Åke försökte nu att försjunka i sig själf och i sitt ämne, men gåfvan att kunna bedja under bönen ägde han ej. Därtill hade han alltför strängt fostrat sig att lyssna till hvarje sin rösts tonfall, att tukta hvarje sin tankes frihetslängtan ... Beslutsamt flyttade han nu blicken till altarets helt förgyllda änglar, men hans pupiller drogo sig samman inför deras oskönhet som inför eld.

Då sänkte han åter blicken till församlingen, hvilken satt där orubbligt tyst, genomskuren af bänkarnas ljusa ryggstöd, som ett mörker af omotiverade solstreck. Männen, i regel högvuxna, med små hufvuden och drag af illparighet kring de skägglösa munnarna — ett drag som Åke då tog för kritik — kvinnorna, ståtliga och kraftfulla äfven de, alla med hufvudet prydt af stora svarta sidendukar, af hvilka de äldre hopvirat sina till ett slags imponerande sibylleturbaner och som af de unga svepts i lösa, klädande veck kring de unga, oftast litet spotska ansiktena. Om de blott ej alla lyssnat så fruktansvärdt uppmärksamt! Det var som om de af honom kräft något särskildt; något som han icke gaf, något som han aldrig skulle komma att gifva; det kände han med en kväljande förnimmelse af obehag och otillräcklighet.

Bröllopet i Kana var Åkes favorittext. Kristus var så äkta mänsklig i sin gudomliga maktutöfning den gången, så kärleksfull som son. Himlavinet, skänkt af Gudasonen, skulle stråla i ösande sol, allt annat ligga i det jordiskas halfdunkel.

På så sätt hade han målat upp taflan mången gång förut, sådan målade han upp den nu, i fasta, klara konturer. Men för första gången i sitt lif kände han, att ingen såg hvad han målade.

I det mörka, i fyra hårda uddar skurna hårfästet började små svettpärlor att bilda sig, och den ytterst välvårdade mustaschens rötter brände som eld; allt hos Åke säkra tecken till en ovanlig nervositet. Af en slump föll då hans blick på en svartnad dopfunt af antik marmor, tydligen en än mer vinddrifven främling här än han var det själf — och nu tyckte han sig ha fått någon att tala för, träffat på en like, som förstod.

Slutet af predikan föll i jämnare böljeslag än hvad början gjort, men ändå var det med en känsla af äkta lättnad som Åke öppnade den reglementerade bönboken. Nu visste han sig gifva spis, fastslagen som god. När Åke lyst frid öfver församlingen och med korrekta steg lämnat predikstolen, hvars eldröda sammetskant mot det höggula träet hela tiden hade, trots allt hans motstånd, pinat honom som en personlig oförrätt, såg han alldeles invid trappan skymta fram ett sammetshvitt flickansikte, hvars mörka, strålande ögon betraktade honom med ett egendomligt uttryck af stor, öm sorg. Så snabbt hade visionen dragit förbi, att Åke sedermera i minnet endast behöll intrycket af någonting mycket strålande på någonting mycket hvitt.

Sakristian hade ännu kvar sin själ af bräder och sin andedräkt af fernissa. Och dock stannade Åke här inne så länge det var honom möjligt — ja längre. Utanför samlade sig under tiden kyrkfolket i medvetna grupper, männen för sig, kvinnorna för sig, alla tydligen i väntan på någon. På hvem? Nog på honom ...

All Åkes erfarenhet hittills af bönder var den han hämtat under besöken på morföräldrarnas sörmlandssäteri, där statare med nedärfd slafinstinkt i blodet sopade mössan af hufvudet, ej blott inför husbondfolket och alla dess medlemmar utan också inför själfva hufvudbyggningen.

Men människorna här uppe voro icke slafmärkta de, Gud ske lof. De tycktes föga vana att böja vare sig rygg eller knä, ens inför vår Herre, och icke var Åke mannen att lära dem konsten, det kände han med en ökad förnimmelse af obehag och otillräcklighet.

Plötsligt ryckte han upp dörren och trädde ut i solljuset; men knappt utkommen, hejdade han sig ånyo med en ny känsla af osäkerhet.

Inbiten stockholmare, visste han hvarken hvad han skulle säga eller göra. Skulle *de* tacka honom ... skulle *han* tacka dem? Slutligen tog han ett par steg framåt, räckte fram handen på måfå och mumlade någonting liknande: »Hur står det till?»

Han hade visserligen läst sig till den kunskapen, att han borde vara landtlig och hjärtlig, men det landtliga och hjärtliga låg nu en gång för alla icke för Åke Ellison. Nu som alltid kände han endast den ytterst finkänsliges fruktan att tränga sig på.

Då steg fram ur männens grupp en bonde med det svartmuskiga ansiktet tudeladt af ett par vanskapligt breda bryn, tog långsamt mössan i handen och sade säfligt:

»Jaa — vi få väl tacka så mycket då, för en så grann sång och en så rar predikan. Jag tänk' hon räck' att tugga på till nästa sönda', innan vi begrip'na.»

Snabbt drefs blodet mot Åkes blekhyade ansikte. Han förstod nämligen ej, att orden dolde ett bestämdt erkännande, utan tog dem som ett utbrott af den sega kritik, af hvilken han nyss så pinats där inne. Han hade ämnat följa sin företrädares råd att bjuda på middag just »Jan Ers», »ögonbrynsmannen», byns största makt,

och ännu ett par af socknens förnämligare män, men miste nu både håg och själftillit. Tanken att sitta till bords med dessa jättemän, som nyss så hänsynslöst malt sönder hans predikan, utan att ändå förstå den, blef honom med ens olidlig. Om hvad skulle de väl kunna samtala ... ja, om hvad?

Hackande som en skolpojke mumlade han nu några ord om: »ämnat bjuda på middag ... var förhindrad, hoppades en annan gång ...» Så lyfte han på hatten, bugade sig som inför på samma bildningsgrad stående och skyndade med nästan om flykt påminnande steg mot den nyss uppförda dussinvilla, som så föga lyckligt ersatte den drömda gamla prästgården med svalkvitter under brutet tak och sin öppna förstukvist.

Kyrkfolket såg länge efter den raka, sportutvecklade gestalten med de litet kantiga axlarna, och kanske kvinnornas blickar voro de, som hvilade längst.

»Jag tänk', han kom' te å passa grant», sade till sist Jan Ers varsamt förnöjd.

»Ja han ä' ackurat som skuren etter kyrkan», ifyllde en annan stormakt, äfven han lika varsamt förnöjd.

Att Näcksjö kyrka redan var hvad Näcksjö socken inom kort ämnade blifva, den modernaste i hela Norrland, räknade näcksjöborna sig till evig ära och heder.

Också hade de med stort jämnmod mottagit underrättelsen om att ingen af de på förslag varande landtprästerna blifvit utnämnd till deras herde, utan en ung stockholmare, om hvilken de ingenting annat visste än att han var ung och rik. Att han under dessa förhållanden äfven borde vara modern, det hade de räknat ut själfva. Men att Åke i så hög grad skulle komma att uppfylla deras förväntningar, var dock mer än de vågat hoppas. Också var belåtenheten stor, ehuru, enligt ortens sed, tystlåten.

Vägen till prästgården var helt kort och fullkomligt jämnad — här, i det kuperades land, var slätten tydligen skönhetsidealet, men hur kort vägen än var, hann Åke likväl erfara både skam och harm öfver sig själf.

Var detta prästerligt, var detta värdigt herden för en stor församling, att springa sin väg som en snarstucken pojke, springa, ej ens inför något verkligt, utan inför en anad underström af antagligen rättvis kritik? Var han en egenkär narr? Hvarför hade han så med glädje tagit emot den oförmodade utnämningen hit upp om ej just för att undkomma faran af att bli en talare på modet?

Allt slags trängande intill hans andliga personlighet var ju honom så motbjudande. Och nu, när han för en gång möttes af ett mindre uppfostradt förstående, så ... Han kände sig hågad att springa tillbaka och gifva den ofödda bjudningen lif, men en stunds eftertanke sade honom, att *dessa* människor nog mycket förr skulle förlåta en uteblifven bjudning än ett visadt vankelmod.

På verandan stannade Åke och betraktade hur det långa kärrtåget af kyrkbesökande aflägsnade sig, hästarna gående så tätt efter hvarandra, att de liknade knyckande leder i en sakta framrinnande vidunderorm, och åter tvingades han att lägga märke till luftens blå underklarhet. Hvarje träd, hvarje buske, hvarje sten stodo som inetsade i sin egen värld af ljus.

Allt var af vikt och värde här uppe, bagateller förekommo ej. Men allt detta silhuettskarpa föreföll Åkes vid låglandets suddiga konturer och milda färger fostrade ögon färgtryckslikt och stämningslöst. Naturen var ej längre en mild famn att hvila ut i, utan en pockande personlighet, som stolt kräfde uppmärksamhet för egen räkning.

Och hur tröstlöst stort och vidt allting var sedan! Åke tyckte om att känna gränser omkring sig, både andliga och lekamliga gränser. Endast inom det begränsade kunde hans natur slå ut i full blom — det visste han. Men här!

Ängarna voro ej längre ängar, utan buktande tak åt brottande jordandar; åkrarna hängde som broderade mantlar ned öfver de stupa sluttningarna, själfva potatislanden smögo sig som slingrande bäckar mellan lodräta åsar och djupa tjufvor. Och fjällen sedan, de beryktade fjällen med deras godtköpseffekt af rosenröd snö? Bah!

Med en otålig knyck ryckte Åke upp dörren och trädde in i salen, det enda af rummen, som han under sin nära veckolånga vistelse gittat något så när ställa i ordning. Han hade icke ens gittat att under dessa dagar lämna prästgårdens mark. Det enda han »orkat» hade varit att röka och att vantrifvas, men de två sakerna hade han gjort i grund.

När Åkes gamla sköterska, Maja, eller Mascha, hvartill namnet efter hand förvridits, hvilken följt sin älskade gosse hit upp i landsflykten, fick höra, att de väntade gästerna ej ens blifvit bjudna, drog ett belåtet leende öfver det lustiga som af en slump hoprörda ansiktet med dess små blå ögon tindrande af en evigt brinnande modersömhet.

»Hon visste väl hon, att hennes gullpräst inte skulle stå ut med att sitta till bords med illaluktande bönder ...»

Åke klappade Maschas hand, hans vanliga svar på hennes små utgjutelser, och öppnade ett par bref, som lågo honom till mötes på det provisoriska skrifbordet.

Det ena brefvet, skrifvet med elegant, litet lös stil på ytterst elegant papper, löd:

»Min otäcka, älskade prästpojke!

Nog har du gjort mig en ryslig sorg som blifvit präst — präst, med den hållningen! — men efter det nu *är* gjordt, så önskar jag dig all trefnad där uppe i vildmarken och i ditt nya hem. Du har lyckligtvis en så *utpräglad* förmåga att alltid trifvas. Tante Charmante väntar, hvarför jag inte hinner skrifva mer; hon påstår näml. att brefvet måste afgå just *nu,* eljest blir det för sent. Som du vet är hon alltid så underlig.

Din varmt tillgifna *moder.*

P. S. Är det sant att norrländskorna ha en så sällsynt vacker hy? Är det klimatets merit, eller begagna de något? Tag reda på den saken *är du snäll,* och glöm ej att svara! D. S.

Med en liten krökning på läppen lade Åke in den episteln i sin brefhållare och öppnade det andra brefvet, som, enkelt och gediget till sin utstyrsel, innehöll endast en enda rad:

»Gud signe din första söndag och dess arbete, gossen min.

Din vän *C—te.*

Det brefvet gömde Åke i sin plånbok, efter att först sakta ha vidrört det med sina läppar.

Strax efter den hastigt, nästan skamset intagna middagen tog Åke sin mössa och gick ut. Han hade till straff ådömt sig att göra ett par af de alltsedan hans ankomst med en sådan nervositet påtänkta besöken i byn. Framför allt skulle han uppsöka Jan Ers, af hvars tudelade ansikte han mottagit ett rentaf kväljande fulhetsintryck ... Om det endast blefve honom, Åke, möjligt att öfvervinna sin skygghet och sin reservation ... Men som han visste att detta var honom omöjligt, så lofvade han sig själf att han åtminstone skulle vara ärlig och aldrig, hvarken nu eller framdeles, försöka att genom oäkta medel vinna en oäkta popularitet.

Efter ha fattat det beslutet tyckte Åke sig ha fått fast fot i stigbygeln och gick snabbt mot röda byn. Han erfor en rent löjlig känsla af att vara afklädd inför dessa stirrande träd, stirrande buskar och stirrande stenar.

Själfva luften trängde närgånget in genom hans kläder och kom hans hud att pärla sig som vid ett kolsyrebad. Solen var ännu uppe, men snart skulle mörkret falla, plötsligt som när man släcker ut ett ljus. Allting var plötsligt, ja brutalt här uppe, mellantoner fattades. Gräset, nu i slutet af augusti, glänste ju i smaragdens färg och blommorna glödde i full ungdomslust — nu mot döden. För ett ögonblick stannade Åke och lyssnade till Trefallsforsen, som sög kraft från älfvens öfre kant och sedan fortsatte vägen i skummande hvirflar, mot okända mål.

Men hvad var väl dessa mångomsjungna forsars sång annat än en rå makts hänsynslösa utropande af egen styrka?

I Stockholm brukade Åke ofta gå ned till Strömmen och vakta på hur skymningen där löste sig ur vattnets famn, gled in bland husen och hviskade mildt: Rädens icke, människor, men nu kommer mörkret snart!

Hur mycket ljufvare var ej detta än som här, sol tätt invid nattens hjärta!

Snabbt gick han framåt, men plötsligt gripen af en ny tanke, sneddade han öfver en tufvig äng och återvände till kyrkan, där han på förmiddagen predikat.

Hur var det möjligt att bygga något så lätt och hållningslöst i en omgifning, som fullkomligt skrek efter tung och allvarlig stil!

Gång på gång gick Åke rundt kring kyrkan, stirrade in i dess missproportioner och tvingade hjärnan att hålla till godo med dess lättvindiga torn. Det var sista gången han tillät sig ett estetiskt bedömande. Hädanefter skulle »socknens stolthet» för honom endast vara den Gudsboning, i hvilken det blifvit honom, Åke, förunnadt att få gifva lif och form åt den religiösa vilja och glädje, som hade rot i honom själf.

Åke stod länge försjunken i tankar framför den stängda porten; så lyfte han af hatten som inför en öfverordnad och ställde med lätta steg åter kosan mot byns stolta byggnader, som tre och tre på hvarje gård lyste röda på höjden med älfven till ögonfröjd och landsvägen till matta.

I sista ögonblicket kände Åke vakna hos sig en ny frestelse, den att gömma sig bakom en viss nedärfd kolartro på att en landtpräst borde uppsökas, ej uppsöka, men han öfverkom lyckligt äfven den stötestenen. Besöket — det blef endast ett — det hos Jan Ers — gick mycket lättare att göra än Åke hade trott. Han mötte så mycken vaken intelligens både hos »ögonbrynsmannen» själf och hos dennes vuxna söner och togs emot af hustrun med en sådan storståtlig siratlighet, att all hans fruktan att tränga sig på försvann. Hvad som däremot ej försvann, ej kunde försvinna, efter det var en del af hans personlighet, hans egen litet stela förbehållsamhet, i dag än mer förstärkt af hans fruktan att ej vara sann, och hans fullkomliga brist på prästerliga ord och åthäfvor blef honom ovetande till en seger i stället för till ett nederlag. Ju mer olik han var allt hvad byfolket genom tradition och vana lärt sig anse sammanvuxet med prästkallet, ju mera belåtenhet uppväckte han.

Männen kastade icke ens en tanke på möjligheten af att prästen icke skulle trifvas. Icke trifvas, när han fick äran vara herde i en sådan församling och, framför allt, när han fick äran predika i en sådan kyrka! Men kvinnorna sågo djupare och lofvade hvarandra, på sätt som endast kvinnor kunna lofva, med tankar, ej med ord, att göra allt de kunde för att hindra, att äfven denne söderlänning skulle gripas af mörkret.

När Åke slutligen med något lättadt samvete sprang nedför den backe, där Jan Ers' gård låg, fick han på andra sidan om landsvägen på en äng se en liten hvassryggad, massiv gråstensbyggnad, ej så liten att människorna kunde gå den förbi och ej så stor att vinden kunde skada den. Sammanvuxen med den byggnaden medelst en öfvertäckt gång låg en fjällig stapel, insjunken på ena sidan som efter en spark och gördlad af ett klumpigt staket, på hvars blanka kulor just då dufna kråkor hvilade.

Rundt omkring klagosång från förvittrade plåtar på förvittrade stenar ...

Nu visste han! Han stod nog framför den sedan i fjol till ett intressant minnesmärke förvandlade trehundraåriga gamla kyrkan med dess skyddsvakt af helvetestaflor, så hiskliga, att de blifvit uppslagna upp och ned antagligen af en nutidshand.

Åke hade redan gått igenom tillräckligt i dag för att ej känna sig hågad för nya intryck, men som den korsmärkta tunga dörren stod öppen, sköt han den djupare tillbaka på gångjärnen och trädde in i dunklet. Allt var spindelnätsgrått här inne, icke minst dagern från de små, högt sittande, ålderdomsskumma fönstren.

Efter några ögonblick föreföll det visserligen Åkes ännu af ljuset bländade ögon, som om han i allt det grå sett bitar af en blå himmel skymta fram och anat röda rosor färdiga till fall. Men han kände sig för trött att orka reda upp intrycket och dref sakta uppför stora gångens genom århundraden innötta andestig rakt fram till det enkla hvitmålade högaltaret, hvars nu evigt tomma rand barmhärtigt doldes af ett bårtäcke af murknad sammet. Här blödde stenhällsgolfvet af ett hål, som om ur kyrkans stenkäk brutits en oxeltand, och öfver det ena korfönstret glindrade svagt i dunklet ett ljuslockigt helgons gyllene gloria.

Åke undrade slött hur det kunde komma sig, att icke den Gudsmannen framför allt annat grånat här inne. Äfven väggen blödde af ett hål, ehuru af ett mindre, och rakt upp ur stenhällarna sprungo smala snidade bänkar. På den tiden behöfdes det i sanning att tron eldade! Genom det grå började nu det blå och röda att tränga sig fram. Först en låg blå predikstol, hvars tillvaro beseglades af ett par laxfärgade händers eviga handslag. Så en spinettlik läktare, med blå sidor inramade i tänkespråk. Understödd af en lodrät trappa hängde i ett hörn en egendomlig, himmelsblå bur, bakom hvilkens blyinfattade rutor nog traktens fruar fordomtima dolt sin skönhet för bönders föraktade blickar. Och i takets klumpiga bjälkar glödde rosor i dämpade skyars heliga skydd.

Hvilken naiv skönhetsglädje i allt det tunga! Endast genom att djupt buga sig kunde Åke träda in i sakristian, en mörk cell, där en tom kista af murknad ek täljde sin egen saga om en i århundraden troget förvarad, men nu röfvad kyrkskatt.

Äfven fanns här inne ett litet altare, ehuru ett darrande mot döden, i hvars nisch en öfverkalkad Mariabild sakta börjat att tränga igenom. Framstupa som skakadt i evig gråt låg här ett helgon i blå kåpa, nog den bortslitna kamraten till den rödkåpade Gudsmannen där ute.

När Åke vände den så skymfade helige mot ljuset, såg han att hans gloria var försvunnen och hans käk krossad. Men han såg också, att såret var förbundet med en liten barnnäsduk, märkt med W och fastsatt efter alla förbindningskonstens regler med flera små säkerhetsnålar.

Hvem gick hit och förband ett såradt helgon? Åke emottog ett så lifligt intryck af den stämning, som föregått denna handling, att han med ens kände ett värkande medlidande med den skymfade Gudsmannen. Han tog bilden i sina armar och yttrade högt:

»Hör helige man, hvem du nu än må ha varit, jag den lutherske prästen lofvar dig, att du skall återfå den plats du förlorat där ute i kyrkan, och att du där i sällskap med din kamrat i frid skall få drömma om den storhetstid som gått och hoppas på den storhetstid som kommer, när vi alla, katoliker som protestanter, judar som muhammedaner, skola dömas lika. Vare det så. Amen.»

I dörrens knappa ljusstrimma föll samtidigt en skugga, och där på tröskeln stod visionen från förmiddagen, nu fullbordad till en helt ung, hvitklädd flicka, som åter betraktade honom, nu ej med ett uttryck af stor öm sorg utan med ett uttryck af stor öm glädje ...

Snabbt lade Åke bilden tillbaka på det darrande altaret, men råkade samtidigt stupa öfver en otymplig

bönpall. Ett par minuter förflöto, innan Åke hunnit befria sin dräkt från det uppfångade dammet, och när han sedan nästan springande passerat kyrkan och den öfvertäckta gången — var visionen försvunnen.

Åke steg upp på en sten och såg sig ifrigt omkring. Nej, ingen flicka syntes till ... Så trolskt här i det trolskas land!

Sedan Åke lofvat sig själf att fortast möjligt taga reda på hvem som på ett så lättvindigt sätt skötte sin plats som minnesmärkets dörrvaktare, återvände han med långsamma steg till prästgården.

Efter kvällsmåltiden satt Åke länge uppe, försjunken i självpröfning, och blef det betyg han till sist satte sig själf det lägsta möjliga, både för tankelif och uppförande. Först vid ett-tiden lade han sig. Efter att ha läst den korta barnabön han älskade mest af alla böner, därför att han fått den till gåfva af sin käraste vän, väntade han förgäfves på att sömnen skulle infinna sig. Han hade hela tiden en känsla af att han glömt något, något viktigt, något, som han gärna ville föra med sig in i drömmens rike.

Hvad kunde det väl vara?

Till sist slumrade han lätt in och drömde då, att han på ett marmorblankt vatten såg en underbart hvit näckros med djupa rötter. När han lutade sig fram för att plocka blomman, blickade ur dess kalk ett par mörka, ömma flickögon honom till mötes.

I själfva sömnen kände Åke hur trygg och lugn han nu sjönk in i full hel hvila. Ändtligen visste han hvad han glömt, och han visste äfven, att trots dagens alla inre och yttre nederlag det likväl händt honom något vackert, något väl värdt att minnas.

ANDRA KAPITLET.

Påföljande morgon solsken, uppackning och en hel del praktiska bestyr.

Åkes tidigt vaknade ovilja mot att se främlingar omkring sig hade gifvit hans omdöme snabbhet och hans händer praktisk smidighet.

Vid något så intimt som ett hems ordnande skulle det för honom ha varit en fullkomlig pina att höra klampande fötter och råa röster omkring sig. Han älskade tystnaden under arbetet, älskade den så intensivt, att han nu bokstafligt smekte in ljudlösheten i sitt öra, medan han, sakta hvisslande, trollade sak efter sak på dess plats.

Gamla Mascha gaf honom då och då en nödvändig handräckning, men hon kände sin »guldpräst» allt för väl för att icke strax efter hvarje sådan smyga sig ut lika tyst som hon kommit in.

Sedan Åke invigt väggen öfver soffan i sitt arbetsrum till hem åt en i nästan kroppsstorlek tagen fotografi af Botticellis madonna degli Uffizi, hvisslade han icke ens. Guds unga moder skulle ha fullkomlig ro omkring sig för att sedan i sin tur kunna skänka ro ... Åke vågade icke fördjupa tanken på att det var sitt ensamma vinterhem han ordnade: han endast arbetade ... Dessutom hade allt blifvit så märkvärdigt mycket lättare i dag.

Af sin vackra mor — Åke kallade henne alltid sin vackra mor, till och med i sina tankar — änka efter kanslirådet Ellison, hade Åke fått en ytterst modern möbel, afsedd för expeditionsrummet »där uppe hos vargarna.» Men när Åke väl packat upp de solrosprydda väggskåpen, de pikanta snibb-borden, pinnsoffan, klockfodralet med mera, tände han en cigarr och började att hålla ett litet tankeförhör. Nej, han ville ej införa något så skrikande oäkta här i allt det äkta. Hvad skulle för öfrigt hans församlingsbor känna, om de

hos sin pastor sågo sitt eget allvarliga husgeråd med ett sådant öfversitteri efterapadt?

Trots Maschas denna gång mycket högljudda protester — Mascha ansåg nämligen allt det som kom från den Guds ängeln frun som ett himmelskt manna hvilket borde uppsamlas — blef således »bondmöbeln» stol för stol, bord för bord uppburen på vinden. Tomrummen fyllde Åke ut genom delar af sin sängkammarmöbel och genom att täcka ett par lårar med skånska bonader, också present, ej från hans vackra mor, men från hennes nästan tjugo år äldre halfsyster, »tant Charmante», Åkes mest »jämnåriga» kamrat och enda fullt förtrogna vän.

Men ingenting kunde få rätt valör mot det så misslyckadt dekorerade taket. Nå, från det obehaget kunde man ju lätt nog befria sig ...

Inom en knapp timme var också, tack vare litet kimrök, upplöst i vatten, och en kvarglömd målarborste, en förmildrande slöja dragen öfver de skrikande ränder Åke icke på annat sätt förmådde borttrolla. Så upp med varmtonade gardiner framför fönstren, en stor älghud bredd vid skrifbordet och stora sidenskärmar stjälpta öfver de olika höga lamporna. Rummet var färdigt. Åke såg sig kritiskt omkring för att efterse om där ej fanns något som skrek. Nej, allt var instämdt i dessa mjuka milda färger han älskade så högt.

Efter att ha kastat af sig sin nästan koketta arbetsblus af blått lärft och gjort en ytterst omsorgsfull toalett tände Åke en extra fin belöningscigarr och sjönk ned i sin bekvämaste stol för att i lugn njuta af harmonin omkring sig.

Dessa stunder af stilla skönhetsglädje, just i hans eget hem, hade för Åke alltid varit så dyrbara, att han för dem gärna offrat ett kamratlif, hvars glädje han aldrig förmått helt uppskatta. Denna gång hade han likväl icke mer än högst i några minuter fått frossa i sin stämning, innan Mascha stack in hufvudet och förgrymmad hviskade, »att nu var det någon här och sökte pastorn igen.»

Denna »någon», som faktiskt var Åkes första icke officiella besökare, befanns vara en lång kutryggig karl med tunn näsa, tunt hår samt tunn hög röst. Han var iklädd en tarflig men tämligen ren kostym, som han koketterat upp medelst en eldröd halsduk, virad i flera hvarf kring den långa halsen. Blicken under de glesa brynen var pigg och rösten påtaget jämrande, när han frågade:

»Ursäkta, men kan herrn säga mig hvar den riktiga prästen är?»

Förargad öfver att åter känna hjälplöshetens blod rusa till sina kinder, svarade Åke bra mycket kärfvare än han ämnat:

»Prästen, det är jag!»

Mannen gapade så den tomma gommen blottades och uppgaf ett tyst skratt, som tycktes hota att alldeles rista sönder honom.

»Han — prästen? En töcken där marknadssprätt! Gå han efter den riktiga prästen — det råder jag honom till — och säg honom, att nu är Ille här. Eljest får han väl se hur det går.»

Åke kände en rent oproportionerlig harm öfver ordet marknadssprätt men svarade lugnt:

»Jag kan inte gå efter den som redan är här. Jag är prästen.»

Ille sög in de tunna kinderna till två svarta hål och fick en betänksam uppsyn. Han var tydligen rädd att stöta sig med en möjligen varande makt, ehuru han samtidigt alls icke var öfvertygad om sagda makts äkthet.

»Om det är så, att han är den han säger, så talte väl den riktiga prästen, han som for, något med honom om

Ille?» kom det slutligen försiktigt.

»Nej, inte ett ord.»

»Jaha — joho ... Eljest är det min dag att få en slant till tobak.»

»Middag ska ni mycket gärna få, men tobak är ingen nödvändighetsartikel», svarade Åke kort.

Illes klippska ögon fingo ett än mera klippskt uttryck och den tunna näsan drog demonstrativt in rummets doftande rökmoln.

»Nää, det förstås det», kom svaret till sist undergifvet: »Inte behöfver jag något sådant som tobak, jag, som har så rar lukt att gläda mig åt i fattigstugan.»

Bra förargad kände Åke sig både öfver den illmariga tonen och öfver den illmariga tanken, men som han just då, hvarför gaf han sig icke tid att utreda, längtade efter kritik, svarade han nästan muntert:

»Nu ska Ille få höra. Olika uppfostran skapar olika lefnadsbehof. Att för mig dagligen dricka vin vore lika illa som ...» Ja, så kom det en liten social utläggning gående ut på att en och hvar människa har rättighet att behålla det som är nödvändigt för hennes personlighets fulla utveckling. Först efter det för utvecklingen nödvändiga skulle delandet begynna.

Ille lyssnade med klippsk uppsyn.

»Jaha», sade han till sist och såg sig menande omkring i det vackra rummet, under det han skakades af samma tysta skratt som nyss. »Det är allt mycket, som inte är så värst nödvändigt, och är det fråga om delning så ...»

»Det förstår inte Ille», sade Åke högdraget. »Gå nu ut i köket och ät litet middag, så få vi talas vid sedan.»

Sedan Ille väl skjutit sin långa rygg ut genom dörren, började Åke att läxa upp sig själf.

Hvart skulle det här taga vägen? Hade han då ingen balans i sig? Tala i sociala spörsmål med en Ille! För resten, hvad menade han med sin delning? Om det verkligen kom någon som ville dela hans böcker, hans möbler, hans kläder? Ville han verkligen gå in härpå, äfven om delningen endast gällde det så kallade öfverflödiga? Nej. Han var ju fast öfvertygad om att lika så väl som hvarje blomma behöfver just den för henne afsedda jordmånen för att nå full växtkraft, lika så väl behöfver människan för att nå sitt högsta mål lefva i den omgifning, som hennes natur, temperament och uppfostran kräfver. Men som han verkligen icke behöft alla dessa veckans dyrbara tröste-cigarrer så ...

När Ille efter en stund kom tillbaka, hade hans tunna kinder rundat sig, ansiktsfärgen höjts och blicken fått ett mildare uttryck. Han var tydligen mätt, mätt af god mat. Olyckor och en viss här uppe i allvarslandet högst olämplig galghumor tycktes ha varit de hjul, som fört honom nedför backen. Men när Åke började tala om möjligheten af att gifva sin gäst arbetsförtjänst i prästgården, stoppade Ille snålt den tydligen häpnadsväckande rika penninggåfvan inom rocken, tackade ifrigt för sig och gled ut genom dörren.

Sedan Åke väl sett den skrangliga figuren försvinna om husets knut, drog han till sig ett ark engelskt brefpapper och skref med sin sammanhänhängande korrekta stil, skref som om han fortsatt ett samtal:

»Du sade mig, när jag for, du får det allt svårt där uppe, du fyraväggsgosse! Fyraväggsgosse? Ja i sanning ... Men i så fall är det ju lyckligt, att jag kommit hit upp, ty här blåser nog väggarna ned snart. Få sedan se om gossen har blod nog att kunna stå stormen emot ... Jag önskar, att du just nu vore hos mig, tant Charmante, du hvars gåfva var att alltid komma. När den sköna sagoprinsessan for till fester i kungars salar och glömde

att taga godnatt af den mot sömnen så energiskt kämpande lille pysen i den lyxfulla barnkammaren, då var det alltid du som kom, du äkta ättling af prins Charmant, kom med händerna fulla af goda gåfvor och — härligast — ett varmt modersskött, i hvilket den ensamma pysen fick krypa in och blifva värmd och nästan lycklig igen ... Det är allt synd om de män, du, som så älska slika sagoprinsessor, att de glömma af att de äro fäder ... Som du hör, svider såret ännu, fast »grafven ju allt försonar» och i verkligheten också så gör ... Jag har haft ett af mina allra sämsta skeden sedan jag kom hit upp. Jag har varit tåpig, snarstucken, självfvisk, dum, högfärdig ... Ja, du vet, alla de där vackra tvärtrådarna, hvarmed min karaktärs väfnad hålles samman. Jag önskar du kunde komma hit i kväll, tant Charmante, komma med händerna fulla af goda gåfvor och ett varmt modersskött, i hvilket jag fick lägga hufvudet och gråta, gråta ... Kanske skulle jag sedan bli

snäll igen. Din *Åke*.

P. S. Jag har sett ett par flickögon — eller var det kanske ett par stjärnor? Jag vet ej än.»

Sedan Åke förseglat brefvet och skrifvit utanskriften: »Fröken Agnes von Hjertzell. Stockholm», satte han på sig sin hatt för att medelst den öfver en half mils långa promenaden till järnvägen gå sig själf i jämnvikt. Men som ordet marknadssprätt ännu obehagligt sjöng i hans öron, kastade han först en granskande blick i spegeln. En fulländadt välsittande grå helkostym, en fint rutad halsduk, en mjuk hatt och grå, väl knäppta handskar ... Åke skrattade till, mest åt sin känsla af harm nyss, men afhögg skrattet som med en knif. Ehuru han aldrig omsatt känslan i fasta tankar, så afskydde Åke likväl sin bågformade kvinnomun med dess härliga tänder och blodröda läppar — det enda modersarfvet i faderns korrekta ämbetsmannaansikte.

»En ros af en nyck lagd i ett mörknadt herbarium». Också fasthöll han så envist vid bruket af mustascher, som om det gällt att skugga en vanskaplighet — ej att skyla ett fulländadt skönhetsdrag.

Den röda byn, hvars stora hus och vida, alltid prydligt hållna gårdsplaner ännu frapperade Åke såsom något säreget och nytt, var just passerad, när på vägen från den högst upp belägna byggnaden kom en lång, smärt, något framåtböjd, medelålders man, ledande vid handen en liten gosse af en så felfri, öfverraskande skönhet, att Åke ofrivilligt log en hälsning mot det lefvande lilla mästerverket, hvilken hälsning af mannen besvarades med en cirklad liten hattaflyftning, som blottade en sällsynt hvit panna, i hvilken klart kastanjebrunt hår lockade sig. Gossen å sin sida svepte sin stora hvita hatt ända ned mot marken och ropade ifrigt:

»Mamma har brutit alla benen af sig, och Sixtus, som kan bota alla andra hästar, får inte röra vid henne, och nu ska pappa telegrafera efter doktorn, och det får Viktor göra alldeles precis ensammen själf!»

Denna gång kände Åke ingen fruktan att tränga sig på, utan närmade sig raskt, lyfte på hatten och yttrade:

»Pastor Ellison, nyss anländ till orten, och som för kort tid sedan har gått igenom en förbandskurs. Kanske jag på något vis kan stå till tjänst?» Mannen erfor synbarligen tvekan, men så gjorde han samma litet cirklade hattaflyftning som nyss och sade med behaglig, ehuru något klangfattig röst:

»Urfabrikör Åkerlind från L.»

Åke kände sig öfverraskad af titeln. Mannen med den enkla men så ytterst vårdade toaletten och det tankfulla ansiktet tycktes honom en fullkomlig idealtyp för en lärare, helst i botanik.

»Lyckligtvis», tillade herr Åkerlind, »är det inte fråga om något benbrott, endast om en vrickning. Men i hvad fall som helst är nog äfven här vid lag snar hjälp dubbel hjälp. Också mottar jag pastorns anbud med största tacksamhet. Kom Viktor, vi vänder.»

Den lille gossen satte ut de härligt mejslade läpparna till gråt, men en mild tryckning af faderns stora, men nästan ängsligt vårdade hand var nog för att häjda det hotande utbrottet.

»Nästa gång mamma bryter alla benen af sig, då får Viktor säkert telegrafera alldeles ensammen själf», tröstade barnet sig och sträckte därmed käckt ut de små kraftiga benen för att försöka hålla jämn takt med faderns långsamma, litet knäiga, men ovanligt lidande gång.

I backen framför de promenerande dansade stora fjärilar och från dikeskanterna kom stark doft från höga rödgredelina blommor af en art, som Åke ej kände till. Värmen var högsommarens och de röda boningshusen strimlades nu af solfjäderslika, nyss uppstigna ovädersmoln. De båda männen växlade först endast enstaka ord, men började sedan ett samtal om Sveriges olika naturkynne. Herr Åkerlind talade försynt, men med en viss trygghet. Man märkte, att orden hade valör för honom samt att han visste sig bruka dem såsom uttryck för egna, ej för andras tankar. Sättet var gentlemannens, och hvad han sade visade beläsenhet. Äfven låg i botten af de blå ögonen ett uttryck af sorg, som än mer ökade den känsla af sympati mannen redan från första ögonblicket uppväckt hos Åke.

Strax invid målet, som uppnåtts hastigt nog därigenom att fadern låtit lille Viktor tillryggalägga den sista vägbiten på hans axlar, stannade herr Åkerlind och yttrade litet tvekande:

»Jag måste säga pastorn ... förbereda pastorn på ... Med ett ord, min hustru har sina små egenheter ... eller kanske fördomar, om man så vill.»

Åke lade märke till på hvilket säreget sätt han sade: »min hustru.» Det var som om han smekt orden innan han släppte ut dem.

»Hon tycker inte om präster», kom afslutningen, med en halft skämtsam, halft medveten art af värdighet.

»Jag kommer inte som präst», svarade Åke muntert, »utan som doktor.»

»Och så ... hon har aldrig varit sjuk ... hon är mycket rädd för plågor ... jag hoppas pastorn inte missförstår ... inte misstycker om ...?»

Herr Åkerlind såg ifrigt upp. Åke nickade. Han kände instinktlikt, att detta svar var det bästa han kunde gifva.

År skulle förrinna innan Åke hann glömma den tafla, som lifvet några ögonblick senare sköt fram på sin evigt rörliga ridå.

Redan ute på den skuggiga gården hördes en klart klingande fruntimmersrösts häftiga rop inblandade med ett par flickrösters ifriga böner och en skroflig basrösts otåliga »hm, hm, hm.» Så slogs med en våldsam knyck dörren upp, och en bondhustru med förskrämd uppsyn kom utrusande; efter henne störtade en förgråten tjänarinna och efter henne en mörk halfvuxen flicka, alla med handfat, våta handdukar och tillskrynklade förbandsartiklar i händerna. På en träsoffa, ställd så i det stora möbelknappa rummet, att den var fullt belyst af ljuset från det öppna fönstret, låg en ett par och fyratioårs kvinna med gulvarm hy, blixtrande ögon och det svarta hårets mjuka länkar fallande fritt ned till midjan. Händer och armar, de senare nakna till armbågen, voro af fulländad skönhet och den fot, som låg på vakt hos sin stackars röda och svullna kamrat, var högvristad och anmärkningsvärdt liten.

Vid hufvudändan af den tillfälliga sjukbädden aftecknade sig en ung hvitklädd flicka, som Åke med ett snabbt slag af hjärtat kände igen, och vid soffans fotända stod Sixtus, byns kloke gubbe, hvars grofva ansiktes skrynklor voro dubbelt mörka och djupa mot vanligt af förödmjukelse och harm.

Just som herr Åkerlind och hans sällskap trädde in i rummet, flög patientens friska lilla fot så godt som i ansiktet på naturläkaren, medan orden i störtande fart lämnade de röda läpparna.

»Gå din väg! Tror du kanske, att en smutsig bondlurk får röra vid *mina* fötter!»

»Vi ska lägga en servet emellan», sade nu »drömflickan» bevekande. »Snälla mamma, han kan så säkert bota dig.»

»Bota ... den där! Han får inte röra vid mig ... ingen får röra vid mig. Finns det då ingen, som kan bota mig utan att röra vid mig? Stackare är ni, stackare allihop. Gå efter några andra! Hela byn ska hit, hela byn, sa' jag. Genast, genast!»

Nu fick hon sikte på mannen och strax brusade ordströmmen in i ny fåra.

»Det är ditt fel, Erik, ditt fel! Det var du, som narrade ut mig. Du ville bryta fötterna af mig ... men jag vill inte lida — jag behöfver inte lida! Kasta mig i sjön, eller skjut mig, Erik, så är det åtminstone slut med ens!»

Handlöst släppte hon sig tillbaka mot kuddarna, och innan den sentänkte Sixtus hunnit begagna sig af tillfället, hade Åke stigit fram, lätt satt sig öfver den friska lilla försvararen och medelst en kraftig knyck lyckats draga den sjuka foten i led.

Fru Åkerlind reste sig upp, så flammande af vrede och smärta, att Åke ofrivilligt slöt ögonen som inför viggande blixtar, men så sjönk hon tillbaka och brast i ett slags kramp-skratt-gråt, hvari ett vant öra dock lätt skulle ha upptäckt en oändlig lättnad öfver att smärtorna nu dock verkligen voro förbi.

Ingen af familjens medlemmar tycktes heller så särdeles skrämd inför det hotande hysteriska utbrottet. De sågo visserligen trötta ut, men med denna art af hvila i tröttheten, som erfares af vandrare, hvilka gjort en lång och besvärlig dagsresa och ändtligen få det efterlängtade målet inom synhåll.

Sedan Åke anlagt ett förband, fördes han af sin värd in i husets sal — äfven den ett stort gardinfattigt och blomstertomt rum, men skinande rent och uppfriskadt af doft från några löfkvistar i den stora öppna spisen.

På sitt cirklade sätt framförde nu herr Åkerlind en mängd tacksägelser, yttrade några ord om att »vår dotter Margareta» nog snart skulle ha litet kaffe i ordning och bjöd sin gäst på en cigarr, så god att den till och med gladde Åkes bortskämda gom. Med en passionerad rökares nästan heliga andakt tände han sedan själf ett af de bruna njutningsmedlen och inbjöd Åke att taga plats i rummets enda lyxmöbel, en gungstol.

Margareta? Var detta drömflickans namn? I så fall, hur förunderligt väl det namnet passade henne. Åke undrade med ett visst intresse, om hans värd skulle bjuda till att förklara eller ursäkta hustruns uppförande nyss. Men icke med ett ord vidrörde han hvad som passerat. Tyckte han det var för mycket att försöka ursäkta, eller tyckte han, att det var något, som ej behöfde ursäktas? Antagligen det senare, ty han befann sig tydligen i full sinnesjämnvikt.

På ett bord lågo några vetenskapliga arbeten och i ett hörn stod en skjutställning med systematiskt ordnade bössor.

»Herr Åkerlind älskar både böcker och jakt?» framkastade Åke för att hålla det något matta samtalet vid lif, allt under det han i smyg lyssnade efter »lätta steg».

»Böcker tycker jag mycket om», kom svaret, med ett visst fast eftertryck, »och dess värre gör jag mig också skyldig till den råheten att jaga ... ty det är en råhet att döda. Men det sitter så djupt i blodet vikingaarfvet, och när jag aldrig skadskjuter ett djur så ... utan tvärtom skyddar dem?»

Den talande såg upp med sin ifrigt spörjande blick. Men Åke hade endast ett slappt: »ja visst», att gifva till svar och hans värd var tydligen allt för finkänslig att fortsätta ett samtal, hvars tråd icke upptogs af hans gäst. De båda männen njöto således under några minuters tystnad af sina cigarrers charme, då ändtligen de lätta stegen hördes och in trädde den halfvuxna brunetta flickan.

»Vår dotter Regina», presenterade herr Åkerlind prudentligt och tillade, när flickan hviskat ett par ord i hans öra: »Förlåt, herr pastor, men jag kommer strax tillbaka.»

Regina, nästan lika vacker som Viktor, ehuru af kraftigare typ, var trots sina blixtrande ögon tydligen mycket blyg, men bjöd detta oaktadt till att underhålla Åke, omedvetet efterhärmande faderns litet precisa sätt. Åke understödde allvarligt barnets bemödanden men var glad för sin egen värdighets skull, att herr Åkerlind så pass snart kom tillbaka.

»Min hustru» — åter samma ömma smekande af orden — »önskar tacka sin hjälpare.»

Så löd hans budskap.

Det var med en känsla af ganska stor nyfikenhet som Åke följde sin värd.

Insvept i en morgonrock af lättaste tyg och med de långa lockarna hopvirade till en knut i nacken, tycktes den nyss så oresonliga patienten nu alldeles lugn. Ja, det låg till och med ett stänk humor i de briljanta ögonen, när hon ropade mot Åke:

»Så blef det ändå en präst som till sist skulle föra mig på rätta vägar!»

Fru Åkerlind räckte fram sin hand till ett snabbt, undanryckande vidrörande likt en, som har för vana att endast i yttersta undantagsfall ge vika för bruket att växla handslag. Hon var ensam.

»Ni tycker kanske inte om präster?» frågade Åke och slog sig lugnt ned efter att i smyg ha kastat ännu en sökande blick kring rummet.

»Åh jo! Jag har bara inte sett några ännu, och prästrockar tycker jag *inte* om.»

Det stack till i Åke. En liten handtverkarfru från en småstad taga sig en sådan ton. Men han kväfde ögonblickligen denna sin löjliga känsla och svarade nästan lika muntert som hon:

»Nå, om ni, min fru, inte tycker om prästrockar, så är det ju möjligt, att det finns andra, som inte tycker om saffiansskor — orätt placerade.»

»Bravo, herr pastor», skrattade fru Åkerlind. »Med slika predikningar kommer ni bestämdt att omvända — åtminstone min skomakare.»

Dörren öppnades nu åter för den förgråtna tjänstflickan, som bar en kaffebricka af silfver med servis af samma metall, följd ändtligen af drömflickan, nu blifven så jordisk, att hon bar en korg bräddad med bröd.

Men var hon fullt jordisk ändå med sitt lätta hår och sitt nedböjda hufvud? Åke tyckte sig aldrig förr ha sett något så skärt och så ömtåligt vackert.

»Margareta», sade modern presenterande. »Pastor Ellison, min doktor.»

»Jag har sett pastorn förut», log Margareta och räckte fram en hand, hvilken spred samma goda värme som brasa vid juletid, tänkte Åke.

Modern såg spörjande upp.

»I kyrkan eller rättare i kyrkorna», upplyste Margareta.

»Fröken försvann på ett så mystiskt sätt, att ...»

»Trodde pastorn kanske jag var en ande?» Frågan kom buren af en egendomlig lätt humor.

»Nej, men en dröm ... Ni har följt mig hela veckan som en sådan.»

Margareta såg på honom med en full, ljus blick och log lätt.

»Har jag?»

Icke skymt af koketteri, icke ens förvåning i tonen. Åke kände, att hans för honom själf ofattliga klumpighet alldeles halkat henne förbi. Var hon så van att göra ett starkt intryck, eller förstod hon?...

När han en stund senare för andra gången och ytterst långsamt bräddade sitt fat med småbröd, frågade han sakta:

»Hvarför tyckte ni det var så synd om mig, där borta i kyrkan?»

»Spetsar i ett kvarnverk», kom svaret lågt.

»Kvarnar äro ämnade att mala säd, inte spetsar.» Åke gaf sitt svar med en känsla af stark förstämning.

»Spetsar kunna vara bröd för den, som känner det så.»

Hur ömt tröstande tonen lät ...

Samtalet i sin helhet flöt lätt. Moderns kvicka anmärkningar voro snärten, som höll talets snurra i gång, och mannen understödde på sitt taktfulla sätt hennes bemödanden. Alla uppmärksammade Åke, främlingen. Regina sköt fram hans stol, lille Viktor gjorde pagetjänst och allt detta skedde på ett så enkelt sätt, att Åke kände sig stå inför en af husets vanor, ej inför ett dess undantag.

Margareta talade föga, men det var som om hon burits af de andras ord. Åke tyckte att hon trots sin tystnad talade mest af alla. Tre koppar hade Åke redan druckit af den starka men ingalunda af en finsmakare valda drycken, att stanna längre hade varit en oförlåtlig ogrannlagenhet, den sjuka behöfde ju ro.

Vid afskedet räckte fru Åkerlind fram handen till ett af sina undanryckande vidröranden och sade gladt:

»Tack herr doktor! Nästa gång jag vrickar mig, lofvar jag att inte ett ögonblick tveka mellan er och — Sixtus.»

Var detta allt?

Skulle hon icke bedja honom komma tillbaka, skulle icke husfadern — icke Margareta?

Herr Åkerlind stod invid hustruns hvilobädd, Margareta i ljuset från fönstret — båda med nedslagna ögon och båda tysta.

Artigt, ehuru litet stelt, uttalade nu Åke sin förhoppning att om ett par dagar få komma tillbaka och efterhöra sin patients befinnande.

Fru Åkerlinds varma hy tog snabbt upp en än varmare nyans, och när svaret kom, så kom det i en rent fruktansvärdt sval sällskapston.

»Om herr pastorn verkligen så önskar?... Men jag förbereder pastorn på att jag om ett par dagar är alldeles återställd. Att vara sjuk är bara ett arbete för lättingar. Ska du inte följa pastorn till vägs, Erik?»

Men husfadern, möjligen litet blekare nu än nyss, ursäktade sig med att han själf ville byta om de kalla omslag Åke ordinerat.

Från en af rummets två älghornshängare tog då Margareta ned en stor hvit halmhatt och sade enkelt:

»Jag ska följa pastorn, mamma.»

Till Åkes glädje gjorde ingen af föräldrarna någon som helst konventionel invändning.

Modern yttrade endast:

»Till stora stenen som vanligt, Margareta.» De båda unga gingo tämligen länge i den allt mer oromättade luften utan att växla ett ord. Åke med en känsla af att från mörker ha flyttats i sol. Han ville säga något originellt, men fann ingenting. Slutligen sade han:

»Bor ni här uppe alltid, fröken Margareta?»

»Nej. Vi ha bara varit här i sommar, för min skull.»

»Är ni sjuk?»

»Nej, endast litet trött — endast bra trött», rättade hon sig. »Men jag är bättre nu — mycket bättre. Jag har gått nära en hel mil i dag.»

Efter en liten tvekan sade Åke lågt:

»Jag tror jag vet hvarför ni är så trött.»

Margareta såg upp och log nästan litet skalkaktigt. Hvilken skada att hon så sällan log! Ansiktet blef då fullt af gropar och lefvande af rosenröd färg.

»Ni menar mamma? Å, inte blir man trött af så litet. Och i dag till, när allt gick så utmärkt. Ni skulle ha sett en annan gång, när hon skulle ta in en sked elak medicin. Då voro vi sju kring sängen och ändå så slutade hon med att spruta ut alltsammans öfver doktorn!» Nu kom skrattet, fladdrande flyktigt, ljust. »Mamma anser sjukdom som ett andligt lyte, ser ni, och därför så ... »

Åke kände, att hon sade detta alls icke för att ursäkta modern, ty hon lika litet som fadern tycktes anse någon som helst ursäkt nödig, utan därför att hon önskade att han, Åke, skulle förstå, och detta lilla upptagande af honom i hennes själslif gjorde honom lyckligare än om han emottagit en den dyrbaraste gåfva.

Nu först vågade han en kompletteringsblick. Lätt, ehuru något hvilande gång, harmoni i hvarje rörelse. I synnerhet var linien öfver axlarna och nacken förtjusande, uppdragen som den tycktes medelst ett finger doppadt i ljus. Ögonen däremot voro mindre än han tänkt sig dem, endast så intensivt strålande. Rösten liknade faderns. Slutligen yttrade Åke:

»Det är naturligtvis fröken, som förbundit helgonet?»

»Ja, jag och Viktor.» Hon tvekade, men tillade:

»Det har hela sommaren gjort mig så förfärligt ondt om Guds vän. Tänk er, ensam och slagen i

århundraden!»

Åke frapperades af tonens intensitet. Hvad som för honom endast varit några minuters stämning hade för detta unga väsen tydligen varit en hel sommars sorg.

»Tror fröken kanske, att böner och åkallan till sist kunna skapa en själ?»

»Nej, — men fasthålla en.» Svaret föll snabbt. Sedan började hon att berätta om gamla Corda, kyrkvakterskan, som sörjt sig sjuk sedan hennes tempel stängts som kyrka och hos hvilken Margareta stannat, när hon fann kyrkan upptagen.

Just då erfor Åke ett mycket svalt intresse för gamla Corda, något som han likväl ärligt bjöd till att dölja. Slutligen yttrade han likväl:

»Jag begriper inte, fröken Margareta, men jag tycker precis, att jag sett er förut.»

»Det tyckte också jag om er, där borta i gamla kyrkan ... Jag tyckte det så säkert att ... » Hur uppstrålande ifrigt orden föllo. Tillägget kom litet blygt.

»Hvar har ni sett mig, pastor?»

»Jag vet inte, jag vet bara att det måste ha varit någonstädes där människorna äro goda och lyckliga ... Ni gör nog alla omkring er lyckliga, ni, fröken Margareta?»

Margareta såg ut öfver vidderna med en egendomligt trött och vidsynt blick.

»Nej», kom svaret till sist lågt, »jag gör ingen omkring mig lycklig ännu.»

Hvad betydde detta »ännu?»

Strax därefter voro de vid »stora stenen». När Åke kände den lilla flickhanden åter så tryggt hvila i hans, visste han, att hans farväl endast borde blifva ett af hvardagsfraser — de kände ju hvarandra knappast de två. I dess ställe sade han, åter nästan till sin egen förvåning:

»Får jag hålla af er litet, fröken Margareta?»

Hur det milda ansiktet strålade upp i glädje!

»Vill ni verkligen det? Jag önskade så ifrigt där nere i gamla kyrkan, att ni skulle vilja just hålla af mig.»

»Får man kanske inte bli kär i er, fröken Margareta?» gäckades Åke, föga hågad att binda sig ens med ett underförstådt löfte.

Öfver Margareta kom något skyggt och oåtkomligt. Det var som om hon slutit sig samman midt framför Åkes ögon.

»Nej», sade hon till sist, nästan fast, »ingen får bli kär i mig. Min väg är en annan.»

Några sekunder senare stod Åke och såg hur den mjuka flickgestalten tum efter tum höjde sig mot backens krön. Hon gick sakta. Det var som om den ljusa bågen öfver de unga axlarna tyngt henne ...

Skulle hon ej vända sig om, ej vinka?

Nej.

Först när hon kom på sluttningens högsta punkt, fladdrade för ett ögonblick hennes lilla näsduk lik en måsvinge bland de stålblå åskmolnen.

Då återvände Åke hem till sig.

TREDJE KAPITLET.

Åke var i en underlig sinnesstämning, när han kom hem. Han hade varit rätt mycket med, sett en hel mängd unga flickor, både i sin mors eleganta salong och annorstädes, men aldrig hade han emottagit ett så djupt intryck som af detta så förunderligt skygga och så förunderligt trygga unga väsen. Han hade en känsla af att hon gick vid sidan af människorna, icke ibland dem. Hennes väg var ej kärlekens, hade hon sagt; hvilken väg var då hennes? Åkes hittills enda erfarenhet på det erotiska området var den förälskelse, som en af hans kamraters unga systrar skänkt honom. Hon hade älskat honom rent, så vackert och så djupt, att Åkes vilja att älska henne tillbaka hade vaknat. Men han förmådde det ej. Hans känslolif hade tidigt blifvit frostskadadt; han hade så länge och så förgäfves älskat denna sin vackra mor, som drog genom hans lif som ett skimmer, att reaktionen, kommen med förmågan att döma, nästan blef till döds ... Sedan dess hade kvinnor för honom endast varit ett frågetecken.

Att sänka ens det lägre erotiska i sin natur så djupt som tillfälliga förbindelser var något som Åke icke ens tog upp bland sina möjligheter. Var det kärlek han kände för Margareta? Nej. I kärlek finns blod och viljan att äga, men på så sätt kände han icke för sin drömflicka. Han endast kände en djup sympati, samma slag af sympati, som två varelser af samma ämnesart erfara, när de oförmodadt träffas i ett aflägset, främmande land; och bredvid denna känsla också något annat: en förnimmelse af ofrihet.

Han var faktiskt en annan i dag än i går: var det genom denna främmande flicka, om hvilken han intet visste? I hans pinande vantrefnadsstämning hade det emellertid blifvit ro. »Det röda huset» med dess färgstarka invånare hade blifvit den ram, inom hvilken han kunde samla sitt splittrade själslif.

Till tant Charmante skref han samma kväll bland annat:

»Stjärneögonen ha förvandlats till en ung flicka med lätta steg, händer, som sprida julbrasevärme, och hufvudet nedböjdt som under en osynlig hand. »Fyraväggsgossen» börjar för öfrigt blifva man igen: han fruktar icke ens mörkret som suger lif vid dagens hjärta.

P. S. Jag är *icke* kär.»

De dagar, som kommo, förde så mycket arbete inom Åkes dörrar, att det icke ens blef honom möjligt att göra visiten på kullen, något som, det intalade han sig ifrigt, var den högsta graden af oartighet. Ja han hann icke ens, annat än delvis, genom att i den s. k. »likgången» vid kyrkan lyckas framleta helgonets hopkramade gloria, uppfylla sitt löfte till Gudsmannen, och underligt nog kändes det som om han genom denna sin uraktlåtenhet pinat någon med ytterst känsliga nerver. Var det Margareta? En dag så godt som passerade Åke röda gården, men motstod tappert sin önskan att stiga dit in ... Tillåtelsen att återse Margareta skulle först förtjänas. Illes ord om »den goda lukten i fattigstugan» hade stannat i Åkes samvete som en tagg. Han var nämligen redan förut fast öfvertygad om att fattigvården var den stolta socknens dolda skam, en tro, hvari han än mera stärktes af Jans Ers' tydliga undvikande af ämnet och sönernas svaga: »Prästen får väl se själf hur det är.»

Och nu skulle verkligen »prästen se själf.» Vägens stupande backar gjorde cykeln nästan obrukbar, men all möda glömdes, när vid ankomsten det fruktade fattighuset förbyttes till en skinande ny, nästan plågsamt hygienisk fattiggård. Föreståndaren, tydligen en duktig karl, tog höfligt emot den cyklande herrn,

synbarligen i tro att han var en turist af betydenhet, och visade honom, med en viss dryg stolthet, hela inrättningens maskineri, samtidigt som han upplyste att hjonen endast kostade socknen sjutton öre pr hufvud och dag, ehuru de numera äfven fingo eftermiddagskaffe, en lyx hvartill ingen fattiggård i Sverige eljest kunde uppvisa maken.

Antagligen hade Åke fått göra sitt besök fullkomligt inkognito, om icke Ille gifvit hals, Ille, som till Åkes stora förvåning nu var så hopvärkt af gikt, att han icke förmådde uträtta någon som helst art af arbete, utan satt i solskenet insvept i ett par grofva filtar och rökte pipa. Han såg så lustig ut, när han, som en leksaksgubbe i en ask, ringlade sig upp ur filtarnas hölje, att Åke endast med svårighet förmådde behålla sin stränga min.

»Jag sa god lukt, pastorn, och god lukt är det», sade den gamle skälmen ödmjukt.

På backen samlades under tiden fattiggårdens andra hjon och betraktade med starkt ogillande miner Åkes cykel, hans knäbyxor och framför allt hans mustacher. Men Åke, som visste sin styrka ligga just uti konsten att umgås med fattiga, kände sig lugn. I synnerhet förstod han sig på gamla och sjuka kvinnor. Med dem var han aldrig stel, aldrig reserverad, gent emot dem tvekade han aldrig om hvad han skulle säga eller göra. I Stockholm hade det mången gång händt, att han från magasinet hämtade dem bröd och mjölk, att han kokade deras kaffe, ja, att han till och med bäddade deras sängar. Framför allt lät han dem få beklaga sig, denna af alla fattiga och i all synnerhet af alla understödstagare så högt skattade njutning. Han framhöll aldrig någon oupphinnelig Kristusbild, som dessa i lifvet tröttgångna skulle försöka följa med sina af vägens stenar sårade fötter; han endast talade ibland om den gode vännen, som lärt oss fattigdomens rikedom. Ibland läste han högt ur bibeln, ibland ur någon annan stärkande bok. Åt de sjuka gaf han vin och åt de vid sängen fängslade tidsfördrif. Ja, på så sätt försökte han att afplana litet på sin skuld till tant Charmante, som så tidigt lärt honom älska skrynklor och vissen hud.

Äfven i dag gjorde Åkes makt sig till sist gällande, och när han lämnat sin plats invid den sista sjuksängen, sorlade hela fattiggården som en bikupa, i hvilken under hungertid en skål med honung oförmodadt flyttats in.

Det var så rent förunderligt detta, att det fanns en präst, som talade »precis likt en annan människa», en präst, som icke fordrade, att de skulle, nätter och dagar digna af tacksamhet mot Gud och människor öfver att de sluppo svälta ihjäl; en präst, som förstod att föreståndaren kunde vara kärf och att kaffet kunde vara svagt. Det gamla prästidealet var så utslitet för dessa utslitna. De visste precis hvad prästen skulle säga, uppmana dem till. Ja, till och med hans kostyms egenheter kunde de utantill. I dag hade de för första gången ej behöft använda sin till hands liggande gudsnådlighet. De hade fått vara onöjda, knotande människor, som fått sina hjärtan luftade och tröstade, de visste ej på hvad vis.

Allra mest högljudd i sitt beröm var Ille, som i sista stund lyckats tigga åt sig en blick af förlåtelse.

Åke var mycket trött, när han cyklade hemåt, men den eggande luften verkade som ett glas champagne på hans slappa nerver: redan efter några ögonblick kände han sig åter spänstig och energisk. Hemkommen tog han sig ett bad och började sedan göra en den omsorgsfullaste toalett för visiten på kullen. Nu tyckte han sig ha förtjänat sin glädje.

Det låg midsommarglöd öfver fälten och midsommarljus öfver fjällen. Också valde Åke en helhvit flanelldräkt. Därtill hvita skor och hvit halmhatt med band i olivens färg. Men när han öfverraskade sig med att gång på gång framför spegeln jämka på den lätta hufvudbonaden för att se hvilket af de olika sätten klädde honom bäst, pressade han hårdt ihop läpparna. Sin fåfänga mors fåfänge son efter allt!... Inom några ögonblick hade han utbytt den i så hög grad klädande kostymen mot sin vanliga grå och till straff för sin fåfänga kring kragen knutit en tämligen bred svart halsduk.

Det var nämligen för Åke en fullkomlig pina att bära på sin dräkt ens en strimma af svart, när han befann sig i glad eller lycklig stämning. Det svarta var, tyckte han, jordens och sorgens gemensamma barn, dödens enskilda egendom.

Endast en dag på året skulle kyrka, präst, församling bära svart; den dag, då himlen själf klädde sig i sorgdok, bergen rämnade och mörkret tog makt öfver dagern. Han hade ofta drömt och drömde ännu ibland om en helhvit prästdräkt, en mjuk, veckrik kåpa med kapuschong att slå tillbaka.

Själf skulle han, iklädd en sådan dräkt, känna sig mycket mindre jordbunden och med vida större lätthet kunna höja både tanke och språk till skönhet. Allt i kyrkan skulle för öfrigt vara hvitt. Ej vid kärlekens blodröda färg eller vid dödens dystra ton skulle människorna knäböja: endast vid det rena hvita. Inför den hvite prästen skulle också alla dessa sjuka och döende, som nu så ofta rysa samman inför den svarta kappans om likkistans refflor påminnande veck, känna ro och våga hoppas. Som en ljus himmelens budbärare, ej som en skrämmare, borde prästen komma.

Åke log litet åt sina tankar ... Han visste sig vara en alltför utpräglad »fyraväggsgosse» för att någonsin taga ett steg till sina drömmars förverkligande. Dessutom hade han ju också faderns färdiga ämbetsmannadisciplin i blodet.

När Åke väl var färdig, kom Mascha in och frågade, »om inte pastorn ville ha litet frasvåfflor och alldeles färsk hjortronsylt till kvällen.» Denna lilla omtanke, det att i sitt hem äga en vänlig vilja, någon som alltid ville honom väl, kändes i det ögonblicket så värmande för Åke, att han lade armen kring Maschas hals och kallade henne sin »nästan mamma-lill.» Det käraste smeknamn hon visste och dubbelt kärt därför att det så sällan användes. Också slog hon nu förklädet öfver hufvudet och återvände in i huset snyftande af glädje ...

På en spång vid den stora bäck, som skilde landsväg och ägor åt, fann Åke lille Viktor med halmhatten tillbakaskjuten till solram åt det härliga lilla ansiktet och metspö i handen. En bit därifrån låg en jungfru och klappade kläder.

»Var god och inte kyss mig, farbror präst!» ropade barnet ifrigt.

»Det har jag heller aldrig ämnat», log Åke.

»Då tycker jag om dig. Brukar du meta, du, farbror präst?»

»Ja, ibland.»

»Med krok?»

»Jaha — det förstås!»

»Fy, farbror präst! Tänk om du gick där nere på sjöbotten och hade det riktigt skönt och svalt i det vackra gräset och någon kom och drog upp dig med en otäck krok och kastade dig åt katten eller åt upp dig alldeles lefvande?»

»Men du metar ju själf, du lille predikant», log Åke.

»Jag metar mat *åt* fiskarna, jag, det är mycket roligare det! Tycker du inte, farbror präst, att det är ett grufligt schå att komma ihåg allting?»

»Jo, det tycker jag visst det», svarade Åke, alltför road för att trots sin längtan genast aflägsna sig.

»Jag har allt det svåra här, på vänstra handen, och allt det lätta här på den högra. Att aldrig ta stryk af en stor

pojke: det är då lätt? Tycker inte du det, farbror präst?»

»I allmänhet, jo. Men vet du, om syster Margareta är hemma?»

»Nej då. Hon är i skogen och spelar fiol, förstås! »

»Spelar hon fiol?»

»Ja, vet du inte det? Jag tycker *så,* att du är lik något, farbror präst.»

Åke svarade ej. Han tänkte på Margareta som spelade fiol. Var musiken hennes »väg?» Åke erfor vid den tanken en underlig känsla af både lättnad och missräkning.

»Jag tycker jämt, att allting är likt någonting», pladdrade Viktors lilla mun vidare. »Pappa är lik, ja, det minns jag inte! *Vill* du inte höra hvad du är lik, farbror präst?»

»Jo, jo!»

»Jo, du är alldeles lik min trälöjtnant till hit», den lille skalken täckte för halfva sitt ansikte, »sedan ser du precis ut som en flicka!»

Åke måste skratta åt den lille bytingens observationsförmåga och bjöd honom ett vänligt farväl. Men detta ingick ej i lille Viktors planer. Att meta mat *åt* fiskarna var tydligen ett tämligen enformigt nöje, hvarför han oförtrutet fortsatte:

»Hur bär du dig åt, farbror präst, när gamla fruar prompt vill kyssa dig? Jag sparkas, men det hjälper inte alls!»

»Mig vill ingen kyssa.»

»Inte? Och så det där att inte krusa någon men ändå vara artig. Tycker du inte, att *det* är det allra värsta af allt?»

Här greps Viktor tydligen af en ny tanke.

»Hur kommer det sig, att *du* får ljuga, farbror präst?»

Frågan kom som en hvinande pil och samtidigt sköt en djupt intresserad blick fram under de släpande ögonhåren.

»Jag?»

»Ja, mamma sa i går åt Margareta, att alla präster är lögnare.»

»Viktor hörde naturligtvis orätt.»

Åkes röst var fullkomligt lugn, men ofrivilligt sköt han hatten så, att den dolde pannans röda harmfärg.

»Det gjorde nog Viktor», instämde barnet, tydligen förnöjdt öfver att ha fått lösning på en invecklad gåta. »Eftersom alla som lyssnar alltid hör orätt.»

Åke fortsatte nu sin promenad, men sommarljuset öfver bergen hade med ens förbytts till kulna hösttoner.

Bah! Det var ju barnsligt att ens för en sekund gifva vikt åt hvad en obändig, fördomsmättad kvinna yttrade — men, ändå ... »Lögnare!» Fy, så fult det ordet klingade! Prästerligt vore nu att springa dit upp och till

blods kämpa om det härliga lilla människoämnet där på bron.

Nej, han ville ej. Han ville vara ung och fri och lycklig i dag. Han hade ju längtat så. Till Margareta, som spelade i skogen, skulle han gå, till Margareta, som varit alla dessa arbetsdagars dolda solsken.

Han började taga de här tvärskurna, ljust gröna branterna i viga språng uppåt, när plötsligt en liten röst ifrigt ropade bakom honom:

»Farbror präst, farbror präst! Hälsa mamma, är du snäll, att jag bara ska låta Kalle ligga på marken och vara slaf och få stryk af mitt spö. Då gör det väl ingenting, att han bara är en torparunge? Säg?»

Det låg i den späda rösten en sådan ifrig önskan att rätt förstå och ärligt uppfylla ett gifvet löfte, att Åke ofrivilligt vände om, tog den lille motsträfvige frågaren i sina armar och hissade honom högt i luften. Därpå började han åter taga sina viga språng uppför branten, med skogen till mål, för att fem minuter senare med fasta steg och sammantryckta läppar träda in på röda husets gårdsplan, där han togs emot af just fru Åkerlind, som trots fjällvindens skärpa bararmad och barhufvud linkade omkring stödd på en käpp. På en soffa var en bädd af filtar kärleksfullt ordnad, men af husets öfriga medlemmar syntes ingen till.

»God dag, herr doktor!» ropade patienten muntert, dock utan att nu räcka fram sin hand. »Så artigt af er att titta upp; men som ni ser, håller jag ord. Sjukdom är verkligen ingenting annat än lättja i viljan!»

Det föreföll visserligen Åke, som om hon afsiktligt bollat in de sista orden genom det halft öppnade fönstret, men han kände sig föga hågad för extra reflexioner, just nu, utan började, efter en knapphändig inledning, att framföra lille Viktors hälsning, gifvande sin egen kritik luft medelst skarp understrykning af orden: »Viktor hälsar sin mor, att han bara ska slå Kalle, och därför ...» Fru Åkerlind lyssnade med ett gäckande leende kring de spotska läpparna.

»Jag tackar så mycket, herr pastor», sade hon slutligen, med en försåtlig tonvikt på ordet »pastor».

»Något mer?»

Men Åkes viljenerv var domnad. Han bokstafligen icke orkade med »något mer». Åtminstone orkade han ej att just nu taga upp striden med denna af munterhet och stridslust rent af pulserande kvinna: därtill hade hans fridag varit allt för ifrigt efterlängtad och redan blifvit allt för djupt kringskuren.

Också lyfte han på hatten och svarade litet stelt:

»Nej, inte för i dag», och vek in på den breda körvägen, som bakom byggnaden förde djupt in i skogen och som han antog Margareta uppsökt för att få spela i fred.

Fru Åkerlind öppnade läpparna till ett återkallande rop, men betänkte sig och gick in i salen, där mannen var sysselsatt med att vid fönstret rengöra en bössa, och började med honom rådslå om möjligheten af en påskyndad hemflyttning — »för kylans skull.»

Förtjust som en skolpojke, hvilken lyckats fuska sig undan ett svårt skriptum, gick under tiden Åke sakta framåt, med örat skärpt för hvarje ljud, oupphörligt vändande på hufvudet för att från ömse håll hinna insupa det nya sceneri han såg.

Hvilken skillnad mellan denna gröna värld och de tama sörmlandsskogarna! Visserligen voro träden spensligare än han tänkt sig dem, men hur färgstarka, hur originella! Ett och hvart af dem var en kraft, som tagit upp kampen mot storm och snö på sitt eget personliga vis. Och mossar och raviner och isbäckar med evigt lif från evig snö! Därtill sagoklarheten och droppande sol.

Men denna tystnad med fot på jorden och hjässa i skyn, den skulle han aldrig, aldrig kunna lära sig att fördraga.

Plötsligt stannade Åke och lyssnade, medan hjärtat slog ett snabbt, häftigt slag — en väckaresignal, tänkte han och log.

Så hördes ett glittrande stänk af toner, därefter ett jublande violinspel.

Åter erfor Åke denna känsla af underlig lättnad och underlig missräkning.

Musiken var således hennes »väg», ty på så sätt spelade endast en högt begåfvad. Nå, hvad mer? Hvad hade han tänkt, trott, fruktat?

Att hon skulle vara en helig Elisabet, i hvars knä martyrrosor skulle blomstra, eller en helig Birgitta med visionsdrömmar?

När tonerna kommo mer samlade, hördes i dem ett yrt jubel, en lifsvarm fröjd med helt jordiskt fäste. Var detta hans hvita Margareta som spelade?

Hon kom helt långsamt fram ur det djupa furudunklet, med ögonens fransar sänkta mot violinen och den hvita dräkten ituskuren af en blodröd schals djupa skåror.

Det föreföll Åke som om hon kommit direkt ur den stora tystnaden.

Hastigt, ja nästan litet afryckande slutade hon att spela och såg sig ifrigt omkring.

»God afton, fröken Margareta», hälsade Åke och steg fram ur den granskugga, i hvilken han ställt sig för att i ro få betrakta henne.

»Kände ni, att jag var här?»

»Ja, jag tror nästan», log hon på sitt flyktiga vis. »Så roligt att se er.»

Åter kände Åke i sin denna lilla hand med dess goda värme af brasa vid juletid, och sedan började han att vid hennes sida sakta gå framåt på den solstänkta vägen.

Hastigt frågade Margareta:

»Har ni sett far?»

»Nej, endast er mor.»

»Då måste vi genast gå hem.»

»Är er far kanske sjuk?»

»Å, han är aldrig sjuk, men ändå ...»

Kring de fina läpparna kom en lätt skälfning.

»Har ni studerat musik länge?»

Åkes fråga föll litet hufvudstupa.

»Alltid och aldrig, tror jag», log hon.

»Jag har varit — far och jag — har varit i Dresden ett par år och studerat där — om det är det ni menar.»

»Hvarför just i Dresden?»

»Å, mamma vill jag skall bli en öfverraskning här hemma.»

Hur täcka orden kommo, med deras lätta stänk af humor!

»Det blir ni säkert. Ni är en af de äkta.»

»Ja, jag är nog det — tror jag. Äkta på mitt vis.»

»Hvilket »vis» är då ert?» log Åke.

»Jag vill inte så gärna spela efter noter: jag spelar hellre allt ... I går spelade jag er.»

»Tackar. Jag hoppas det var vackert?»

»Inte så vackert, att ni behöfver tacka mig.»

Hvilken skada, att hennes ljusa uppskimrande i gropar och färg skulle vara så sällsynt. Hon var förtjusande, när hon log.

»Vill ni inte vara snäll och spela mig nu?» föreslog Åke helt kamratlikt, under det han oförmärkt men säkert saktade tempo för att icke i allt för olämplig tid uppnå det röda huset.

Margareta skakade på hufvudet.

»Jag spelade nyss, att jag var fri — att jag fick bara spela, spela för lyckliga människor i soliga trakter — spelade att jag var artist — och det tröttar mig alltid så.»

»Artist?... Men det är ni ju redan!»

»Nej.»

Ordet kom sakta, nästan bäfvande.

Åter detta hemlighetsfulla, som Åke ej förstod.

»Berätta litet om er själf», bad han nästan häftigt. »Om er barndom till exempel. Har ni alltid varit lycklig?»

Öfver Margaretas ansikte fladdrade tvekan, ja slutenhet, men så svarade hon, som om hon följt en på förhand gjord föresats:

»Ja, alltid sedan ... Jag duger inte till att vara annat än lycklig ... Jag lär ha varit ett så tråkigt barn ... Jag grät jämt ... nätter och dagar, utan att man kunde förstå hvarför.»

»Man kanske smekte er för litet?» framkastade Åke helt djärft.

Hon såg på honom och log litet.

»Å», sade hon till sist. »Jag tror inte att ens något så gränslöst mycket hade hjälpt — då. Jag minns det litet — som en så brännande smärta. Jag minns också mammas armar. Far bar mig också, men jag minns mammas armar bäst ... Kanske därför att ... Ja — sedan fick jag lek-kamrater ...»

»Nå, det var då förståndigt.»

»Ja — kanske. Men jag bara tror ibland, att jag fick dem litet för tidigt. Dagmar, en kusin, var hos oss i tre år, bara för att lära mig leka.»

»Nåå?»

Margareta lade violinen mot kinden och fram dansade en melodi, full af käckhet, rytm och jublande hälsa.

»Det är Dagmar», log hon.

»Så hon måste ha pinat er», bröt Åke ofrivilligt ut.

Margaretas svar dröjde, men när det kom, så kom det med faderns lilla fasta eftertryck:

»Dagmar är den snällaste, den mest begåfvade, den vackraste och raraste flicka som finns!... Men nu orkar jag bestämdt låta er höra, hvad fjällsjön sa mig nyss därinne.»

»Efter hvem har ni ärft er stora gåfva?» frågade Åke, när den sista tonen af den mystikmättade melodien förklingat.

»Musiken har jag fått efter far, gåfvan har jag fått af Gud», kom svaret så djupt allvarligt.

De gingo allt mera sakta. Margareta hållande sin violin i handen, så skenbart vårdslöst och dock så ömt som endast en mor kan hålla sitt mest älskade barn och han så ifrig att ösa ur henne, att han endast med möda förmådde hålla sina frågor inom det uppfostrades råmärken. Men slutligen brände han sina skepp och frågade muntert:

»Hvad höll ni allra mest af — som barn ... menar jag naturligtvis!»

Samma art af hemlighetsfullt leende, som Åke en gång iakttagit hos en mycket ung mor, hvilken icke orkade bära sin ljufva börda, drog öfver Margaretas mjuka ansikte. Så slöt hon helt sakta läpparna.

»Å, tala», bad Åke. »Gif mig det till gåfva.»

»Jag höll af — allting — allra mest.» Hon log.

»Det var det allra värsta ... Det är så mycket som inte har lif, men ändå har själ — tycker ni inte det?»

»Som till exempel?»

»En blå porslinsbit — dropphålet under takrännan, om våren — en trasig byrå — allting ...»

»Och sådant där höll ni af?»

»Ja, *så*!»

»Men ni hade ju syskonen», bröt Åke ut.

»Syskonen älskar jag så högt att ... Men »ha dem»? Hon skakade på hufvudet.

Åke ansåg sig nu förpliktad att börja tala om Dresden, där äfven han en tid vistats, ehuru han samtidigt tyckte, att det kändes ovanligt bortkastadt att tala till Margareta som till hvilken annan flicka som helst. Margareta lyssnade ifrigt, sköt då och då ett ord under hans och dock frapperades Åke af hennes svars egenart. Af det Dresden turisten hinner genomkorsa på en vecka hade hon under sitt två års vistande knappast sett en skymt.

»Kanske ni inte tycker om taflor?» frågade han till sist, verkligt öfverraskad.

»Joo ...» Hon såg sig omkring. »Fast kanske inte så mycket om dem på muséer. De verka så hemskt, tycker jag. Som en stelnad grimas — äfven de vackraste af dem — till sist. Skulptur kan man drömma färdig — inte taflor — åtminstone kan inte jag.»

Framför dem på vägen krälade en sent vaknad mask med gula, skimrande leder. Varsamt tog Margareta honom i sin hand och sade blygt:

»Jag bär dem alltid en bit ... de ha så lång väg — kanske.»

Hon tvekade litet, men så kom frågan så djupt intresserad:

»Tycker inte pastorn det är en bra vacker tanke, den att människorna börjat sin oändliga väg mot himlen så där, som en krälande mask?»

Åke, som kände sig störd i sin stämning, svarade lätt, nästan litet banalt:

»Som ni vet, har bibel och vetenskap inte så särdeles mycket med hvarandra att skaffa. Jag tror naturligtvis bibliskt. Det är både min plikt och min glädje.»

Margareta säg på honom så fullt som om hon öst ljus öfver honom. Sedan sökte orden sig fram, litet vilsekommet, ja nästan litet skyggt:

»Det är också så vackert, så mycket vackert ... att tro bibliskt ... Vet ni, ibland ...» Hon tvekade åter.

»Ibland?» ifyllde Åke, nu helt ingående i hennes stämning.

»Jo ... ibland drömmer jag att alla de små barnen skapas där uppe i himlen af änglarna. Hvarje ängel får skapa efter sin kunskap och vilja, därför bli människorna så olika. Så snart ett barn är färdigt, bäres det fram till Gud fader själf för att af honom få lif. Somliga barn andas Gud på. De bli de stora massorna, de som skola uppfostras. Andra barn vidrör Gud med sitt finger. De bli de stora andarna, de som skola uppfostra. Vid andra barn fäster Gud en osynlig tråd. De bli troshjältar, de som kämpa för Guds makt här på jorden och dö martyrdöden under segersånger. Så finns det några barn, några få barn, som Gud endast ser på ... De bli Guds drömmare här på jorden, de odugliga, de som känna krafvet i sig att vilja göra något för sin Gud, men inte orka.»

Åke vågade knappt andas, än mindre tala, så nästan ohyggligt bara själ var nu det unga ansiktet vid hans sida med dess mörka ögonlock rundade af fallfärdiga tårar. Nu trodde han sig förstå hennes väg och kampen till den.

Efter en, som han själf tyckte, mycket klumpig vändning började han helt muntert att berätta om lille Viktors näpna predikan om fiskarna och hade snart den glädjen att se Margaretas nyss så afbleknade ansikte stråla upp i full systerlig stolthet och glädje.

»Ja, han är den raraste lilla byting som finns», afslutade Åke till sist sin panegyrik. »Skada att er mor ...» Åkes tänder lämnade ett hastigt märke i läpparnas båge. Skulle han ej säga annat än ogrannlagenheter i dag? Och hur tyda Margaretas lilla leende — hennes enda svar?

Kort därpå kom herr Åkerlind dem till mötes för att å sin hustrus och sina egna vägnar fråga, om ej »herr doktorn» behagade stiga in och dricka en kopp te, en bjudning, hvari Margareta, efter en snabb blick på faderns ansikte, vänligt, men ej heller mer än vänligt instämde.

Men Åke tackade och sade skämtande, att han längtade hem. Och så var fallet.

Han längtade efter sitt rums ro för att kunna få minnas. Den kvällen växte Åkes bref till tant Charmante ut till en verklig volym, men det brefvet blef aldrig afskickadt, utan ett annat, ett kort, fylldt af idel torra fakta. För första gången hade Åke emottagit ett intryck så starkt, att han ej ville dela med sig åt sin unga gamla vän.

Guds drömmare?

Så vackert det lät! Var det hvad hon var, hans ljufva, smärtetecknade Margareta?

FJÄRDE KAPITLET.

Ur ett bref från tant Charmante:

»Jaså, gossen, du är icke kär? Ja, det är ju möjligt, men visst är, att du älskar — Gud ske lof ... Du har i sanning gömt dina pund länge nog. Hvad är hon? Jag har af dina små mosaikbitar försökt forma ett helt, men misslyckats: du har varit för knapp. Totalintrycket, hjärteaningen säger mig, att hon är något annat, något mer än en flicka som går med lätta fötter och har händer, som sprida julbrasevärme?...

Hennes mor känner jag bestämdt. I så fall heter hon Doris Hjelm i sig själf och var vår ungdomskrets' mest omtyckta och mest firade medlem. Strålande vacker och äkta sprudlande som hon var, förlät man gärna att hennes upptåg ibland blefvo väl färglagda, som när hon till exempel en gång ryckte peruken af en gammal alltför ihärdig friare och presenterade honom för sin mors frufyllda soffa såsom: »assessor Holm, sådan han såg ut före syndafloden.» Det upptåget förskaffade henne förvisning till en prästgård och där ... Men skulle jag börja berätta om Doris alla frispektakel, ja, då blef mitt bref en bok. Hennes konfirmationslärare blef kär i henne, och en annan präst bedrog hennes mor på pengar; däraf väl »prästhatet». Åtrådd som ingen och, om sanningen måste fram, högmodig som få, slutade hon med att göra ett mycket egendomligt kärleksparti med en ung, fattig urmakare.

Jag minns ännu hur bedårande hon var i sin bruddräkt af rosenfärgadt siden och bröstbukett af rosor. Självfva de små skorna voro täckta af blommor. En bild af, påstod hon, att hennes lif hädanefter skulle bli en dans på rosor. Om så blef fallet vet jag ej, ty hon bröt samtidigt med oss alla. Ryktesvis har jag dock hört, att hon lär ha gjort sin lifskamp briljant. Själf stått i butiken och i intet skonat sig. Allt för att skydda mannen, hvars hälsa aldrig lär ha varit stark. Äfven sägs det, att hon vid sin entré i den lilla staden lär ha yttrat: »inom tio år ska vi ha eget hus och egna hästar, du Erik. Det är det enda sättet att få någon man kan umgås med i den här hålan.» Och efter tio år hade de verkligen både eget hus och eget ekipage »att umgås med.» Dock, så sade min berättare, ej så mycket i följd af hennes rastlösa arbete som fastmer genom en lycklig spekulation i skog, som mannen lär ha företagit. Jag minns af honom endast en panna så hvit, att den såg ut som en nunnebindel, samt att han var lång och smärt. Om »hon är hon», så hälsa henne på det hjärtligaste från »Vidöga» och säg henne, att hennes plats aldrig fylldes.»

Ja, så kom det några ord om moderns klena nerver och behof af ombyte, små spekulationer om Norrlands hälsobringande klimat och dylikt. Åke log litet och lade varsamt in brefvet bland dess föregångare. Att bjuda den fladdrande balklänningsmodern till sig nu? Höra de vackra läpparnas eviga pladder? Nej aldrig.

Strax därpå anmälde Mascha herr Åkerlind. Det var med en känsla af starkt ökadt intresse som Åke gick sin oförmodade gäst till mötes. Hvad var det väl hos denne blyge, litet tafatte man, som så kunnat fängsla en bortskämd stockholmsskönhet? Det var nog det ljusa i honom, skogsdoften, och kanske också detta allmogesega som kom honom att svikta men aldrig att brytas af, hur mycket hon än kastade öfver honom.

Sedan, när Åke bättre kände förhållandena, förstod han också roten till de dolda stickord, som likt pisksnärtar hveno genom huset, alltid riktade mot ett: mot de sjuka. I sin gränslösa ångest att förlora den man hon så gränslöst älskade, försökte Margaretas mor att på så sätt härda maken emot själfva döden. Och han lät härda sig. Åke hade ej ofta träffat på en man mer uthållig än Margaretas far. Han tycktes fullkomligt stå öfver hvarje art af krämpa ... Herr Åkerlind hade ett ärende, att å sina och sin hustrus vägnar till socknens fattiga öfverlämna sjuttiofem kronor, hvilkas utdelande han hoppades »herr pastorn» godhetsfullt behagade åtaga sig.

Åke kände florettstöten gifven af de små formsköna kvinnohänderna. Han var betald! Men betalning på så sätt erbjuden måste ju prästen taga emot. Således tackade han, låste in honoraret i sin sekretär och bjöd sin gäst på cigarrer och kaffe, hvilken dryck här visserligen icke serverades i full silfverståt, men som till gengäld var af yppersta sort, något som också artigt af gästen anmärktes.

Detta så obetydliga brott mot etiketten gladde Åke utan att han visste hvarför: möjligen för att han tyckte det ökade den själfständighetens ro, som mannen vid hans sida spred omkring sig.

Åke ämnade göra en förfrågan om Margareta, men frågade i stället hur barnen mådde.

»Jo de voro gudskelof alltid friska, de som han; kommo visst och hämtade honom om en stund: Margareta och mamma hade åkt bort med litet mat åt en sjuk.»

Åke undrade om han skulle säga något om tant Charmantes bref — nu — men kände sig icke hågad att spela ut en trumf som skulle skänka honom tillfälle till åtminstone ett besök ... Dessutom anade han instinktmessigt att hans gäst bar på något särskildt som han ansåg vara af vikt och hvarom han gärna ville tala. Herr Åkerlind lät sin intelligenta blick långsamt vandra kring i rummet ... Slutligen sade han:

»Här inne går det nog bra att tänka ... inte sant, pastor?»

»Jag vet inte», log Åke. »Åtminstone har inte jag känt någon fördjupning af mitt tankelif sedan jag kom hit — tvärtom.»

»Fördjupning tyder redan på djup. Och så måste det ju vara.»

Åkes gäst tvekade litet, men tillade strax, nästan som om han talat i pränt:

»Det är något jag så gärna skulle vilja tala med pastorn om, just som präst.»

»Jag är ingen präst», Åkes ord föllo hastigt.

»Jag menar att jag ännu är så ung och oerfaren just som präst att ...»

»Det behöfs ingen erfarenhet, bara att ha kommit längre i kunskap än jag ... Och det har pastorn säkert gjort.» Han log litet. Slutligen kom frågan klar, lugn och fast.

»Är synd synd, pastorn?»

Åke kände sig obehagligt berörd. Det var för honom alltid pinsamt att diskutera religiösa frågor med lekmän och att nu göra det pinade honom i än högre grad än vanligt. Han kände sig blyg inför Margaretas far.

»Bibeln uttalar sig tydligt nog i det fallet», sade han slutligen stelt.

»Ja, men bibeln säger att det finns enbart synd, och det vet jag inte är sant. Jag vet bara inte om det finns någon synd alls ... ty drifver vi bort synden, så drifver vi också bort räddningen, och utan räddning ingen evighetsverksamhet.»

Han såg ifrigt upp med denna spörjande, litet trötta blick, som Åke så väl kände igen, och fortsatte:

»Är synden nödvändig, hur kan den då vara synd?»

Inom sig hörde Åke sjunga en hundratals gånger förut sjungen melodi om syndafall och syndaförlåtelse, men han kände också, att detta svar skulle blifva till stenar för den kunskapshungrige mannen vid hans sida. Han teg.

»Och så är det också något annat», fortfor herr Åkerlind ifrigt. »Kan det finnas synd utan syndamedvetande?»

»Syndamedvetande finns alltid, om man bara lär sig att lyssna.»

Åke hörde själf, hur torrt docerande hans ton var.

»Inte alltid», kom svaret lugnt. »Jag vet en kvinna, en af de allra djupast fallna, som hade en köpmans hela ärliga stolthet öfver sin affär. Hon förde bok ... Skall nu en sådan dömas för sin synd som kvinna eller för de uraktlåtenheter hon just som köpman gjort sig skyldig till?»

»Sjukliga samvetsförhållanden dömas inte.»

»Sjukliga?» Herr Åkerlind vände på ordet, som om det varit ett mynt, hvars äkthet han ville förvissa sig om. »Kanske», sade han till sist tvekande. »Fast i så fall ... Och så detta, att man kan nöta ut synden. Hvad som är ett dödsstraffsbrott det ena århundradet har varit fullt tillåtet det föregående. Synden skulle i så fall endast bero på öfverenskommelse ... vara fötter åt utvecklingen. Hur kan den då vara synd? Och om en människa mister själens ljus, kan ju kroppen ändå fortfara att synda. I så fall opererar ju synden på egen hand?»

Med ens stod det klart för Åke hvilka djupa rötter Margaretas drömmar hade. Hela detta famlande själslif skulle hon nödgas grubbla färdigt. Denna tanke gjorde honom så ovilligt stämd mot den blide mannen vid hans sida, att han endast med en axelryckning besvarade den blå blickens sugande vädjan ... I herr Åkerlinds ljusa panna kom en sky af rödt; så reste han sig upp och sade med den anspråkslösa värdighet, som i så hög grad särtecknade honom:

»Jag får be herr pastorn så mycket om ursäkt för min närgångenhet. Man kan ju inte alltid vara hågad att svara på dumma frågor — äfven om man är präst. Dessutom kommer barnen därborta ... jag har lofvat dem, att vi ska söka svamp.»

Regina och lille Viktor syntes också verkligen invid grinden, båda bärande små koketta korgar, och innan Åke hunnit fullt sätta sig in i hvad som skedde, hade herr Åkerlind sagt farväl och med ett barn vid hvardera handen vikit af mot prästgårdens gula björkbacke, lämpande sina långa gungande jägaresteg efter lille Viktors trippande gång. Maskinmässigt sprang Åke ut på bron för att ropa sin sårade gäst tillbaka, men som hans väg till ödmjukhet ej var impulsens utan reflektionens, behöfde han en viss tid för att förmå sig till ett erkännande. Så äfven nu.

Då ropade en liten gäll röst genom den klara luften:

»Vi ska stöpa bly i morgon afton och det är det roligaste som finns; bed pappa, så får du nog komma med, farbror präst, och då kan du gärna ta med dig ...» Här tystade Reginas hand tydligen ned den lille mannen, som dock lyckades att som en sprutstråle utsända afslutningen: »Och då kan du gärna ta med dig allt sylt och kakor, som Viktor skulle haft nu!»

Fadern vände sig om och lyfte litet cirkladt på hatten. Betydde detta ett instämmande i hans lille sons bjudning, eller var det endast ett farväl?

Nu var Åkes ursäkt färdig, men nu var det för sent. Nästan harmset trött på sig själf återvände han inom egna dörrar.

Hvad dög han egentligen till? Här hade en »Guds drömmare» klappat på hans port och bedt om hjälp och råd. Och hvad hade han gifvit honom? Ej ens stenar — än mindre bröd.

Om åtminstone ej frågan varit så nästan barnsligt enkel! Om synd var synd?

Och på detta — okombinerade — hade han den lagvigde prästen ej haft svar att ge. Och hvad hade han känt? Jo, otålighet, ja stolthet, vrede.

Vrede mot Margaretas far? Margareta som älskade allt. Om frågan åtminstone inte varit sådan — så enkelt olärd, och om bara inte tystnaden varit sådan — så omätlig! Den tog hans lilla fel och förstorade det till rent något obärbart stort. Nej, han måste få känna andra väggar omkring sig, höra människoröster.

Några ögonblick senare hade Åke kastat sig på sin cykel och trampade den så tröttande vägen till fattiggården, för att där dela ut den skänkta penninggåfvan.

Till sin lisa märkte han af mottagandet, att här åtminstone räckte han till! När en af de sjuka sade sig längta efter litet Guds ord, högt förklaradt, var det med verklig glädje Åke villfor hans begäran ... Kanske hade han aldrig bedt innerligare än han bad nu, omgifven af dessa arma och vinddrifna.

Han bad om ödmjukhet ej för dem, men för sig själf, om kraft att rätt kunna fylla den plats, som blifvit hans i lifvet, bad, ej för dem, men för sig själf ... bad för första gången under bönen.

Den nästan vansinniga glädje, hvarmed penningarna sedan togos emot, störde visserligen till en del hans stämning, men han lämnade dock fattiggården med en känsla af tacksamhet, lämnade den som rikare man än han kommit dit ...

Åke erfor en fullkomligt befallande längtan att få återse Margareta, om också endast för några ögonblick; äfven ville han framföra sin ursäkt till hennes far.

Men när han slutligen nådde »röda gården», fann han den öde. Alla dörrar stodo vidöppna, och huset verkade som afsvimmadt i sin djupa ljudlöshet. Åkes hjärta insög denna tystnad med en känsla af ångest ... den siade ju om den tid, när Margareta ej längre fanns att söka inom dessa väggar. Då först vore huset ej endast afsvimmadt, men dödt, åtminstone för Åke. En hvilstol var framdragen — en bok öppnad ...

Han erfor en sådan längtan att just nu få visa henne en mans hyllning, täcka hela hennes egen lilla vrå med blommor — helst med hans egna favoriter: konvaljer.

Men skulle denna art af hyllning verkligen glädja henne? Rummens absoluta frihet från allt slags växter och grönt talade ett språk för sig. Blommor hörde helt visst till det som lefver och har själ och som kan lida.

Han lade ett par visitkort på ett bord och skref på det ena herr Åkerlinds namn.

Ungefär halfvägs till sitt hem gensköts Åke af en i en stor schal inhucklad kvinna, hvilken tydligen inväntat honom gömd bakom ett träd.

Hon var en af byns mest aktade hustrur och bad, att pastorn för Kristi skull ville följa henne hem och försöka tala vett i mannen, som blifvit vild och ursinnig därför att deras enda flicka måste få gifta sig med en ung man vid järnvägen, en bra karl för resten, fast han råkade vara söderlänning och ej hade bondrot.

Åke såg på henne litet förvirrad.

Fanns det verkligen ännu någon för hvilken han räckte till? Någon som behöfde honom?

Han gjorde några snabba frågor och fick snabba och rediga svar ... I köket i den storstuga, dit han nu fördes, fann han mannen, en knotig jätte, med handen lyft öfver dottern för hans fötter. Äfven gårdvaren låg utsträckt efter golfvet, som ditblåst af en orkan.

Åke fick en något så när höflig hälsning, hustrun en ljungande blick ...

Efter en tämligen hetsig diskussion sade Åke lugnt:

»Jag kan lysa för henne utan Olof Perssons samtycke: hon är myndig.»

»Det blir pastorns skam, inte min», kom svaret än lugnare.

Af järn äro de och till järn göra de en nog till sist, tänkte han, när han slutligen lämnade huset, så fysiskt trött, som om han öfvat sig att lyfta atletvikter hvilka han ännu knappast förmådde rubba.

Den kvällen tyckte Åke sig ur hvarje sitt hems vinkel och vrå höra en mild klangfattig röst ihärdigt fråga:

»Är synd synd, pastor?»

Vid själfva hans skrifbord, i hans gungstol — öfverallt, ja, vid själfva hans hufvudgärd frågade den milda stämman lika ihärdigt:

»Är synd synd, pastor?»

Var verkligen frågan så enkel — så okombinerad och så gränslöst lätt att besvara, efter allt?

Slutligen tog Åke en pergamentsremsa, präntade på den de fyra orden och lade sedan det skrifna som märke i sin bibel.

Nu först tystnade den klangfattiga rösten.

BREF.

Kan du stöpa bly, tant Charmante? Jaså inte. Nå hör då på ...

Men först ett kolstreck till ram ...

Ett stort halftomt rum med öppen spis, i den en hög af flämtande kol. Utanför mörker, så tätt att det täcker fönstren som en duk.

Lutad öfver glöden en medelålders man med fina drag: i hans hand en långskaftad slef, i hvars djup en silfverskimrande vätska andas. Bredvid mannen knäböjer en ung, hvitklädd flicka (ljus) med armen lätt hvilande kring en liten bildskön gosse, taflans hjälte.

Vid mannens fötter en stor balja med vatten öfverspritadt af reflexer från spisens eld, och hophukad bredvid den en varmhyad halfvuxen flicka, hvars ögon orubbligt hänga fast vid trollslefvens djup. Så, i skuggan, en manlig träprofil och i rummet utanför, men synlig genom dörrens springa, en vacker kvinna, som med slösande händer dukar ett kvällsbord belyst af ljus.

Plötsligt börjar den skimrande vätskan i slefvens botten att bubbla. Den andas allt oroligare, bubblorna spännas ut, brista. En skimrande pärla kastas i höjden, pärlorna ökas till en gnistrande kaskad, och då ropar

en liten gäll röst:

»Nu far, nu!»

Ett sjudande, fräsande ljud höres och efter ett par minuters väntan tar slefvens herre varligt upp från baljans botten en liten sagovärld med tornspiror, slott, grottor, trädgårdar, ett verkligt dock-konungarike af silfver.

»Det är Viktors, det är Viktors!» ropar den lille gossen och sträcker ifrigt ut händerna.

»Söta Margareta, titta om det finns någon saga i den?»

Och Margareta tar den lilla trollvärlden i sin hand, ser på den länge och säger till sist med stor hemlighetsfullhet:

»Jo, Viktor, det finns en saga i den, en lång om Söndag.»

»Den vill inte Viktor höra», säger den lille gossen bestämdt. »Söndagen är den värsta dag som finns, för då talar alla narrar och tiger allt klokt folk. Men det gör ingenting», kom tillägget undergifvet. »Viktor får väl ta den ändå, efter det ju alltid bara finns en saga i hvart slott.

Och så berättar Margareta med ögonen fästa på trollvärlden och sin hand smugen i faderns:

»Alla Dagarna sutto på trappstegen i Evighetens trappa och väntade på att deras drottning och syster Söndag skulle komma.

»Där ser man», sade Måndag, en glåmig och gäspande pojke, »hvad det vill säga att ha en flicka till öfverhufvud. Söndag blir ju aldrig färdig.»

»Å, jag tycker hon kommer tids nog, jag», sade Tisdag, som var litet kraftigare byggd än brodern, men nästan lika gäspande och lat. »Kom hon inte alls, vore vi andra Dagar mycket mer firade.»

»Gräla inte på Söndag, ni latingar där», inföll nu Onsdag, en kraftig yngling, och svingade med sin diamanthacka en stor guldflisa ur Evighetens underbara schakt. »Fanns inte Söndag, stod då ingen människa ut. Veckan, det trollet, får ju aldrig nog uträttadt och ni två duger då till så lagom.»

»Skryt lagom du, Onsdag», sade nu Torsdag, en mogen man med skägg och som växt sig vis genom att polera stegen i Evighetens trappa. »Armar är nog bra, men vett är bättre. Utan mig skulle inte Söndag kunna skydda sina vackra kläder mot Evighetens skyhöga buskar och snår. Hur arbetar jag ej ständigt, polerar, beskär ...»

»Ja, så kallas du också Skärtorsdag», gäckades Onsdag och högg så kraftigt ut en flisa guld, att den försvann som en stjärna i rymden.

»Tyst», sade nu Fredag, den längste af bröderna, och reste sig upp, blek och djupt sorgklädd. »Ni stör mig i mina tankar. Endast den arbetar, som tänker, och jag tänker ständigt. Och jag vill ha tyst omkring mig.»

»Ja, nog tänker Fredag alltid, och lång är han med», skrattade nu Lördag, en pigg pojke med lockigt hår och rosiga kinder, »men omtyckt är han inte. Människorna säger jämt: O, om det bara vore Lördag, o, om det bara vore Lördag, det är den bästa dag som finns!»

»Det har du, därför att du bär upp släpet åt Söndag», sade Måndag mulet. »Fick du, som jag, städa undan efter allt hon drager fram, så fick du höra hur pass omtyckt du vore!»

»God dag, gossar», hördes nu en mild röst. Och där stod deras syster Söndag midt ibland dem, klädd i en

dräkt af regnbågsslöjor. I handen höll hon en spira af solstrålar och hennes ansiktes skönhet var sådan, att ingen kunde se därpå utan att kasta sig på knä och tillbedja.

»Har ni längtat efter mig, gossar?»

»Ja, ja!» ropade alla bröderna, till och med den knotande Måndag.

»Jag har inte kunnat komma förr; det har tagit en sådan tid att sätta på mig alla mina klänningar. Men nu är det gjordt, och minns, bröder, att hvarje flik af Söndags dräkt är af samma värde.» Så tog hon af sig sin regnbågsdräkt, lutade sig djupt framåt, söndersmulade den öfver kanten till Evighetens berg och lät dess flikar som skimrande tungor fladdra ut öfver världen.

Inunder den klädnaden bar hon en annan, en af silfverstänk och hafvets skum, under den en af gnistrande juveler och pärlor, under den en af sippor och nyutsprucket löf, under den en af Indiens spindelnätstyg och glittrande dagg, under den en af små gyllene mynt, fulla af underbara tecken, och under den en af idel drömmar, och den var den fagraste af dem alla. Ja, Söndags dräkter voro i tusendetal, och alla, alla smulade hon sönder öfver kanten till Evighetens berg, och öfverallt där en flik föll ned, blef det sol och ljus och glädje och kärleksfulla känslor i människohjärtan ...

Slutligen bar hon en enkel hvit dräkt och höll i handen en spira af liljor med doft så stark, att en aning däraf stannade kvar i brödernas hvardagskläder. Då sade hon med en suck af lättnad:

»Så, nu ändtligen är jag klädd efter egen smak. Kom nu, gossar, skolen I få höra.»

Ja, så satte sig Söndag på det öfversta steget i Evighetens gyllene trappa och började berätta för bröderna underbara sagor ur himlens för dem evigt förseglade bok.

Bröderna lyssnade med vaket öra och djup glädje, men så smög Måndag sig bort för att fylla sin plats i veckans led.

Så följde Tisdag honom efter, så Onsdag, så den allvarliga Torsdag. Men då reste sig den mörke Fredag upp och ropade hotande:

»Där ser du, Söndag, hur det går, när man bjuder på drömmar, på skimmer och på lek. Endast två färger böra äga makt i himlen och på jorden: min och din. Men ve dem ändå, när de komma tillbaka! Ve dem som fly, när Söndag öppnat Evighetens insegel!»

Men då höjde Söndag sin doftande spira och talade med höghet och makt, ej som syster, men som drottning:

»Nej, ve dig, du mörke Fredag, som evigt fordrar sorg och tårar och som evigt dömer hårdt. Dagarna höra människorna till, det vet du, alla utom jag, som hör Gud till och som därför blifvit satt till eder drottning. Gå bort för alltid, du mörke, eller stig in i veckans led och dela dina bröders id!»

Då gick Långfredag sorgset bort för att fylla sin plats i veckans arbetslag, ty utan Söndags gunst kunde han ej lefva.

Men Torsdag, han som blifvit vis genom att polera stegen i Evighetens trappa, han kom tillbaka, satte sig vid Söndags fötter och tecknade med diamantstiftet upp de underbara sagor som hon täljde.»

— — —

Den lille gossen var tyst länge, länge. Därpå sade han med stort eftertryck:

»Viktor tycker mycket om Söndag, mycket, och det tänker han alltid göra.»

Du skulle ha sett den blick som far och dotter växlade ... Jag har gråtit, tant Charmante, jag har gråtit!

P. S. »Hon är hon.» Och du har nu som alltid gifvit. Tack vare ditt bref vågade jag göra något, som jag eljest aldrig hade vågat göra, begagna mig af ett barns bjudning.

Med samma post afgick till Åkes mor ett bref af denna lydelse:

Min vackra mor!

Med verklig ledsnad har jag erfarit, att dina nerver ånyo gifvit vika. Skulle du ej vilja söka bot för dem här uppe hos mig? Norrlandsluften är ju känd för sin trollmakt, just gent emot denna art af lidande ... Det skulle naturligtvis för mig blifva en stor glädje att få visa dig mitt lilla hem, och lofvar jag göra allt för att du något så när skall kunna trifvas ... Maschas glädje behöfver jag ju ej beskrifva ... den kommer i så fall att antaga jätteproportioner.

Välkommen till

Din tillgifne son *Åke.*

Åke såg länge på de skrifna raderna.

Kalla och knappa som de voro, erfor han dock en nästan oemotståndlig längtan att kasta in dem i kakelugnens just då sprakande lågor. Men seger vanns.

Han kuverterade brefvet och lät det afgå.

Kanske att bland Söndags klänningar äfven funnits en elegant men skrynklad baldräkt!

FEMTE KAPITLET.

I egenskap af tant Vidögas son gjorde Åke nu nästan dagliga besök i röda huset, där Margareta tog emot honom med ett slags äganderättens ljufva vänlighet, som för Åke hade en charme utan like.

Dock märkte han snart, att han endast var en länk i hennes långa ömhetskedja, icke kedjan själf. Hon gick lika troget och förband en gammal trätgirig kvinnas kräftsår, som hon vakade hos en sjuk häst eller försökte rädda lifvet på en sjunkande båt. Hon gick upp i allt — som sol i luft — ty oftast var det ej annat än luft hon gaf sig åt — men detta kände hon synbarligen ej. Hon endast kände, att här behöfdes värme, och så gaf hon af sin dyrbara vintersolsvärme.

»Det allra minsta på jorden», hade hon en dag sagt om sig själf och det blef snart klart för Åke, att hon med de orden menat fullt allvar.

Denna ödmjukhet och tillika hennes gränslösa ömtålighet om sitt eget själslif gjorde, att hon, trots sina synbara bemödanden »att alltid vara sann mot sin vän Åke», dock blef mer oåtkomlig än en den mest slutna människa.

En dag sade Åke, halft på lek, halft på allvar:

»Jag tror jag krossar min käk, fröken Margareta».

»Då blef ni inte förbunden!»

Hur Åke älskade denna hennes lätta humor, som dock förekom allt mera sällan. Hon dignade tydligen under

något. Under hvad? Under denna hemlighetsfulla »väg», som Åke en gång trott sig ana?

Ibland stördes Åke af hennes intelligens' egendomliga luckor och af hennes ensidiga sträckande åt endast ett håll. Först senare skulle han förstå, att hon vid dessa tillfällen endast bläddrade som uti en redan förut läst bok.

Hon gjorde vid denna tid så ofta på Åke intryck af en förnäm resande, som steg ned ur sitt gyllene ekipage, förband alla kranka och sårade vid vägen samt fortsatte sedan till sitt af andra okända mål och lärde känna världen endast genom sin vagns spegelblanka rutor.

Detta overkliga gjorde Åke otålig ibland, och dock skulle det för honom ha känts som en brännande smärta, om hon växlat om till en annan.

Hennes smak i fråga om litteratur var fin, men äfven här frapperades Åke af hennes förmåga att hoppa öfver. Endast det mest äkta — och mest skälfvande vann hennes öra.

Ibland undrade Åke, om hon förlyft sig genom att gifva något alls åt en främling, eller behöfde hon endast ro för att orka slå de djupa rötter, som djupet af hennes eget själslif kräfde?

Dock sköt han alla frågor lugnt åt sidan och blef själf den gifvande, gaf af sina innersta tankar, af sina ömtåligaste hugskott, gaf slösande åt denna obekanta, så unga flicka med sitt ifrigt nedböjda hufvud och som aldrig upptog hans ord till diskussion endast gömde dem som en girig. Allra ljufvast för Åke var hon dock, när hon ibland endast svarade med ett litet leende, mättadt ömt som ett barns. För att få se det leendet och höra röstens tonfall när hon sade: »Å var god och inte tala mer just nu» — ja, för att få se och höra just detta skulle Åke villigt ha offrat nästan allt af hvad han eljest höll kärt.

Hemmet var helt och hållet beräknadt för friska och starka. Dock märkte Åke, att modern aldrig, trots hennes snärtar mot de sjuka, glömde af att vid Margaretas kuvert ställa hennes järnmedicin samt att det för hennes räkning alltid fanns stärkande mat och extra små läckerheter.

Ibland kände Åke sig så fult afundsjuk på den blide fadern. Det var som om Margareta och han tänkt med en tanke, känt med ett hjärta. De följdes alltid åt, oftast hand i hand, men de talade nästan aldrig.

»Så tyst er far är, fröken Margareta?» sade Åke en dag litet pröfvande.

Öfver Margaretas hela väsen drog undran.

»Far tyst? Jag vet ingen som talar så mycket som han — och så vackert som han», kom det lägre.

Af en händelse träffade Åke ett par dagar senare ute i skogen den tystlåtne mannen, och då förstod han Margaretas ord.

Herr Åkerlind visade omedvetet skogen på samma sätt som en konstkännare visar en konstsamling; vek tyst af till samlingens pärla, en björkinfattad tjärn; smög på tå förbi ett anadt rede, slog föraktfullt med käppen mot en räflya, pekade på en blodad fjäder, band varsamt upp en bruten gren ... Och när de två männen slutligen kommo fram till promenadens mål, en bergsby, kände sig Åke för första gången i sitt lif ha sett en skog, sett den genom denne man, som knappt yttrat ett ord.

Fru Åkerlind sade aldrig något om Åkes och Margaretas växande förtrolighet; hon endast såg på dem med ett sprudlande gäckeri i blicken och kastade, när Åke befann sig på neutral mark, i gårdens rönnberså, där Margareta helst vistades, hela fång af okynniga infall öfver honom.

Af feg fruktan för förvisning hade Åke ännu icke tagit upp striden om lille Viktor; dock hände det någon

gång, att han energiskt försvarade, ej sig, men sitt kall, och då blef alltid det muntert framkastade svaret detsamma:

»Vänta till dess pastorn blir präst, så ska pastorn få se, hur rätt jag har i att inte tycka som präster.»

Det låg öfver fru Åkerlind äfven något andligt briljant, som förklarade hennes stora makt i hemmet. Sina barn behandlade hon i stort sedt som ädlingar. Aldrig ett tvifvel på ett sagdt ord, aldrig något hopkrympande af deras personligheter. Hon gaf dem plats och kräfde endast ett: sanning från hennes synpunkt sedt.

Var det detta, att hon aldrig rycktes upp, som gjorde, att Margareta orkat slå rot i detta hem med dess eviga atmosfär af friskt brusande haf? Eller var det så, att eruptiv jordmån var behöflig för att en planta af hennes ömtåliga art skulle kunna drifvas upp?

Visst är, att hon andades lugnt, äfven i det byigaste väder, medan däremot Regina, minst lika temperamentmättad som modern, högljudt opponerade sig mot de blixtar och piskande hagelbyar, hvarmed fru Åkerlind älskade att rensa luften, mest kanske när hon tyckte att lifvet hotade med enformighet.

Margareta bannades aldrig; men däremot föllo ofta försmädliga ord om krypare och slafnaturer, hvilkas lifsmål det var att »ställa sig in med Gud och hela världen, detta det mest föraktliga af alla fel.»

Margareta såg vid dessa tillfällen alltid så skuldmedveten ut, att det kom Åke att en dag muntert fråga:

»Inte hör väl händelsevis ni, fröken Margareta, till kryparna och slafnaturerna?

Margareta hängde med hufvudet och fick en högst olycklig min.

»Jo», sade hon till sist med sin lilla tryckning af skalkaktighet i tonen. »Mamma fruktar just det. Tänk er också, att ha ett barn som hycklar! Jag vet att man bör bli ond ibland. Men jag kan inte ändå.»

»Menar ni på fullt allvar, att ni aldrig känt vrede?»

Margareta betänkte sig.

»Nej aldrig, tror jag», kom det till sist nästan skamset. »Aldrig riktig vrede, menar jag. Jag suger på något vis åt mig den andras vrede och lider så af den, att jag inte hinner bli ond själf.»

Åke krökte litet på läppen åt denna mor, som fruktade för just sitt barns yppersta finhet. Men egentligen var det helt naturligt, att för denna natur, hvilken lika hänsynslöst skaffade sin kropp luft som hon hänsynslöst luftade sin själ, måste det dolda, just som det dolda, vara att frukta.

Herr Åkerlind lade sig aldrig i barnens uppfostran, ej ens vid deras häftigaste lynnesutbrott, men hade en säregen förmåga att breda balsam öfver gifna sår — genom en sakta handpåläggning, hans enda smekning, en vackert hvisslad Bellmansmelodi eller ett löfte om en tidig roddtur dagen därpå.

I synnerhet gossen hade modern tagit som sin andel. Hon knappt medgaf, att fadern utan hennes tillåtelse ens fick taga barnet med på en promenad. Och mannen fann sig i krafvet. Men en dag, när modern lät barnet på en liflig häst jaga kring gårdsplanen och själf, ehuru hvit af ångest, från bron kastade åt honom det eggande tillropet, att hennes son ej fick blifva någon mes, då sprang fadern fram, ryckte med en lifsfarlig knyck ned den nyss så käcke men nu afbleknade lille ryttaren från den i hast nästan vild blifne hästen och bar honom förbi hustrun in i boningshuset.

Det uttryck, som i den stunden hvilade öfver det blida ansiktet, skulle Åke sedan aldrig glömma. Det sade honom, att mannens största styrka just låg däri, att han kunde gå hustrun förbi ibland.

Margareta var närvarande vid uppträdet, men till Åkes förvåning gjorde hon ingen min af att vilja springa in i huset eller på annat vis efterhöra gossens tillstånd.

Hon tvärtom borrade sig än djupare in i den mjuka stol, i hvilken hon satt insjunken, och släppte lättjefullt till marken en stor skärhvit parasoll, som hittills skyddat henne mot solens droppande genom rönnarnas röda klasar.

»Blef ni inte rädd?» frågade Åke öfverraskad.

»Nej.» Rösten lät sömndrucket mjuk. »Far var ju där. Vi ha för resten härdats på samma vis allesammans.»

»Ni med?»

»Ja, jag mest.» Orden kommo allt mera lättjefullt. »Mamma *ville,* att jag skulle bli stark.»

Snabbt lutade sig Åke framåt och såg då, att öfver de mjuka flickkinderna låg ökad hvithet och att ögonens vackra inskuggningar voro djupare än vanligt.

»Hur är det?» frågade han ifrigt. »Mår ni illa.»

»Å nej.» Hon log. »Nästan riktigt bra — mår jag — bara litet trött.»

»Hvad har ni nu tagit er till igen? Vakat hela natten igen hos den där otäcka Corda, som hamrar på er som på ett städ. Inte rår ni för, att kyrkan blifvit förvandlad till minnesmärke. Jag ska minsann ...»

Åke lät riktigt fruktansvärd.

»Å, inte blir man trött af så litet.»

»Hvad blir man trött af då?»

»Af att bara vara en spelareflicka. Det blir man trött af, mycket trött af till sist.»

Ehuru Åke nu nästan rörde vid ett så ifrigt efterlängtadt ämne, bjöd honom dock minnet af det förandligade unga ansiktet, där uppe i skogen, till den yttersta försiktighet. Också sade han lätt:

»Det är inte något »bara» det, att vara en sådan spelareflicka som ni — och därtill en sagoberätterska — också en sådan som ni. Ni har fått rika gåfvor, fröken Margareta.»

»Sagorna äro fars, jag bara talar om dem. Dem får jag, när vi gå i skogen och han inte talar.»

Det blef en liten paus.

»Har ni det skönt, fröken Margareta?»

»Ja — så skönt — just nu — så mycket skönt.»

»Då ska jag passa på och beklaga mig. Det är så förödmjukande ...»

»Hvad då?»

»Att aldrig veta något.»

»Jag tycker inte man bör veta ... det är så litet att veta.» Hon betänkte sig litet, men tillade:

»Åtminstone är det litet — för mig. Men just nu vill jag inte så gärna tala ... Det är min stora ro som kommit

— så oförmodadt. Då bara hvilar jag, hvilar, hvilar — hvar jag än är. Ingenting kommer åt mig — då. Ibland hvilar jag före, ibland efter tröttheten — och alltid lika skönt.»

Det högg till i Åkes hjärta, när han tänkte på, hur djup tröttheten måste vara, när reaktionen måste blifva sådan.

Några minuter förflöto, och Margareta njöt ostörd och tydligen i fulla drag af sin »stora ro.» Men plötsligt höjde hon upp hufvudet litet och sade med saknad i tonen:

»Å, nu är den redan alldeles öfver. Nu får ni gärna prata ... Om ni vill prata.»

Åke lade tillbaka i fickan den lilla volym af Burns dikter, i hvilken han ögnat, och frågade oskyldigt:

»Om jag vill? Får jag verkligen det? Också om er?

»Ja, ni är ju min riktige vän, nu.»

Orden kommo blygt, men så trofast.

Åke kände, att hans tålamod nu blifvit belönadt.

Flickan vid hans sida bjöd icke längre bara till att vara sann mot sin vän Åke. Hon verkligen var hans vän nu och ville ge.

Utan några som helst inledande ord gick han också direkt till hufvudpunkten och frågade lugnt:

»Hur har ni kommit att tänka så mycket på Gud, fröken Margareta?»

»Jag har alltid tänkt på Gud, tror jag. Jag är visst född med det.»

Åke tvekade ett ögonblick men fortsatte, när han såg hur fylld af god vilja hon var.

»Och kyrkan? Hur har *ni* kommit att gå dit?»

Hon log ett litet snabbt leende.

»Hvarför skulle jag inte gå dit? Ingen här hemma förnekar Gud. Vi bara inte talar om honom — Gud ske lof.»

»Det var en underlig tacksägelse.»

»Gud behöfver ro.»

»Det får han.» I Åkes röst låg sarkasm.

»Nej, aldrig ro.»

»Vill ni inte berätta mig litet mer om — om till exempel kyrkan.»

»Kyrkan?» Hon talade, som när man trefvar igenom ett ljust minne. »Det stora hvita underhuset som sjöng på kullen och dit hela staden gick den dag, när vi hade våra bästa kläder? Å, hur jag längtade dit innan jag kom dit. Men i den kyrkan fick vi aldrig gå ... Mamma har aldrig skilt på kyrka och på präst, och den prästen var visst inte så bra, tror jag. Men ibland om våren foro vi till en landskyrka — alldeles hvit, den med, foro genom björkhagar med guldgula slingor och bäckar, som sjöng. Ängarna voro evigt blå af natt-och-dag den dagen, och göken gol ständigt: »hus ut, hus ut» — äfven om han inte hördes. Hela vintern

längtade jag efter den färden. På altaret i den kyrkan lågo två stora änglar med sida hvita vingar i evig tillbedjan ... Ja, på så sätt blef kyrkan i sin helhet för mig 'det hvita underhuset, som födde änglar.'»

Hon tystnade litet plötsligt.

»Och nu?» Åkes fråga kom lågt.

»Nu? Ja, nu föder inte kyrkan änglar åt mig längre.»

»Och ändå går ni dit ibland?»

»Ja, för att söka ... Jag älskar ju också kyrkan så gränslöst. Det var därför jag tyckte så mycket om er, där nere i gamla templet. Den ena kyrkan med den andra i sin famn ... Det är världens kungstrappa upp till Gud? Är det inte?»

»Det var bara en stämning ...! Jag är glad jag kommit i tillfälle att säga er det.»

»Bara?» Hastigt lutade hon sig framåt, lade handen på hans arm och sade: »Lyssna!»

»Ängsknarren! Så sent?»

»Vore nu där miljoner med ängsknarrar, då visste ni inte hvad för ljud ni hört. Så groft älska människorna Gud i Kristi namn. Människorna hör inte Gud för gråt, Gud hör inte människorna för gråt, och den, som vet det, tiger och bestjäl Gud äfven den. Det är så synd om Gud.»

Genom fönstret syntes faderns fina hufvud lutadt öfver soffan, där nog gossen hvilade; Regina sprang tvärs öfver gården för att under moderns öfverinseende i källaren hämta den sylt, som den lille läckergommen tydligen förstått att betinga sig ... Ingen tänkte på de två där under rönnarna ...

Nu var den så efterlängtade stunden kommen för Åke. Han skulle få tala som präst till Margareta. Men hur tom, hur med ens uttröskad kände han sig ej — alldeles som inför fadern.

Slutligen betvingade han sin tröghet och sade varmt:

»Kristi tårar rena — likaså visst som hans blod.»

Margareta ryste samman, det var hennes enda svar, men hvilket svar!

Plötsligt såg Åke, hur öfver det unga ansiktet smög en egendomlig gråhvit skugga och hur den späda gestalten sjönk viljelöst samman.

»Är detta tröttheten?» frågade han snabbt.

Margareta försökte att le.

»Nej, åtminstone inte alls den stora. Far och jag ha bara gått litet för mycket i dag. Det är alltsammans.»

Åke var förtviflad.

Hade han nu icke åter allt för djupt gräft i detta ömtåliga själslif?

Hastigt tog han den lilla, nu så kalla handen i sin; spände hela sin vilja, hela sin energi på att ge henne lif af sitt lif, styrka af sin styrka, blod af sitt blod. Men besynnerligt nog kändes det, som om Margaretas blod i stället tömts in i hans ådror. Denna förnimmelse blef så stark, ja, så rent af smärtsam, att han endast med möda förmådde återhålla ett rop. Och samtidigt var det, som om hennes väsens innersta mekanism öppnats

för hans blick. Han förstod henne djupare, finare i den stunden än han någonsin senare skulle göra det. Framför allt förstod han den gränslösa ro hon behöfde för att orka lefva sitt egenartade smärtelif.

»Skattgömmerskor, som i djupet vaka öfver äkta pärlor, böra ej störas», sade han glädtigt. »Hädanefter skola vi tala om idel hvardagssaker, fröken Margareta.»

»Gud är hvardagssaker», kom svaret matt men varmt. »Men vill ni inte vara snäll och tala litet — om hvad som helst annat, så inte far märker hur lat jag är.»

Med ens flög det genom Åkes tankar, att han aldrig annat än i största allmänhet talat med Margareta om sina egna förhållanden.

Hur hade han kunnat vara så ovänlig, så rent ohöflig? Han hade varit så ifrigt sysselsatt med att själf minutiöst observera att ... Dessutom hade han genom någon sorts idéassociation tyckt, att Margareta måste ha vetat allt som rörde honom. Ingen hade heller gjort ens en underförstådd fråga.

»Vill ni kanske höra litet om min mor?» frågade han litet skamset.

Margareta skimrade upp, trots sin blekhet.

»Lik hvad?» frågade hon med sin nu litet stelnade röst.

»En docka!» Orden lämnade så oreflekteradt Åkes läppar, att han ej hann hålla dem tillbaka.

»Som älskar mig mycket, näst sin hy», kom fortsättningen. Han ville ej ljuga — ej skyla öfver i den stunden, ej ens älska af plikt.

De år han kastat bort på denna leksaksmoder kändes med ens som en skam.

Sakta drog Margareta sin hand ur hans.

»Tack», sade hon mildt, »men endast en god människas hand kan göra mig godt.»

»Jag är god!» ropade Åke ångerfullt, »mycket god. Jag ber er förlåta ...»

Margareta log litet.

»Å, *jag* har ingenting att förlåta.»

»Jag ber min mor förlåta. Hon är mycket vacker, mycket gifmild. Min far älskade henne gränslöst. Jag var bara litet för mörkhyllt till både kropp och själ för att passa som hennes son. Får jag inte nu hålla er hand igen?»

»Tack ... Men ni drog åt er nästan all min trötthet nyss. Jag är redan alldeles bra igen ... Men berätta ändå litet mer om er mor. Om ni vill ...»

Åke förstod den milda förebråelsen och fortsatte

»Min mor önskade att jag skulle bli knekt. Vi repeterade grupper framför spegeln: jag i husarens blå dolma eller i artilleristens knäppta rock — allt efter färgen på hennes toalett för dagen.»

»Var det då ni beslöt att bli präst?»

Åter öfverraskades Åke af Margaretas förmåga att hoppa öfver. Det var som om hon ej haft tid med något oväsentligt. Men som hon icke tagit upp frågan till behandling ens inför sig själf, lät han den falla och

började i stället att berätta om sitt lyxfulla barndomshem och om Maschas evigt öfversvallande ömhetskälla, allt under det han undrade om ej den lilla handen åter skulle söka bo i hans.

Men han fick vänta förgäfves. Trötthetsskuggan hade nästan lyft, men först när han började berätta om tant Charmante, kom det in fullt lifsglitter i de mörka flickögonen. Slutligen sade Margareta med faderns lilla fasta eftertryck:

»Jag tycker mycket om henne, mycket. Var god och berätta litet mer om henne ... Mycket mer om henne.»

Och Åke berättade, under det han i smyg vaktade hvarje skiftning från trötthet till lif i Margaretas ansikte. Hur blek hon var ännu, hur isigt blek, hans ljufva flicka ...

Hastigt rycktes dörren upp och fru Åkerlind trädde ut på husets bro, ännu litet hvitpudrad af den förskräckelse hon nyss gått igenom, men på samma gång strålande af en ny art af stolthet, den stolthet som hvarje kvinna erfar, när hon sett bevis på mod hos den man hon älskar. Alldeles instinktmessigt sprang Åke på sina fötter och ställde sig skyddande framför Margareta, under det han började en hufvudstupa anklagelse öfver det sätt hvarpå Viktor uppfostrades. Det väsentliga, det han en gång ämnat säga, fick han ej fatt i nu, men han beklagade i stället på det djupaste, att barnet i så hög grad uppmuntrades till, ja blef lärdt högmod.

Fru Åkerlind stannade med en så våldsam knyck, att den fylliga kroppen nästan hotade att brytas af. De små händerna öppnade och slöto sig oupphörligt och ansiktets gultonade hy böljade i rödt under det snabbt framilande blodet. Åke tänkte, att han aldrig sett en mer besinningslöst vacker kvinna, och förstod under loppet af en sekund, att en man för smek af dessa armar väl skulle kunna riskera både heder och lif.

Så kom hennes svar, lugnt, nästan artigt.

»Bästa herr kyrkoherde — eller är det möjligen domprost? Gossen kan inte bli nog högmodig. Eller tror ni verkligen, att man föder sådana barn till världen för att sedan fostra upp dem till skoputsare? Det är i sanning nog, att *ett* af mina barn visar anlag i den riktningen.»

Utan att kasta ens en blick på Margareta vek hon med mjuka svällande steg af mot skogen, tydligen för att företaga en af sina sällsynta, men då oftast ensamma promenader.

Margareta såg efter modern med ett kärleksvarmt uttryck, ehuru läpparna skälfde till.

»Ni beundrar allt er mor, fröken Margareta?» log Åke.

»Ja, mest af alla jag känner, tror jag.» Svaret föll snabbt. »Ty hon har gjort det mesta jag vet — gjort det hon inte orkar.»

Med violinen hårdt tryckt mot sitt bröst gick hon hastigt mot boningshuset. På brons öfversta steg stannade hon ett ögonblick och såg ut öfver vidderna med en lång öm blick. Så lade hon lätt handen på Åkes och yttrade lågt:

»Det finnes så många Guds drömmare, pastor, och de äro husvilla alla.»

Med hufvudet sänkt som en brottsling gick hon sedan in i huset. Hvilken börda för så svaga axlar! Ty nu trodde sig Åke ej allenast ana hennes väg, utan veta den.

Kommen en bit nedåt vägen, vände Åke sig om och ropade mot det öppna fönstret:

»Sof godt, fröken Greta! Och dröm, men inte för mycket.»

»Förlåt, herr pastor», inföll ögonblickligen en gäckande röst, »men drottningnamn förkortas inte.» Orden kommo från fru Åkerlind, som hvilade ut på en trästam och hade detta skimmer öfver ansiktet, som endast glädjetårar gjutna i tysthet kunna skänka. Hur rent fruktansvärdt högmodig den kvinnan var! Hennes briljanta jordiskhet passade dessutom så föga in i Åkes nuvarande stämning, att han lyfte på hatten för att gå henne förbi, men blef hejdad af ett:

»Förlåt, herr pastor, men det är ett par ord jag skulle vilja säga ... en liten historia jag skulle vilja berätta. Min mans släkt är nog lyxfull att bestå sig med ett gemensamt familjemärke, ehuru den för öfrigt består sig med mycket litet, åtminstone som duger. Nu ville jag inte, att mina barn skulle gå omkring Åkerlindsmärkta. Och det lyckades, lyckades därigenom att jag nätter och dagar i nio månaders tid matade mig med bara en enda tanke, aldrig en sekund släppte af mitt föresatta mål. Det där bevisar ju litet vilja. Inte sant?» Nu vill jag inte heller, att något af mina barn, inte ens Margareta, gifter sig med en präst. Ja, det var bara det jag ville säga. Au revoir, herr pastor.»

»Jag antar fru Åkerlind menar farväl?»

»Nej, hvarför det? Mina barn ha full rättighet att välja sitt umgänge — till och med bland 'präster.'»

Hon såg så strålande lycklig ut öfver att ha kommit i tillfälle att afsända denna pil, att ett af Åkes sällsynta leenden mot hans vilja bröt fram.

Men hur groft hon förstod, denna mor ...

Den natten följde Margareta åter Åke in i hans drömmar. Där blef hon stark, där blef hon verklig, där passade hon så förunderligt väl. Han såg miljoner biljoner själstrådar sammanknyta himmel och jord och från dem alla ropade röster:

»Det finns så många Guds drömmare, pastor! Och de äro husvilla alla.»

Hade han endast drömt? Visst är, att när han vaknade, voro de orden inbrända i hans minne vida fastare än som en vanlig hågkomst.

»KONVALJER».

Sol i sinnet, nätters vackra drömmar, minne i vintertid af sommarens ljusa ängar — det är konvaljer. Bärkraft och hopp under nödens grepp, mjuka skyar under sårgångna fötter — det är konvaljer. När sjukdom höljer sitt fula ansikte i hoppets fagraste slöjor, när febern känner misskund och skickar sina ljusaste bilder in i dödsramad hjärna — det är konvaljer.

När den hemlöse erfar hemkänsla, när den husville erfar ro under eget tak — det är konvaljer. När en trött lifsvandrare så lätt vidrör vägens spetsigaste stenar, att hans fot ej säras, när ett på branten dansande barn ej faller i gapande afgrund — det är konvaljer. Konvaljer i underskog, hela brudland, ja konungariken af konvaljer. I det riket är luften så ljuf, språket så mildt, tankarna så fagra, att den som en gång kommit dit in aldrig vill vända åter.

Att älska, älska allt, att lida och åt lidande gifva moderskärlek, det är lifvets allra mest doftande konvaljer. Att längta, evigt längta, hoppas, evigt hoppas, vilja, evigt vilja det man icke kan — ja, det är också konvaljer ...

Så en dag darrar evighetens djupa förlåt till och man ser, ser ett land af under-klarhet, ett land med silfverljus och silfverströmmar, invid hvilka harmonins sköna människor i månskenshvita dräkter sakta

vandra i öfverjordiskt visa samtal. Man fylles ej längre af lifvets ve eller lifvets fröjd — allt är borta, man är endast ett frysande, undrande, förfäradt intet. Då höres ett underbart ackord från ett sprödt strängaspel, sprödt, men så starkt, så ljuft, så fullt af makt, att det med ett enda grepp stämmer jordens tunga disharmoni till himlens ljusa harmoni.

Ja, det är också konvaljer! Evighetens stora lifsvarma, undersköna konvaljer.»

Utan att genomläsa hvad han skrifvit lade Åke papperet i ett kuvert och skref på detta Margaretas namn — samt gömde skrifvelsen i sin plånbok.

Skulle han någonsin få mod att lämna fram sin lilla improvisation? Knappast. Åkes självkritik var mycket stark — lyckligtvis.

Genom den evigt förgråtna jungfrun fick Åke vid sin tidiga ankomst till röda gården den dagen erfara, att Margareta vakat hela natten hos lille Viktor, som haft en skymt af feber.

Nu fann han henne spelande tennis med Regina, spänstig, glad, ifrig, ja yr, själf mer road än ett barn.

»Har ni tid, pastor», ropade hon lifligt, »så kom med, Regina vinner jämt!»

Men Åke hade ej tid, han skulle hem och skrifva på sin predikan. Hans lilla prosadikt blef naturligtvis icke framlämnad. Men brännas skulle den ej, likt allt annat som Åke diktat, utan gömmas — som en gåfva från Margareta till honom själf.

SJETTE KAPITLET.

Ett par dagar senare hade just Åke af stationsinspektoren fått idel goda underrättelser om den så föga efterlängtade mågen till Olof Persson i Södergården, när han såg en lång, ljus ung man i öfverdrifven jaktdräkt hoppa af tåget, följd af en stöfvare så reglementeradt smal, att han nästan tycktes utklädd.

Öfver sina våldsamt uppvridna mustacher såg främlingen sig omkring med denna litet yrvakna blick, som särtecknar en besökare för första gången, och gjorde själf på Åke samma utklädda intryck som sin hund; så föga passade den rangliga figuren samman med rockens våldsamt breda axlar eller tycktes den blå barnablicken trifvas under ögonbrynens satiriska båge.

Vid Åkes åsyn stack den nykomne bössan under armen som en spatserkäpp, nalkades med långa, svajande steg och frågade med rullande bas, om något så obetydligt som ett värdshus fanns i denna af storhetsvansinne bekajade trakt.

Åke log och svarade, att något så obetydligt verkligen ej fanns; men tillade efter en kort, men skarp kamp med sin nästan sjukligt starka ovilja mot att öppna sitt hem för främlingar:

»Gästfriheten är visserligen stor här i trakten, men ändå ... Jag är präst här — och ungkarl. Kanske jag får erbjuda er ett rum och en bädd hos mig — tills vidare?»

Främlingen såg angenämt öfverraskad ut.

»En så modern man, och en så gammalmodig präst», log han och räckte fram en hand, hvars spädhet var lyckligt bortfuskad af en väldig handske med jättesömmar. »Jag beundrar bönder kolossalt såsom världens salt och stödjepinnar, men som värdar! Sviskonsoppa och praktikan. Nej tack.»

»Ni har endast att följa genvägen där.» Åkes ord föllo litet kallt. »Jag cyklar emellertid i förväg för att

bereda min hushållerska och vän på ert besök. »

»Brynje von Hill», läste Åke några ögonblick senare på det ytterst moderna visitkortet, framletadt ur en af jaktväskans otaliga fickor, fyllda med tidningar, cigarretter och akademipräglade böcker — allt, utom patroner.

Hvilken högst egendomlig Nimrod! Hvad skulle han väl göra här, en plats, där turister stannade endast några timmar — jägare aldrig?

För ett ögonblick flögo Åkes tankar till Margareta, såsom möjlig attraktionskraft, men han log åt denna sin idéassociation. Nå, den mycket unge främlingen fick vara hvem han ville, det för Åke viktigaste målet — att öfvervinna sig själf — var ju uppnådt.

Han hade ställt sig själf på vakt nu och ämnade ej släppa igenom några fler uraktlåtenhetssynder. Den präst som icke hade något att gifva borde åtminstone vara ödmjuk ...

Hur han skulle kunna lefva sedan, när det röda huset ej längre andades, sköt han åt sidan, likaså väl som han blundade för de förkortade dagarna och de hetsiga rägnskurar, som hösten redan skickade ned från fjällen. Han endast visste, att han skulle lefva då också, lefva stolt och helt för att orka i sig forma färdig den ödmjukhet han nu så brännande starkt längtade efter.

När Åke i hvinande fart kom fram till trappan af sitt hus — hem var ett mycket för djupt namn ännu — såg han en syn, som dref upp hans hjärtas slag till stormande presto: Margareta och lille Viktor sittande på verandan, medan Mascha med sin tydligen i största hast påkastade bästa spetsmössa på hufvudet beskäftigt satte fram förfriskningar åt »Guds lammen».

I Margaretas knä hvilade violinen, och gossen höll en skimrande liten metallklump hårdt tryckt i sin knubbiga hand.

»Hvilken kär öfverraskning!» ropade Åke och föraktade sig djupt för den forskande blick han samtidigt smög rundt kring gården för att efterse om ej något förkläde fanns i närheten.

»Ja, du glömmer ju jämt ditt stöpta bly, farbror präst», ropade Viktor, »och nu har Viktor burit hit det, alldeles ensammen själf, fast en stor häst sparkade bort honom med ryggen häromdagen och doktorn nästan kom och Viktor var så sjuk.»

»Det är egentligen violinen, som kommer på besök», log Margareta.

»Hvilken dubbel ära!»

»Jag ville så gärna ge er något till tack.»

»Ge mig, ni? Och för hvad?»

»För er hands hjälp, när jag var så trött. Jag har aldrig blifvit så fort bra förut.»

»Ni tar miste, fröken Margareta», sade Åke lågt.

»Det är alltid ni som ger.»

Trots Åkes jublande glädje öfver den brist på konventionalism, som Margaretas besök förrådde, smög just hans gamla konventionela jag likväl åter en blick kring platsen för att se, om ej åtminstone fadern var inom synhåll.

»Far är i skogen och lär Regina svamparnas namn», log Margareta litet skalkaktigt. »Han ville inte gå hit i dag.»

»Hur vet ni det?» frågade Åke, lycklig öfver sitt mörka skinns förmåga att trofast gömma hvarje hans blods hemlighet.

»Det kände jag. Men här ute kan jag inte spela. Jag vill så gärna få spela i ert arbetsrum, där ni skrifver era predikningar. Om jag kan få?»

»Hvilken äkta Margaretatanke», log Åke och slog upp dörrarna till salen på vid gafvel.

»Salve! Hädanefter skall jag kalla mitt hus hem. Kom, Viktor!»

»Nej, Viktor vill inte, Viktor vill ha sin tjocka grädde på sin sylt här ute på bron.»

»Viktor!» bannade Margareta.

»Viktor tigger visst inte», sade den lille pysen bestämdt. »Viktor tigger *aldrig*, han bara säger till hvad han vill ha, så folk *vet* hvad de ska ge honom sedan.»

»Du ska visst få tjock grädde till din sylt, du Guds under», ropade Mascha, redan fullkomligt försmält i tillbedjan.

Under tiden gick Margareta med lätta steg genom Åkes hem. Salen fick endast en hastig blick. Det lilla hvita ålderdomspräglade förmaket däremot en nick, men först när hon kom in i Åkes arbetsrum, andades hon tydligen ut.

Från karmen af hans stora Lutherstol insög hon hvarje rummets detalj i en lång blick och började sedan att sakta stämma.

I hela sitt lif skulle Åke sedan behålla i sitt minne den taflan inbränd. Den hvita flickgestalten där på Lutherstolens karm med det ljusa håret genomlyst af sol.

Den första ton, som fiolen sjöng, var sträf, nästan hård, men så klingade en enkel kyrklig melodi så skön och så äkta framburen, att den stannade i Åkes både hjärta och minne som en hundra gånger hörd barndomsmelodi.

Två gånger spelade hon melodien, men lät sedan instrumentet sjunka mot knät och sade nästan förvånad:

»Den vill inte bli längre, er gåfva? Vill ni ha den ändå, fast den blef så kort?»

»Om jag vill? Ni har gjort mig så lycklig, fröken Margareta.»

»Med så litet?»

»Ni tycker ju att allt, som har rot i er själf, är litet?» log Åke.

»Ja. Och så är det.»

Hon lämnade sin plats, lade handen lätt på hans soffa, på hans gungstol, på hans skrifbord, ja på hvarje rummets möbel.

»Så», log hon. »Nu minns de mig allesammans.»

»Ni glömmer Guds unga moder», sade Åke, mer rörd än han kände sig hågad att visa.

»Guds unga moder?» Hon såg tankfullt på taflan. »Måste ej modern alltid finnas före barnet?»

»Hvem är då denna?»

»Människornas jungfru Maria, som mödrar be till.»

»En stelnad grimas», retades Åke hänvisande.

»Nej, inte hon», orden föllo med eftertryck. »Endast de taflor, som försöka gripa hennes själ.»

»Det är så roligt att höra er försvara något», log Åke; »det sker med en sådan — nästan energi.»

»Ja, skall man försvara något, så skall det ske med riktig energi. Men nu måste jag gå.»

Och Åke bjöd icke till att hålla henne kvar. Han ville ej ens hålla henne kvar. Han ville minnas henne just sådan, som en ljus strimma hvilken dragit igenom hans hem, som nu blifvit hennes, genom hennes handpåläggnings makt.

»Titta på Mascha», sade Åke, när Margareta och han tillsammans kommo ut i salen. »Hon kysser själfva hans fötter.»

»Ja, han har det svårt, vår lille gosse ... men ...»

Margareta afbröt sitt tal och öfver ej blott ansiktet utan hela personligheten kom ett uttryck af rådlöshet, ja nästan af ovilja.

Åke vände sig hastigt mot skogsbrynet, dit Margaretas ögon dragits, och såg då sin hittills fullkomligt bortglömde gäst med långa steg komma i riktning mot prästgården under ifrigt samtal med herr Åkerlind, i hvars händer några hvita svampar glänste på en bädd af ormbunkar. Äfven Regina skymtade fram.

»Skynda sig, Viktor», sade Margareta med en för henne ovanlig bestämdhet. »Mamma väntar .. Och nu kommer också far.»

»Viktor har bara en mun att äta två bakelser med», kom svaret filosofiskt. »Viktor äter ändå så fort han någonsin hinner.»

Hur Åke välsignade barnets nyck att vilja stanna på bron under Maschas skydd!

Ur von Hills blå ögon sköt en lång blick mot gruppen samlad vid verandans bord, och öfver honom kom i det första ögonblicket något rent hjälplöst ungt. Men så svepte han med en uppstramad världsvan hållning den fjäderprydda hatten mot marken och ropade med sin mest rullande bas:

»Ni, fröken Margareta, här? Hvilken dubbel öfverraskning!»

Tonvikten på ordet dubbel var litet för stark. Eljest var hans hållning god.

»Vår förvåning är nog ändå mycket större än er, herr baron, eller hur, far?» Margaretas ord kommo lugnt.

»Hvad för er äfven hit, herr baron?»

»Min passion — för jakt. God dag, Viktor.»

Viktor hoppade ned och bugade sig ända till marken, men återtog genast sitt kära arbete att äta två bakelser med en mun.

Med förvåning lyssnade Åke till Margaretas tonfall.

Först nu förstod han hur mycket hon gifvit honom, äfven när hon, enligt Åkes åsikt, ej gaf något alls. Med Brynje var hon ej endast sluten, men innesluten; någonting helt och hållet annat; någonting behagligt och täckt, med hvilket man kunde umgås i hela sitt lif utan att ändå känna det mer än vattnet på hvilket man ror.

»Är ni inte alls glad att se mig, fröken Margareta?» frågade till sist Brynje, nu med äkta bön i tonen. »Åtminstone tycker jag ni kunde förära mig en blick?»

Margareta lyfte snabbt upp ögonlocken, men sänkte dem genast, som om blicken smärtats af något skärande.

»Det är så mycket att vara glad», sade hon till sist, motvilligt.

»Flickor förställer sig ju alltid litet. Ni är nog litet glad ändå. Säg 'litet glad.'»

»Nej — inte än.»

I Brynjes knöliga, säreget skärhvita panna trängde sig blodet ungt och hett. Men så höjde han de sarkastiska ögonbrynen, gaf de uppvridna mustascherna en käck vridning och sade nästan groft egenkärt:

»Inte än är nyckeln till snart, fröken Margareta. Jag är nöjd. Mycket nöjd.»

Herr Åkerlind, som under tiden med sig själf afgjort en tydligen svårlöst fråga, nalkades nu och sade på sitt stilla sätt:

»Det skulle säkert mycket glädja min hustru att få återse herr baron. Kanske redan i kväll, efter vistandet blir så kort? Jag hoppas herr pastorn är så god och gör sällskap?»

Åke kände sig tacksam mot den vettige mannen och svarade att han skulle ha den äran, om herr baron så tillät.

De båda unga männen stodo länge och sågo i den riktning dit den vackra familjegruppen aflägsnat sig, båda allt för ifrigt intresserade af att lära känna hvarandras tankar för att riskera ett ord. Slutligen sade dock Åke, lätt frågande:

»Baron von Hill?»

»Ja, för en femhundra år sedan, eller så, blommade verkligen våra träskor med röda klackar, men som min far numera trampar Smålands heliga torfva med verkliga träskor och i en ödmjuk torpares skepnad, så förstår ni att ... Den enda i familjen, som här hemma känns vid barontiteln, är hunden här ... Ici, Baron ... Hälsa vackert. Där nere i Dresden hade jag emellertid nytta af heraldiktrasan ... därför så ... Men kanske jag kunde få doppa mina händer i tvagningens heliga vatten. Jag tror det behöfs ...»

Det var med en känsla af starkt ökad nyfikenhet som Åke en stund senare vid middagsbordet iakttog sin oförmodade gäst.

I glädje öfver att ändtligen få se en »riktig människa» vid sin gosses bord hade Mascha, trots den korta tiden, lyckats åstadkomma en verklig liten festmiddag, som von Hill tydligen förstod att till fullo uppskatta.

Det sätt, hvarpå han obemärkt afsmakade rätterna och lät rödvinet ett ögonblick hvila på tungspetsen före nedsväljandet, tydde på epikurén, medan däremot hans vårdslösa sätt att äta och för öfrigt sköta sig vid bordet förde tankarna till ett matlokus.

Han talade mycket och med en viss skummande lätthet, men orden kommo som från en fonografrulle, de

läto insjungna och skulle nog inom mycket kort låta utslitna. Äfven berördes Åke obehagligt af den färdiglagade dos cynism, hvarmed von Hill ansåg sig böra peppra sitt tal, ehuru löjligt nog de blå barnaögonen under tiden tycktes be om ursäkt för munnens hån.

Först vid kaffet gaf Åke sin tuktade nyfikenhet luft och frågade, om von Hill känt Åkerlinds länge.

»Känt?» Brynje blåste ett par rökmoln. »Jag har bara varit dagligen tillsammans med dem under ett par månaders tid. Och det är visst inte nog, tror jag. Och herr pastorn?»

»Känner dem endast sedan några veckor.»

»Känner pastorn kusinen?»

»Dagmar?»

»Ja, just hon. Vi kamrater döpte henne till 'Lappdocenten'. Är galen i de där renfällarna. Vacker. Specialitet att skämma bort folk. Vi trodde inte hon dög till ett dugg annat — och så knep hon ändå det högsta betyget af oss allesammans.»

Detta affekterade sätt att vilja tvinga Åke till ett samtal om en flicka, som han ej kände, i stället för att börja ett samtal om den flicka de båda kände och båda intresserade sig för, retade Åke så att han förde talet till Upsala i allmänhet, nu helt och hållet lämnande det Åkerlindska namnet å sido.

Von Hill visade en stor, ehuru flyktig beläsenhet. Endast när det gällde litteratur och, egendomligt nog, Åkes eget ämne, rörde han sig synbarligen på ett djup, ehuru han, äfven här, inom kort förflackade allt till detta störtande fonografprat, som kom Åke att fasthålla vid sin första definition: »en själ af ord.»

Slutligen sprang Åkes gäst med en öfverraskande spänstig rörelse upp ur den bekväma stol i hvilken han suttit lättjefullt insjunken, såg på sin klocka och sade lätt:

»Ja, nu är det visst tid för mig att göra det beramade besöket.»

»Jag beklagar, herr baron», Åkes ord föllo med den utsöktaste artighet, »att det just nu är mig omöjligt att göra er sällskap. Jag skall emellertid skicka med en vägvisare och själf komma och hämta er om en timme eller två, om ni tillåter.»

Med sin klocka i handen inväntade Åke sedan den stund, då han kunde anse sig ha rättighet att infinna sig utan att störa. Han fann Margareta sittande vid fönstret med de strålande ögonen nu helt lugnt fästa på Brynje, som ifrigt demonstrerande stod framför henne. Modern såg på de två med en tydlig känsla af triumf.

»Högst oförmodadt att träffa en präst inom dessa väggar, fru Åkerlind», sade Brynje, i det han med världsmannens omedvetna artighet sköt fram en stol åt Åke.

»Å, pastorn är inte här som präst, utan som doktor», log fru Åkerlind.

»För hvem? För er, fröken Margareta?»

Margareta vände på hufvudet och gaf Åke en af sina mest goda och mest ösande ljusa blickar. Det var hennes enda svar.

I Brynjes skära panna sköt åter en blodvåg. Men sedan fortsatte han lätt det påbörjade samtalet:

»Äfven från kristlig synpunkt sedt är det ju tilllåtet att kyssa den hand, som agar. Inte sant, fröken Margareta?»

»Jag agar ingen, herr baron.»

»Inte? Det beror på olika åsikter ... Jag anser mig agad, och därför så ...»

Han ämnade föra hennes hand till sina läppar. Men Margareta tycktes hvarken höra orden eller fatta gestens innebörd. Hon gick lugnt fram till fadern, öfver hvars ansikte drog ett litet leende, och smög sin hand i hans.

Brynje började nu att glädtigt prata med Regina.

»Så groft älska människorna Gud i Kristi namn!»

Hur underligt, att de orden just nu skulle ljuda i Åkes öron!

»Och dock, hvilken vore väl mer värd att älska som kvinna än hon ...»

Strax därpå bröto de unga männen upp trots fru Åkerlinds ifriga protester. Men Brynje skyllde på trötthet, och Åke var en allt för väl uppfostrad man för att icke understödja hans ord.

Under vägen mot prästgården såg Brynje ett par gånger undrande upp i Åkes ansikte. Slutligen sade han, ehuru med en viss ansträngning:

»En sådan egendomlig flicka! Men hur förtjusande! Åtminstone för mig ... Tänk er, att få kyssa lif i de läpparna, känna det väsendet sjunka in i ens eget i kärlek.»

Åke teg djupt.

»Förstår kritiken, bästa pastor, men finner den banal. Man *ska* vara öppenhjärtig, sann, impulsiv ...»

»Hur kan så ytterligt moderna åsikter hysas af en så gammalmodig man?»

»Gammalmodig? Ytterst modern?»

Von Hill slog med käppen mot en blomma, men häjdade käppen före vidrörandet och gaf åter Åke en djupt undrande blick. Sedan fortsatte han på sitt skummande vis:

»Att vara ytterst modern betyder att ständigt töja på sitt skinn, utan att få det att räcka till ändå. Ytterst modern betyder än vidare att vara endera själ eller hjärna. Min tro är, att människorna komma att dela sig, icke längre i nationer, utan i själsfolk och maskinfolk. Men till dess, hvad ska en stackars tusan till själ ta sig till? Han får ju aldrig vara i fred ... Midt på oceanen viggar det trådlösa omkring honom. Vill han njuta af hedens charme, så detonerar hundra kilo bomullskrut invid näsan på honom. Anförtror han sin längtan efter lugn åt en hästs rygg och diskretion, blir han öfverkörd af stamvidundret automobil m. m. Gräfver han i sin förtviflan in sig i en håla i jorden, så jagas han upp af något annat ingenjörsverksamhetens mästerverk. Inte ens i luften får han ro, ty den är inkräktad af ballonger, sprängprojektiler, drakar och andra det nittonde seklets triumfer. Då har han ingenting annat att göra än töja skinnet så långt det går och täcka vakanserna med trasor, harnesk eller hvad annat han kan hitta på.»

Åke teg fortfarande.

»Såå? »Ras: bok med gyllene knäppe? Ja, det är vackert. Till och med så vackert, att devisen borde tjäna till sköldinskrift hos det nya själsfolket ... Hvad tycker ni om Nietzsche?»

»Jag har bara läst hans: ’Så talade ...’»

»Jag för min del tycker inte om stora andar så där på allt för nära håll. Jag föredrar dem inmalda i

utvecklingen, som Goethe nu. Det är ett alldeles lagom afstånd han intar.»

Öfver Åkes läppar drog ett litet leende.

»Ni behöfver inte anstränga er, herr baron», sade han till sist. »Och framför allt: det tjänar ingenting till.»

»Inte?»

Brynje sjönk ihop, som om det för honom varit en verklig lisa att längre slippa hålla sin stramhet vid lif, och blicken blef underligt frånvarande. Slutligen sade han efter att åter ha kastat en snabb blick upp i Åkes ansikte och nu i en helt annan, nästan blyg ton:

»Det finns kvinnor, i hvilkas lif män aldrig blir annat än fotspår utanför deras evigt stängda fönster. Men det här är ändå något annat ... Vet ni hvad hon är?»

»Någonting att tacka Gud för, tror jag. Eller kanske ni inte brukar tacka Gud, ni?»

»Nej, inte ännu.» Brynjes ton var nu åter inne i sitt allra morskaste tonfall. »Lustigt emellertid hur lätt alla präster tror det är att tacka Gud. Det är väl det som gör dem så säreget intressanta — och så säreget gamla.»

Efter afskjutandet af denna pojkaktiga pil vände Brynje sig till den nu framstörtande Mascha och sade glädtigt:

»Nej, högtärade husfruga och mästerkock, ingen kvällsvard. För pilgrimen upp till hans halmkärfves ro; honom kräfves endast sömn och vatten.»

Långt in på natten satt Åke rökande cigarr efter cigarr i sin hvilstol, under det han lyssnade till fotstegen ofvanför hans hufvud. Ibland långa, ibland korta, ibland feberaktigt otåliga, men alltid fulla af ungdomens rytm, föreföllo honom dessa steg lika utklädda som mannen själf. Men rummet var ännu fullt af musik och af minnen. Åke tyckte sig så rik i den stunden, att han hade råd att erfara äkta medlidande med den disharmoniske prataren där uppe, ja, till och med hädaren, han som ville kyssa lif i de fina drömläpparna.

Under några ögonblick försökte Åke att se Margareta med Brynjes ögon — men misslyckades. Hvilken kraft i de orden: »Så groft älska människorna Gud i Kristi namn!» Var det så, att de orden särtecknade det religiösa stöd, kring hvilket hela hennes kärlekstro slingrade sig, och att hon därför fick makt att säga dem med denna kraft?

— — — Påföljande morgon hörde Åke vid sitt inträde i salen ett par mycket oöfvade jägarrop ute på gården och strax därpå trädde en ljus, skägglös, smalaxlad yngling in i rummet, följd af den nu nästan onaturligt rundade jakthunden. Först efter ännu en blick blef det Åke möjligt att i den blåögde unge mannen med det fjunlika håret i nacken igenkänna Brynje. Själfva basrösten var försvunnen, när han muntert frågade:

»Nå, hvad säger ni om förvandlingen från hök till dufva?»

»Jag säger, att det är heroiskt. I synnerhet ...»

Åkes blick föll på Brynjes skägglösa läpp.

»Ja, hvad vill ni ... En man under en mustaschbindare är ingenting annat än en hög af självförakt. Och på en resa ...»

»Ja», sade Åke, besluten att gifva betaldt för den »gamle prästen», »det finns ju tillfällen då en man till och med underkastar sig sådant för intet.»

»Det är sant», Brynjes ord föllo nu helt enkelt.

»Jag har inte begått annat än misstag gent mot henne. Nej tack, ingen frukost! Er husfruga så god har redan rikligt bespisat gästen med det härligaste kaffe, och det får vara nog för i dag! God mat var den enda poesi jag kom åt att älska, därför så ... Titta på den här hyrda utsvultna prissen!» Han klappade »Baron». »Hörde ni jägarropet nyss? Det gällde hans lyckliga rof i fru Maschas kök.»

Åke såg fast på sin unge gäst.

Trots pratet låg det något äkta och nytt öfver mannen. Eller låg det nya däri att han nu verkade som äkta?

»Jag har att be om ursäkt för störd nattro? Inte sant, herr pastor?» pratade Brynje vidare, medan han snörde samman sin pläd. »Men jag hade en exekution att utföra, och tråkigt nog lät inte brottslingen skjuta sig förrän klockan fem. Och sedan kom begrafningsmässan ...»

»Sagd af er själf?»

»Ja, efter pastorn inte är pater, hvilket är skada, efter just det, att säga mässan, är er stil. Så tog jag nattvarden, också utdelad af mig själf ...»

»Fast ni inte tror på Gud?»

»Förlåt, jag bara sa att jag inte *tackade* Gud — ännu. Ibland känner man ett så starkt behof af att starkt bekräfta något. Inte sant, pastor? Jag har lämnat kort där uppe, ingen var vaken. Tack, goda husfruga! Härliga stunder, gästen har njutit. Tack pastor! Minns mig som en pilgrim, hvars staf blomstrat i ert hem.»

Det kom någonting af ljust spelande själslif öfver Brynjes oregelbundna, starkt intelligenta ansikte och viktiga ord hvilade tydligen på läpparna. Men han höll dem tillbaka, ropade på »Baron» och öppnade dörren. Dock återvände han nästan genast, tog fram ur en liten bleckportör två blodröda rosor, ömt skyddade af mossa, och sade lätt, ja, gladt:

»Rosor böra vara älskade, när de komma. Jag skänker dem åt er, pastor, till tack för min stafs blommor. Farväl!»

Endast med möda lyckades han locka »Baron» från Maschas i det sista ömt gifvande händer och vek af mot landsvägen, nu ej längre en uppstramad och öfvermodig man, utan en ranglig yngling, dignande under sin första kärlekssorg.

Med rosorna slappt hållna i handen stod Åke på bron och såg efter den sig allt mer aflägsnande gestalten. Men plötsligt lutade han sig framåt och spände hvarje sin blicks synnerv. Det föreföll honom, som han öfver Brynjes nu helt naturligt sluttande axlar sett samma ljusa båglinje som den, hvilken särtecknade Margaretas. Den synen blef honom till en uppenbarelse. Snabbt lade han blommorna på ett bord, sprang barhufvad efter sin unge gäst, lade handen på hans axel och bad ifrigt:

»Vill ni inte stanna hos mig några dagar och hvila ut? Jag är mycket ensam, jag är säker, att vi skulle kunna bli vänner vi två.»

Brynje tvekade, synbarligen i hög grad öfverraskad, men då lade Åke armen om hans hals och sade:

»Kom ...! »

Denna smekande rörelse, detta ömma tonfall, så oförmodadt från en man af Åkes stela yttre, verkade tydligen fullkomligt fascinerande på Brynje. Lik en eröfrad lät han sig föras tillbaka till Åkes hem. Först

invid själfva trappan sade han:

»Du har rätt: jag behöfver hvila.»

Och han hvilade hela den dagen, insjunken i Åkes djupaste stol, hvilade bakom nedslagna rullgardiner likt en för starr nyligen opererad.

Nästa dag fann honom lika slapp och viljelös. Åke arbetade och läste som vanligt, växlade då och då ett ord med sin gäst, men lämnade ej prästgårdens gränser. Den andra dagens kväll sade Brynje helt plötsligt:

»Du, Åke —! Lägg armen så där kring — kring — den kvinna du älskar och säg: kom ... Och hon kommer bestämdt. Det var just det kvinnliga i mig, som du träffade. Ser du, jag hör egentligen till murarnas uppranglingar, en näfve mull till rot och himlen till mål, fast jag behållit min plats bland människorna genom en hemlighet. Min far super finkel för att glömma våra röda klackar — min styfmor är en högadlig hushållerska, utan en hushållerskas vett, och min farbror, som skulle uppfostra mig, är en bonde. Det där hade förstås knäckt mig, om jag inte skaffat mig en formel att lefva efter. Och jag lefde efter den formeln du, ända till ... Det var så gränslöst litet som knäckte mig — det hör till oss uppranglingar att alltid bli knäckta af något så gränslöst litet ... Det var bara en litet äldre flicka som skref till mig om sådant, som flickor bruka vara blyga om, och som jag hånade tillbaka — i bref. Sedan dess var jag lösdrifven från mig själf. Ska du inte fråga hur den formeln löd, Åke?»

»Jo, om du så önskar», kom det ur Lutherstolens djup.

»’Vara som ett barn’. Ja, så enkel var den formeln, men för mig var den till fyllest. Jag satt bland gamla och unga — bland narrar och visa — lika lugn — ty jag visste att jag var som ett barn ... Men nu ... jag vandrade ständigt i rundel — utan att finna mig själf ... jag visste inte om jag hade rättighet att fordra något alls — af andra — när jag inte längre kunde fordra allt af mig själf. Och jag vantrifdes, vantrifdes, vantrifdes. Jag kände mig ständigt pinad, nupen, misshandlad. — Till sist försökte jag att skydda mig med en syndinjektion, bli som många andra. Men höll på att dö af bara tanken ... Det finns sådana män, nu.»

»Ja», kom det ur Lutherstolens djup.

»Och jag slogs ständigt omkull af de stenar som kastas. Jag, som var van att umgås med barnet i mig, såg i smått och kände i stort. — Graden rörde mig inte. Slutligen började kamraterna diskutera mig. Min ömtålighet skulle förklaras genom vivisektion, min själ sågas sönder som en muskel. Det satte fart i mig ... Jag blef kaskadpratare på vetenskaplig grund ... Det förskaffade mig förvåningens andrum. Så hvässade jag min tunga tveeggad, min skärpa skaffade mig respekt. De ömtåliga äro galna — ergo ha de ingen själ! Men nu ... nu hade jag en själ ... Så skaffade jag mig en bra trasa cynism att skarfva mitt skinn med — tvärs öfver hjärtat. Se’n fick jag vara i fred för de vetenskapliga mätningarna. Efter en tid — en bra tid — reste jag ut för att bli litet starkare i osanningarna. Då träffade jag Margareta. — Jag ville ständigt se henne stråla upp i glädje. Förut hade jag varit pensionens oaflönade litteraturguide, nu blef jag dess clown. Men ... Apropå, vet du hvad hon gjorde där i Dresden?»

»Spelade.»

»Ja en ohygglig patience à deux, med en otäck gammal megära, som mist sin ende son. Gjorde det hvarenda dag i två års tid och fann mer skönhet i det än i hela Dresdengalleriet, tror jag.»

»Men det borde väl ha upplyst dig ...»

»Men det gjorde det inte. De fysiologiska knifvarna hade redan hunnit skada mig för djupt. Ja, så skadad, vilsekommen kände jag mig, drifven utom mitt rike, att jag nödgades begära råd af en verkligt syndsmittad.

Resultatet såg du! Snobb och magnifik karl var jag, hvars natur är att låna näsdukar och kragar af alla mina vänner. Nå, straffad blef jag. Hon har minsann inte sett hur jag sett ut.»

»Hon är så säreget ung i vissa fall.»

»Nå det såg jag, fast jag eljest bar mig åt så likt en knodd, att fadern måste säga åt mig. Men nu.» Han sprang upp och höjde armarna. »Å, hvilken härlighet! Att aldrig töja sitt skinn mer, aldrig skarfva mer, aldrig ljuga mer. Det var sanningens sakrament jag tog i natt, Åke. Att gå med hjärtat bart och till blods kräfva plats för min ömtålighet, ta hatten af mig och säga: 'det begriper ni inte, mitt herrskap.' Och sedan gå vidare. Det är förnämt. Nästan lika förnämt som att vara som ett barn ... Och förnäma måste vi uppranglar få känna oss, eljest dö vi på ett eller annat vis.»

»Till sådant behöfs kraft.»

»Jag har kraft, fick den härom dagen, där uppe.»

Åke behöll sin tystnad. Att nu fråga skulle känts som att plundra en yrvaken.

»Blicken hon gaf dig! Det var inte en ung flickas blick, än mindre en kvinnas, inte ett barns. Det var bara en blick i och för sig, en blick så mättad af ömhet och ljus, att den skapade ett nytt förhållande i lifvet: ett af ömhet och ljus. Och hör: Den blicken har jag sett förut — sett, 'när jag var som ett barn', och nu, nu skall den bli min ledstjärna till mitt förlorade mål.»

Rökmolnen hvilade orörliga i rummet; ingen af de unga männen talade under minuter. Slutligen sade Åke litet ansträngdt:

»Jag tror du såg för vackert, åtminstone för mig och jag hoppas också för henne.»

»Men inte för mig. Jag *tror* på den blicken, tror, som du tror på kyrka och sakrament.»

»Och ändå tänkte du lämna mig som en främling?»

»Jag var svartsjuk.»

De båda männens händer möttes i ett fast handslag. Påföljande morgon reste Brynje i god tid. Det sista Åke såg när tåget satte sig i rörelse var den smärta ynglingakroppen sträckt ut genom fönstret för att söka uppfånga den sista skymten af röda huset, där Margareta bodde. Och hemma på hans skrifbord vissnade långsamt de två blodröda rosorna mot döden.

SJUNDE KAPITLET.

Senare skulle Åke så ofta förebrå sig att han ej nog ifrigt sökte Margaretas sällskap under de korta solskensdagar, som återstodo.

Men medvetandet om att hon ännu alltid fanns där uppe i röda gården var honom vid denna tid fest nog. Han tyckte om att längta efter henne, tyckte om att känna att hon ständigt var med honom, ehuru frånvarande, var det så visst, att han ibland vände på hufvudet för att se om hon verkligen fanns i närheten. Äfven erfor han en oklar önskan att gifva sin unga vänskap för Brynje tid att slå rot — i ro — ej genast utsätta den för faran af förbränning.

Jan Ers hade gjort ett kort och mycket stormuppfylldt besök, hvars ankargrund var penningutdelningen i fattiggården.

Replikerna voro få men skarpa. Jan Ers började:

»Pengarna skulle ha lämnats till nämnden, som bär all tunga, det var det minsta man kunnat fordra.»

»Jag fick summan åt de fattiga, ej åt nämnden», högg Åke igen.

»Kommer på ett ut, tänker *jag*. Och så krusa för dem med vin och sådant och lofva dem salighet hvar och hvareviga en. Det är så man kan ...»

»Jan Ers sköter sitt kall, jag mitt, antar jag.»

»Joo, just så. Men fattighjon *kan* inte regeras utan helvete — det begrep åtminstone de andra. Pastorn är för vek.»

»Beklagar.»

De hårda orden och de hårda tankarna föllo så likt stenar in i den ljusa värld, där Margareta ensam herskade, att Åke endast med möda kunde förmå sig att i dag bjuda sin bistre gäst på det reglementerade kaffet och de reglementerade cigarrerna, af hvilka Jan Ers lugnt stoppade en hel näfve full i fickan — antagligen till plåster på nämndens sår.

När han aflägsnat sig, var det med en känsla af kväfning Åke slog upp fönstret. Fjället hade trängt närmare, tyckte han. De skulle nog krossa honom ändå till sist, jättemännen. Kanske ...

Äfven togo förhållandena i Södergården mycket af »Margaretas» tid. Slutligen, när reson, böner, dotterns tårar, allt visade sig maktlöst inför faderns sega hat mot »söderlänningen», höll Åke verkligen sin hotelse om lysning utan giftomannens samtycke.

Bröllopet skulle ske i all tysthet, hvilket icke hindrade, att Åke vid sin ankomst till bröllopsgården där fann församlade flera af socknens förnämligare familjer; däremot voro inga af byborna inbjudna.

Bruden var vacker, men förgråten; hustrun ståtlig, men skuggad af en oro, som tvingade henne att ständigt vara i rörelse. Fadern syntes ej till. Gästerna, mer allvarstunga än någonsin, sutto stelt uppradade på stolar. Ingen talade. Dock försökte vettigt ett par af männen att för Åke ersätta den frånvarande värdens plats.

Denna vigsel var Åkes första stora förrättning här uppe, och han erfor af många orsaker en viss nervositet inför densamma. Dock aflöpte allt väl.

Åkes korta lyckönskningstal var just öfver och de dämpade lyckönskningarna hade begynt, när dörren slogs upp och husets herre, mer smutsigt arbetsklädd än någon sett honom förut, stöflade in i rummet och rakt fram till högtidsbrickan, från hvars krans af iskänkt vin han ryckte till sig ett glas och skrek:

»Brudens skål!»

Vinet slungades våldsamt i golfvet och ett nytt glas rycktes från brickan.

»Brudgummens skål!»

Äfven det glaset slungades på samma sätt. Och ögonblicket därpå släpades de två små hjälplösa vinrännilarna föraktfullt till dörren, uppdruckna i storstöflarnas breda smutsspår.

Under hånskratt jagade sedan husets herre till skogen, i sitt ruskigaste arbetsåkdon.

Det hade legat en sådan vild kraft öfver den i sina egna tankar så djupt förorättade faderns uppträdande, att

ingen kommit sig för att ingripa — Åke minst.

»Tag sig inte så hårdt, pastorn», hviskade hustrun tröstande, »sånt där glöms, jag hade fruktat värre.»

»Det var hon, som tröstade mig, i stället för att jag bort trösta henne», skref Åke till sin unga gamla vän, hvilken hvarje kväll fick rapport om hvad yttre af vikt där skedde. »Vägen till dem heter nog: stoltheten under stoltheten. Men bra lång och tröttsam förefaller mig den vägen vara — än.»

Hvad Åke däremot icke ansåg värdt att nämna, ens åt sin gamla unga vän, var att han genom en mycket stor penninguppoffring lyckats göra sina unga skyddslingar till besutna bönder i grannbyn och därigenom knutit en tråd till en möjlig blifvande försoning.

Dagen därpå blef det ändtligen så att Åke kunde göra det nu så ifrigt efterlängtade besöket på kullen, nära en vecka efter Brynjes afresa. Men när han, utan att hvila, sprungit den branta backen uppför, fann han till sin stora missräkning hela gårdsplanen full af folk.

Fru Åkerlind hade bjudning för byns alla barn och anförde nu själf, bararmad och barhufvad, den unga ringen, under det hon med hög, ej alldeles ren röst sjöng: »Skära, skära hafre, hvem skall hafren binda? Jo, det skall allra kärasten min ... etc.»

Självfva Ille var närvarande, och vid ett stort bord trugade herr Åkerlind med stilla allvar sibylla efter sibylla fram till fyllda kaffekoppar och korgar, dignande af bröd.

Margareta, varm och röd, hvilade med fiolen i knäet på en sten; Regina i hvita handskar svängde muntert omkring med en bonddräng och lille Viktor, utstyrd som en prins och behandskad äfven han, skrek med gäll röst:

»Kom med, farbror präst! Man kan mycket *väl* dansa med bondungar, bara man har handskar på händerna.»

»Skära, skära hafre, hvem skall hafren binda», föll nu faderns vackra tenorröst in i hustruns sång. Efter detta var det han, som anförde dansen.

»Kom bara, pastor», ropade fru Åkerlind nytert.

»Som ni vet, hör himmelriket barnen till.»

»Men som jag inte hör till barnen, så hoppas jag ni ursäktar, att jag söker min glädje på närmare håll», svarade han lätt och slog sig ned bredvid Margareta samt började att fläkta hennes varma kinder med ett stort ormbunksblad.

»Bjud bröd, Margareta», sade modern skarpt.

Ögonblickligen steg Margareta upp och tog en af de tunga korgarna, från hvilken börda Åke dock befriade henne med ett gladt:

»Jag hoppas fru Åkerlind tillåter att ...»

»Att pastorn får korgen? Ja, det tillåter jag visst det», flög svaret som en återkastad boll genom luften.

»Kors, inte passar sådant för honom, inte», sade nu till Åkes oändliga lättnad Jan Ers' ståtliga hustru och befriade honom resolut från den så ytterst tafatt hållna korgen.

Nu var det Margareta som helt plötsligt stämde upp till en taktfast polska.

»Dansa hellre, fröken Margareta!» ropade Åke helt uppspelt. »Jag skall sjunga, jag med.»

Han bröt in i ringen.

Ja, så understödde hans vackra baryton herr Åkerlinds ljusa tenor, men Margareta rörde sig ej ur stället.

»Fy, så lat», sade Åke, när han återtog sin plats och började låta det stora ormbunksbladet sprida svalka, nu öfver hans egna kinder.

»Det är alltid så», log Margareta. »Jag hinner aldrig med. Det är jämt så vackert att bara se på.»

Först när barnen, rikligt förplägade, aflägsnat sig, kom Åke åt att säga sina öfvertänkta vänliga ord om Brynje.

Margareta teg. Slutligen sade hon:

»Han är den enda på jorden jag måste vara riktigt sträng emot.»

»Ni, som håller af allt?» log Åke.

»Inte förvridningen, såsom sådan.» Svaret föll snabbt.

»Skyddande förklädnad möjligen.»

»Det kan inte få gälla annat än för djuren — som *fått* gåfvan af Gud.» Tillägget kom fast:

»Von Hill slår Gud inom sig ... Det vet jag.»

»Ni vet så mycket om Gud, fröken Margareta», log Åke.

»Inte så mycket — men jag vet», Margareta såg ut öfver nejden med sin ljusa blick. »Och det jag vet vill jag så gärna ge er.»

»Hvarför just mig?»

»Det vet jag inte.» Hon log. »Kanske därför att ni är min enda femhundramilsmänniska.»

»Det var en underlig indelning», skämtade Åke.

»Jo, ser ni, när jag var liten och aldrig kunde klargöra för mig, hur mycket jag höll af allting, så delade jag in allt i mil. Far är min enda tusenmilsmänniska, han ... Då kan ni själf räkna ut ...»

Orden voro så ljufva, att Åke för dem glömde Brynje.

Men Margareta glömde honom ej, ty om en stund yttrade hon helt plötsligt:

»Man *får* låta bli att se människor ibland. Det hör till det lilla jag riktigt vet. Och jag bara inte ser honom än. Jag är så glad ni kommit till sist.»

»Riktigt glad?»

»Ja, *så* riktigt glad.»

Åter voro orden så ljufva, att Åke för dem glömde Brynje.

Till Åkes förvåning erbjöd sig herr Åkerlind den kvällen att följa »herr pastorn en bit på väg.» Det var

första gången det hände.

Margaretas far hade med stor takt tagit emot Åkes ursäkt, med tacksamhet lånat de filosofiska och religiösa böcker han blifvit erbjuden, gärna diskuterat deras innehåll, men om sig själf och sitt själslif hade han aldrig mer talat.

Den ömtålige mannen hade nog träffats för djupt i sin ömtåligaste punkt: den självlärdes misstro till sitt själf. Hvad betydde det då, att han i dag erbjöd sitt sällskap? De båda vandrarnas uppmärksamhet fästades ovillkorligt vid den tidiga höstkvällens djupa ton i blått. Skog, berg, luft, allt var ett blått haf med skarpa blå vågkanter. Själfva den röda byn var ej röd, men violett, och mot himlen sköt i vattnet en stålblå bädd af moln.

»Hon ligger på blått i natt», log herr Åkerlind.

Åke nickade.

»Ja — här är härligt — om sommaren», fortfor hans sällskap. »På vintern är det nog för tungt, tänker jag, åtminstone för den som inte är van.»

»Men herr Åkerlind är ju norrlänning själf.»

»Ja men ångermanlänning, och vi hör till hängbjörksfolket — vi — vi behöfver sol.» Han hejdade sig och tillade efter en liten tvekan: »Det är om vår dotter Margareta jag önskade säga några ord, om pastorn tillåter.»

»Jag är på förhand tacksam för allt slags förtroende.» Åkes svar föll ifrigt.

Herr Åkerlind log litet.

»Ja, hon är sådan, att talar man om henne, måste det ske i förtroende.» Han dröjde åter som i tvekan, men slutligen kommo orden på hans vanliga lugna sätt: »Det har inte alltid varit så lätt att veta hvad som varit det rätta. Hon var så lik ett vanligt barn, gjorde ett vanligt barns små frågor. Det dröjde länge, innan vi upptäckte, att det vanliga egentligen inte fanns till för henne, att smärtan var hennes värld. När hon grät, höll vi henne framför den sprakande brasan för att glädja henne, och då var det just öfver trädens förtärande hon grät. Och så var det med allt. Min hustru och jag ha nog begått många misstag — men vi ha handlat i god tro. Det var min hustrus ömma vård, nätter och dagar» — hvilken stolthet i tonen! — »som höll henne vid lif som liten, och när hon blef litet äldre, kom ju musiken och hjälpte till. Senare fruktade min hustru, att hon skulle bli för veklig, och jag, att hon allt för djupt skulle lefva sig in i sina egna förnimmelser. Då måste vi börja pina henne, och jag är innerligt tacksam öfver att ingen mer än jag vet i hur hög grad vi pinat henne. Vårt allra största misstag är ju litet svårt att berätta för pastorn. Det var nämligen det med konfirmationen. Vi tyckte vi inte hade rättighet att beröfva henne ett så starkt socialt stöd — och så var det ju möjligt att prästen skulle förstå, när han blef litet underrättad. Men han förstod inte alls. Men *jag* borde ha förstått jag, som gått igenom samma ångest. Hon låg och grät då hela nätterna, inte bara öfver Kristi lidande, men öfver detta hemska, att människorna ännu matades med detta hans lidande. Hon som bar så mångas smärta dignade under Guds sorg. Hon sjuknade. Doktorn — en af de bästa — delade upp henne i medicinska termer, och sedan ha vi begått misstag på misstag — fruktar jag. Hon var stark — mycket stark, på sitt vis, om hon bara fått ro att växa upp till det hon var ämnad till, men nu blef hon klen, klen — ehuru frisk. Det var då jag tog henne till Dresden, efter hon inte kunde få det nog lugnt här hemma. Läkaren ordinerade nämligen oupphörligt förströelser, och min hustru var i sin oro så ifrig, att vi i allt skulle följa hans ordinationer att ... Nu har emellertid Margareta spårat ur och måste behandlas som en vanlig klen flicka. Hvad hon innerst vill och hoppas på har hon inte längre krafter till, så vidt jag förstår.» Han tvekade litet

men tillade sedan lugnt:

»Hennes gåfvor i musik äro mycket stora. Ja, så stora, att hennes lärare i Dresden sade, att de inte kunde mätas med vanligt mått.» Han tystnade och såg för första gången litet osäker på Åke, som lugnt svarade:

»Och nu önskar herr Åkerlind?»

»Att pastorn är god och hjälper oss öfvertala henne att helt ägna sig åt musiken. Jag har aldrig sett henne så fästa sig vid en främling förut — nog därför att pastorn haft ...» herr Åkerlind sökte ordet, »finhet nog att förstå både hennes egen undanstagsart och arten af hennes närmande.»

Åke tänkte på de halfvissnade blodröda rosorna där nere i sitt hem, tänkte på Brynjes smärta kropp, sträckt ut ur vagnsfönstret med blicken i längtan riktad mot det röda huset. »Vara som ett barn.» Hur gammal Åke kände sig trots sina tjugusex år! Om Margareta en dag såg Brynje! Hvad skulle då ske? Båda så unga, båda så ljusa, båda med rot och traditioner, om hvilka han intet kände?

»Jag lofvar», sade han till sist, »lofvar göra allt jag kan för att öfvertala henne.»

»Jag tackar. Min hustru och jag hoppas på det bestämdaste, att ingenting som kan störa henne eller draga henne ifrån musiken och hennes utveckling för öfrigt må inträffa — på minst ett år eller två. Sedan ...» Herr Åkerlind såg upp med en mans lugna, litet segervissa blick och log litet.

Från den stunden visste Åke, att äfven fadern hoppades på kärlekens lycka för sitt ömtåliga barn och att Åke i honom ägde en vän att lita på. Tacksamt räckte han fram sin hand, som herr Åkerlind fattade och hjärtligt tryckte.

Kort därpå åtskildes de två männen och Åke lade märke till att hans sällskap ej återvände till sitt hem, utan vek af nedåt älfven, på hvars blanktblå vatten nu hvita skumtappar glänste som trollblommor och öfver hvilken fjället sträckte sin nu till svart fördjupade famn.

Själf gick han länge tankfull fram och åter framför sin bostad och lät cigarr efter cigarr täras upp till aska. Önskade äfven han — Åke — kärlekslycka åt Margareta? Äfven om den lyckan skulle skänkas henne genom honom själf? Nej, och tusen gånger nej! Hur mycket finare, hur mycket djupare var ej Brynjes definition: ett förhållande af ömhet och ljus.

Var den definitionen sann?

ÅTTONDE KAPITLET.

»Hvad är det om, Ille?» frågade Åke litet otåligt. »Här är en krona, middag finns nog i köket, tänker jag. Jag har inte tid just nu.»

Ille snodde på slanten utan att stoppa den i fickan och frågade efter en paus:

»Pastorn ska väl upp i rö’ gården igen, kan jag tro?»

»Hvad menar Ille?»

»Jo, att hela socken säger att våran präst blifvit hexabiten af frun i rö’ gården. Grann ä hon ju som ett vallmo i ansiktet, det har jag själf sett; ställer hon sig vid flaggstången och ropar: blås Kajsa! så blås’ det med. Jaha, det har jag också själf sett. Och att pigan, hon som lipar jämt, inte trifs nå’n ann stans utan måtte komma tillbaka till’na hvar hon än är, det har jag också själf hört. Men bjuder hon till med sina konster på våran

herrepräst, då ...»

Det kom ett segt, ondt uttryck i Illes magra ansikte.

»Nå, hvad händer då?» frågade Åke i hög grad road.

»Jo, då tänker hela fattiggården vandra ut som en man och lägga halmkors framför huset hennes. Se’n får hon allt sitta där hon sitter, med trollpojken sin, tänker jag.»

Åke brast i ett så äkta friskt skratt, att Ille litet tröstad höll till godo med både middagen och slanten, ty om något på jorden är visst, så är det detta, att det första som en hexabiten mister just är skrattets välsignade gåfva.

»Så? Detta var således hvad man sade.» Åke log.

Och hvilken vidskepelse i Illes ord! Men hvarför icke i kärlek hoppas, att deras goda vilja verkligen skulle verka som förböner hos Gud? I hvad fall som helst kände Åke sig just nu icke hågad att belöna deras rörande oro med en uppfostrares kalla läxa.

Plötsligt erfor Åke en sugande längtan att taga sig en hel djup fridag.

Han hade ibland slika oskyldiga anfall af feststämning midt under allt det hvardagsgråa, och han gaf i regel vika för dem. Rumlade på en länge åtrådd bok — företog långa ensliga promenader. I dag var det med en fullkomligt pojkaktig känsla af belåtenhet han smög sig förbi köket, där just Mascha genom att fälla ned sin klänning beredde sig till anfall. Bref voro nämligen för Mascha hvad blommor äro för bin, hon sög litet sötma ur ett och hvart af dem, och i dag hade postväskan blommat med en den härligaste väppling: bref med obekant stil — antagligen från Brynje.

— — —

Det låg en ny stämning i dag öfver fjällen, en af ösande ljus och af en prakt i färger, hvartill Åke aldrig ens tillnärmelsevis sett något liknande. Violetta, gula, djupt röda färgknippor, bokstafligt strömmade ned från den guldflammande himlen; fjällens grå sidor tycktes andas eld och nedanför dem stodo träden som mejslade i guld. Själfva forsen öste ej längre vatten utan ilande regnbågar och de höga röda blommorna vid dikeskanterna glänste som doppade i sol.

Åke började förstå hur människan måste hänga samman med en natur så konungsligt slösande som denna, men uppsökte det oaktadt sin »sörmländska björkbacke»; dock äfven där rådde praktens välde. Åke tyckte att han själf till slut började att förvandlas till guld. Ja att själfva hans tankar stelnade. Instinktmässigt, som om det gällt att skydda sin mänsklighet, lät han handen glida ned i fickan och drog fram dagens feststämningsrot: Brynjes bref.

Brynje skref med hopträngd, klar anteckningsstil:

»Broder!

Jag sörjer, se där min tillvaros a och o. Sörjer den blida flickan där i Dresden, hon som gick genom huset som en tjänstaktighetens ande. Henne sörjer jag så starkt och helt, att jag ej orkat lyfta blicken än ... Att bli som ett barn förmår jag ej längre, men lefva som ett barn, det förmår jag ... trots ... Tvätta och stryka! Ja, det går också för sig. Och som sådan är jag snart färdig. »1 snöhvit, tvättad klädnad!» Kan du hata? Hata då, just som präst, de väckte, Guds och din kyrkas fiender, så hemska därför att de aldrig kunna växa sig stora — annat än som gnagare. Jag säger dig att så länge deras fylkingar ej skingrats, finns det ingen plats på jorden för ömhet och ljus. De gnaga sönder allt som är sprödt, skört och ömtåligt. En gång tänkte jag bli

präst, ej af kärlek, men af glödande hat. Men tanken på detta andliga mullvadskrig blef mig allt för motbjudande. »Kristi svarta kyrka!» Hata, säger jag dig, hata! Jag funderar på att resa till London och försöka att där intressera kroppsarbetaren för själsarbetarens betryckta ställning. Här hemma blir gärna allt stort smått genom brist på vidder. Kanske öppnar jag sedan en asyl för ihjälpinade själar. Där ute finnas ju redan två för ihjälpinade kattor. Hvarför då inte ... Som du hör är cynism ingen trasa — utan ett rost som sitter i, Gud ske lof — eljest vore jag död nu. Jag öfvar mig flitigt i att ta af mig hatten och säga: Det begriper ni inte, mitt herrskap — och gå förbi. Men folk märker aldrig när man går dem förbi — utan de tro alltid man är efter. Jag var hemrest; gjorde det för att komma in i de för mig mest pinande förhållanden och det har lyckats. Min styfmor hör nämligen till gnagarna — likaså min far — när han är något annat än ... Nakot och frysande, broder. Nakot och frysande! Det kvinnliga i mig älskar dig alltjämt, men ... När jag kan, kommer jag ... till dess, om vi träffas, endast nicka åt mig som åt en döf. Tack för din höskulles ro, broder. Hälsa din husfruga så god.

Brynje von Hill, Husvill själspilgrim.»

Sakta lade Åke ned brefvet.

Nakot och frysande! Hur huttrande de orden tycktes honom här i naturens fest af färg och i hans eget hjärtas ljusa stämning! — Snabbt ryckte Åke loss ett par blad ur sin anteckningsbok och började fylla dem med sin tätaste stil. Brynje skulle ha förstlingen af hans medkänsla, af hans starka sympati. Om några timmar redan skulle han känna på ett annat vis — framför allt uttrycka sig på ett annat vis, det visste han af erfarenhet.

»Nakot och frysande!» Hvilken väg de orden öppnat till Margaretas hjärta? Nå, om så vore ... Hvad mer? Det var hans rättighet att ...

Nej, han *ville* se glädje omkring sig i dag.

— — —

Brynjes blyertsskrifna bref afskickades med en bonde, och sedan vek han af till Gamla kyrkan. Där inne rådde nog fröjd just nu.

Genom penningens och öfvertalningens makt hade Åke ändtligen lyckats friköpa sin första vän här uppe — den gamla svartnade dopfunten af marmor — och just i dag var den åter intryckt i kyrkans gapande stenhäll, den krossade käken helbregdagjord. Äfven helgonet, i smyg restaureradt af Åkes egna händer, var nyss uppsatt på sin gamla plats. Hur borde ej nu de två så länge åtskilda kamraterna glädas!

Raskt och med knyck af välgörare, säker på att vara välkommen, sköt Åke upp dörren, men ryggade nästan tillbaka, när han märkte, att kyrkans värld ej endast var en af trä och sten.

Vid den tomma altarrunden låg en ung flicka försjunken i bön, och genom den ålderdomsmättade luften trängde till Åkes öra ömma ord till Gud; en innerlig bön om förlåtelse för den arma som ej orkade göra hvad hon ej orkade.

Margareta i bön här! Hur hjälplöst öfvergifven, hur djupt husvill tycktes hon honom ej i den stunden.

Varsamt sköt Åke igen den pansartunga dörren, lycklig öfver att dess gnisslande gångjärn för länge sedan blifvit tystade, och aflägsnade sig, nu glömsk af naturens prakt.

— — —

En timme senare återfann Åke Margareta i skogen spelande fiol på ett egendomligt hackigt, ja andfådt sätt.

Hon hade gråtit.

Djupare in i skogen samlade Regina svamp, som Viktor sedan beskäftigt lassade på sin lilla kärra.

Margareta nickade åt Åke, men upphörde ej att spela. Men så lade hon dock ned fiolen och sade:

»Ja, så ostämda och fula äro vi i dag, min vän och jag. Inte ens fem takter kan jag spela med sammanhang. »

»Men disharmoni förekommer inte», sade Åke och slog sig ned på en mossig sten alldeles vid hennes sida.

»Nej, jag duger inte ens till att vara disharmonisk. Dög jag till det så ... Därför är också hvarje min kamp så utan värde.»

»Hvarje kamp har väl sitt värde?»

»Nej, det tycker inte jag. Endast den kamp som för till ett mål har värde.»

»Ert enda mål är musiken.» Åkes ord föllo mildt men fast.

»Ja — det är väl det — kanske, far tror så med — nu.» Margareta drog med stråken öfver strängarna, så det lät som om den snyftat. Sedan lugnt.

»Tycker ni inte, pastor, att det är bra underligt att en människa kan begå sitt lifs största synd sida vid sida med en annan människa, utan att denna människa märker något?»

»Jo, om så kan ske, så ...»

»Så har skett — nu. Ty just nyss — alldeles nyss — beslöt jag att begå mitt lifs största synd.»

»Och den heter?»

»Att svika Gud.» Hon steg upp och blef så genomskinligt blek, att Åke fruktade få se det blottade själiska smyga sig öfver henne.

Dock sade han:

»Man kan inte allt man vill, fröken Margareta.»

»Å jo, bara man vill riktigt så ... Men jag har växt mig liten i stället för stor jag ... Hvad gör det, att min röst är svag och min begåfning ingen ... Jag borde ha ropat ändå ... I vår kyrka ...» Hon hejdade sig och ögonen strålade åter.

»I er kyrka?» uppmuntrade Åke lågt.

»Där skulle det bara finnas gudskärlek, ingen gudsfruktan. Ingen skulle där skrämmas, ingen skulle dömas. Ingen skulle där säga: min väg är den rätta, din den orätta. Hvarje god aning skulle där vara en gudstjänst. Hvarje god vilja en upprättelse. Själfva sorgen skulle där älskas som glädje och de onda känna sig goda endast genom att komma.»

Det inspirerade ansiktets ljus slocknade, och samtidigt tyckte Åke att det blef mörkt omkring honom själf. Hvad hjälpte det, att hans förstånd sade honom, hur praktiskt outförbar hennes »väg» var? Hur vacker, hur vid var ej hennes tro! Trots sitt löfte sade han också slutligen lågt:

»Dröj, bestäm inte än, kanske att ni blir starkare.»

Hon skakade på hufvudet och läpparnas mjuka båge skälfde:

»Å, jag blir aldrig starkare — då vore jag ju inte den odugliga Guds drömmare som jag är. Jag har kämpat i två år nu. I botten vill jag nog ingenting hellre än svika, jag är sådan. Jag *har* riktigt beslutat mig — nu — riktigt. Och sen blir jag nog lycklig — när jag får bara spela — spela för lyckliga människor i soliga trakter.»

Åke kände en så svidande ömhet för henne, samma art af ömhet som man känner för ett dignande barn. Han skulle ha velat draga den mjuka gestalten intill sig och kyssa den ljufva munnen som en god bror.

»Låt mig få dela er börda», bad han varmt.

»Kanske den blir lättare för er sedan?»

Margareta såg upp och svaret föll snabbt:

»Nej. Sviker jag, måste jag också bära bördan af sveket ensam ... Och nu skola vi begrafva djupt, djupt, pastor ...»

Och Åke såg hur hon bokstafligt begrafde djupt, djupt ...

Efter några ögonblick vände hon sig mot Åke, lade handen på hans bröst och sade blygt och fladdrande ömt:

»Du?»

Det fordrades en nästan öfvermänsklig ansträngning från Åkes sida för att icke nu draga den unga gestalten intill sig, att ej på de skära läpparna kyssa sitt jublande tack. Men lyckligtvis kom han i tid i håg med hvilka spindelnätstrådar han väfde och nöjde sig med att kamratlikt fatta hennes hand — men att genast släppa den; därtill kunde han ej förmå sig.

»Du har så länge varit min du, i mitt hjärta, Åke.»

»Så har du varit i mitt, Margareta.»

»Vet du hvad jag allra mest håller af hos dig, Åke?»

»Nej, sannerligen jag det vet, Margareta?»

»Jo, att Gud alltid kan finna dig. Du är så sann.»

Åke, som hittills trofast hållit den lilla handen med dess goda värme i sin, släppte den nu plötsligt.

»Alltid sann kan ingen vara, Margareta.»

»Jo, du Åke.»

Hvilken ljuf tillförsikt i tonen, hur nännas störa den?

Från furudunklet kom lille Viktor framspringande, lade en stor guldgul svamp i Margaretas knä och betraktade Åke på ett ogillande säreget, forskande sätt. Slutligen sade han strängt:

»Är det sant, farbror präst, att du brukar stoppa ner människor i ett stort svart hål i jorden och sedan läsa i en svart bok, så de inte kan komma upp igen?»

Åke drog gossen intill sig och hviskade några ord i hans öra:

»Är det riktigt, riktigt sant?»

»Fråga syster Margareta.»

»Är det sant, Margareta, att farbror präst med det svarta hålet gräfver en pelargång till Gud?»

»Ja, det är sant.»

»Då förlåter Viktor farbror präst, då, efter Viktor håller mest af Gud af alla människor på jorden och i himlen med.»

Barnet tog sin stora guldgula svamp från Margaretas knä och sprang tillbaka till Regina, hvars skuldmedvetna uppsyn förrådde henne såsom källan till den tydligen högst orogifvande underrättelsen.

Margaretas ögon följde gossen med en lång öm blick, en blick som Åke sedan skulle minnas som en invigning.

Vid Åkes och Margaretas ankomst till röda huset sade Margareta enkelt:

»Mamma, pastorn och jag ha blifvit du.»

»Man blir ju alltid du med sina vänner», svarade modern nytert, »och som din vän skall pastorn alltid vara välkommen. Ja, till och med så välkommen, att han skall få viga alla mina barn, och dig med, hoppas jag.»

Den aftonen var Åke åter gäst i det röda huset och åter uppmärksammade alla honom. Aldrig hade fru Åkerlinds lynne varit mer smittande muntert, och ett par gånger nämnde hon Brynjes namn på ett sätt, som visade att han varit gäst i hennes hem. Däraf således Margaretas ord: »hvad för er äfven hit, herr baron», ord som Åke lagt på minnet.

Och när Margareta spelade, var det med slutna ögon och på ett alldeles nytt sätt; frigjordt, med ett uppblossande af lif och jubel, som kom fadrens och Åkes ögon att mötas i förståelse.

Hennes »väg» var nog musiken ändå ...

— — —

Påföljande morgon fick Åke tidigt sockenbud. En gammal båtsman med ett dåligt förflutet och ett sorgligt närvarande låg för döden. Han var ensam och rädd för att dö. Åke hvarken ville eller kunde lämna honom ensam.

I fyra dygn vakade han vid dödsbädden och när han på femte dygnet, djupt uttröttad, kom hem, efter att i det yttersta ha fyllt sin plikt mot den nu i ro döde, fann han på bron en nyss ditlagd bukett af vassvipp, ett litet paket innehållande en söndrig trälöjtnant och ett bref. Brefvet var från herr Åkerlind, som i cirklade ordalag uttryckte de sinas och sin egen ledsnad öfver att ej ha fått säga herr pastorn farväl — — —

Margareta hade själf plockat blommorna, och lille Viktor hade promt velat lämna farbror präst sin mest älskade leksak »att stoppa i det svarta hålet» — — —

Hans hustru bad om sin komplimang och för egen räkning skulle han alltid komma att anse herr pastorns bekantskap såsom sommarens käraste minne —

Med en känsla af att eld och brand gått öfver hans hem, medan han varit borta, och att han var blifven en utfattig och husvill man, trädde Åke inom egen tröskel, viss om att endast han fått sofva ut, skulle denna känsla af abnorm förkrosselse försvinna. — Men den försvann ej.

NIONDE KAPITLET.

Ett par veckor voro förflutna utan att Åke haft någon som helst underrättelse från Margareta, och efter hand började han att arbeta upp sig till bitter harm.

Ille hade rätt. Det röda huset hade verkligen förhäxat honom. Han hade där gifvit sin själ, sin pliktkänsla, ja sitt lif. Och för hvad? Jo, för vänskap af ett väsen, som ej hade rot nog för att kunna känna ens vänskap. Eljest skulle hon väl ha skrifvit, hon som med så blödande hjärterötter var fastvuxen vid allt hon höll af.

Som en mjuk fläkt smekte ännu det ljufva duordet hans öra och när han ville, ja oftare än han ville, kände han den lätta handen hvila på sitt bröst.

Allra hårdast for han likväl fram mot hennes drömmar.

Idel sköna hugskott voro de — svajande Jakobsstegar. Fastare band mellan människan och Gud behöfdes i sanning. Och dock följde just hennes drömmar honom, likt ett par hvita vingar, som ville, men ej orkade lyfta honom. Nej, han skulle arbeta, arbeta praktiskt och på ett helt annat vis än förut. Han hade varit för estetiskt finsmakande, för ömtålig — och framför allt — en allt för lam bedjare. Ja, så arbetade han utan arbetsglädje, bad utan öfverlämnande. Ja, till och med nästan med en känsla af äckel. »Det brinnande» blef för honom nu, som mången gång förut, endast ett utbrott af okontrollerade nerver.

Från Brynje hade han haft några rader med den öfverraskande underrättelsen, »att han ämnade någonstädes återupptaga sina teologiska studier för att genom examen stärka sin ställning i den nu fast beslutade kampen mot gnagarna.» Om Margareta ej ett ord, om honom själf mycket litet. Men som postskriptum stod: »Och deras förbannelser blefvo till sol.»

Åkes enda glädje under denna tid var att minutiöst utmejsla sina predikningar. Spetsverket var, tyckte han, ett osynligt band mellan Margareta och honom. Att hans arbete sedermera kastades i kvarnen och maldes sönder, pinade honom icke längre. Kyrkan var ju söndag efter söndag värmd af andäktiga lyssnare, hvilka af honom uppfostrades till en finare art af förstående. Var väl detta ett fel?

Ibland flackade det visserligen till en aning på botten af Åkes själ, att spetsverket var hans eget religiösa väsens egentliga djup och kärna, men han släckte alltid ut denna obekväma lilla gnista.

Jan Ers, som tydligen fruktade att stockholmsprästen ej skulle vara enbart sprätt, satte upp sin grofhuggna myndighet mot nästan hvarje af Åkes förslag till församlingens bästa, i synnerhet mot det om inrättandet af ett sockenbibliotek. Men nu var Åke honom nästan tacksam för dessa andliga liftag, de förde åtminstone buller med sig.

Hittills hade Åke instinktmässigt undvikit röda gården, men en dag gaf han vika för sitt starka behof af att åtminstone få höra Margaretas namn nämnas. Och han hade ej missräknat sig. »Mor» var fylld af små episoder om sommarens hyresgäster, af hvilka i synnerhet fru Åkerlinds starka och frikostiga personlighet hade stannat i hennes minne som ett under.

Efter ett par dagar kom Åke »händelsevis» tillbaka. Sedan blef det en hans vana att hvarje dag hvila ut några ögonblick i Margaretas hvita stol. Att denna alltid stod ledig lade han ej märke till, lika litet som han uppfattade att talet allt mera enbart rörde sig omkring Margareta; han endast uppfattade, att han ändtligen funnit en plats, där människor talade på ett sätt han förstod.

Däremot lade han märke till att byn i sin helhet började behandla honom på ett alldeles säreget sätt som en spröd dyrbarhet, hvilken de fruktade att krossa.

Åke log litet åt denna deras tanke, men tog med tacksamhet emot den vänliga vilja som han nu öfverallt kände slå sig till mötes. Däremot trifdes han allt mindre i sitt hem, där Maschas evigt öfverflödande och i intet fall tillräckliga modersömhet blef honom till en sådan plåga, att han endast med största svårighet kunde undvika att synbart ömma till vid hennes ovarsamma vidrörande.

Själfva de fruktade husförhören blefvo i denna belysning bärbara, ehuru han väl märkte att hans sätt att sköta denna del af sitt kall mer öfverraskade än gladde, åtminstone de äldre. Han undvek nämligen af princip alla religiösa frågor, nöjde sig med de praktiska och utfyllde tiden med ett populärt hållet föredrag om de olika religionskulterna.

Äfven i fattigstugan höll han två gånger i veckan enkla föredrag af allmänt mänskligt innehåll, bland annat om vidskepelse, och i stoltheten öfver att bli behandlade som varelser, hvilka ännu kunde draga nytta af erbjuden kunskap, ansträngde sig de gamla till det yttersta att kunna följa Åkes både tankegång och ord. Men viktigast för dem var dock Åke själf, och många och långa voro deras öfverläggningar om orsaken till herreprästens blekhet och förändrade väsen, hvilka öfverläggningar slutligen mynnade ut däri, att Ille sent en kväll smög in till Sixtus — byns kloke man.

Efter den dagen sof Åke hvarje natt utan att veta det på en knippa örter insmugglade i hans hufvudkudde till säkert botemedel mot »förhäxningssjukan.»

Tydligt var, att Jan Ers och andra stormän med honom fortfarande ansågo Åke vara för vek, där i fattiggården, men som Åke numera lämnade hvarje sitt bidrag, äfven de sjukas vin till en inom socken nybildad sjukkassa och nämnden således fick äran, var han tills vidare skyddad åtminstone för yttre kritik.

Åke betraktade numera sin fula villakyrka med ett nytt slag af ömhet, den ömhet en son känner för den far han fruktar att han ej länge skall få behålla i lifvet. När han såg hur de tunna brädväggarna skenbart ända intill märgen genomblöttes af de isbarkblandade regnskurar, som hösten nu i frikostiga fång kastade ned från fjällen, förstod han till fullo Margaretas ömma medlidande med de ting som ej ha lif men ändå ha själ.

Med en viss, stor glädje hade Åke, trots allt, förberedt sin första predikan för barn.

Det låg någonting så lockande i detta, att få så i oplöjda sinnen, möta ej bister kritik men nyfiken glädje i undrande barnaögon.

Men barnen här uppe voro ej barn, utan far och mor i smått, som med händerna i byxfickorna och kluten kring hufvudet marscherade in i skolsalen; pojkarna karlavulet spottande mellan tänderna och flickorna hållande hvarandra så trofast i hand, som om det gällt att finna väg i snöyra eller kryssa mot hård vind.

Åke hade samlat några af gamla testamentets ljusaste taflor, belyste dem rikt med sol och talade med en viss hemlighetsfullhet, som han tyckte borde anslå de unga sinnena. Men de runda barnaögonen stirrade på honom allt mera missbelåtna, ja, allt mer onda.

Plötsligt öfverraskade Åke sig själf med att försöka härma Margaretas mjuka tonfall, när hon berättade sagan om Söndag. Efter detta föllo hans ord nästan hackande hårda.

Synbart lika oberörda som de marscherat in, marscherade barnen ut, ja, pojkarne visade till och med sin missbelåtenhet på ett tämligen utpräglat sätt.

»Kan du tro det, tant Charmante», skref Åke samma kväll till sin gamla unga vän, »men barnen voro stötta, därför att de begrepo hvad jag sade.

Om jag orkade, skulle jag skratta, tant Charmante, men jag orkar ej. Ty nu har mörkret fallit, så mycket

tyngre än jag fruktade.»

Från den dagen var Åkes postväska evigt ljus af bref, noter, nya böcker, tidskrifter. Ja, blommor i askar försökte färden. Allt som kunde trösta kom — utom trösteord.

Hur väl kände hon honom ej!

Äfven modern skref under denna tid ovanligt ofta. Samvetsgrant öppnade Åke hennes parfymerade budskap och besvarade dem genast.

En dag tyckte Åke, att några rader skimrade så ovanligt klara på det tjocka papperet. Skimret kom från en passus, hvari hon underrättade honom om att hon nu i vintertid ej vågade riskera en resa dit upp till »vargarna», hvarför hon till sommaren måste behärska sin längtan att se honom.

Åke ville ej draga den lättnadens suck som han kände darra i botten af hjärtat, och dock andades han så djupt och befriadt som en till hälften strypt invid ett oförmodadt öppnadt fönster.

En dag började Åke helt brådstörtadt att teckna upp »Margaretas gåfva.» Det föreföll honom som om melodin redan ljöd mindre klar. Den skulle nog svika honom, den med, fast han numera aldrig tog emot sockenbud eller besök i sitt skrifrum. Men till hvad tjänade det att söka minnas? Glömma, glömma! Kunde han endast *det,* ja, sedan skulle nog allt annat falla honom till.

Ja, så bjöd han ärligt till att glömma Margareta ... själfva hennes sköra afskedsblommor ställde han undan. För att till belöning en dag upptäcka, att han höll på att knäckas af denna sin självtuktan. Han *måste* få tänka på henne. Göra det nu — nu genast — och i den omgifning han tyckte passa henne bäst. Snabbt tog han ned den rostfrätta nyckeln till gamla kyrkan från dess nuvarande plats, en krok i Åkes skrifrum, och gick ut i den torra underliga dimma, som hela dagen rufvat öfver jorden. Dimma! Nej moln.

Molnen på tåg i dalen! Och i den dalen vågade människorna bo?

Det var första gången Åke såg detta himmels och jords sammanblandande och det gjorde på honom ett det lifligaste intryck. Han tog af sig hatten för att få känna himlabarnen vidröra hans panna; knäppte upp sin rock för att få känna dem smeka hans hjärta. Och hur ystra de voro — himlens unga budbärare! De drucko upp älfvens vatten och vände upp och ned på boningshusen som på tömda pokaler. De jagade hvarandra i munter dans kring fjällens jordbundna sidor och lekte titt ut öfver kyrktornens vacklande spetsar. De kastade boll med skogens toppar och redo i galopp öfver fälten på sina flämtande luftelefanter. Och i den dalen vågade människor bygga och bo! Endast solen kämpade energiskt för att förjaga inkräktarna, solen och den gamla kyrkan som blodtörstigt spetsat tre af de yraste främlingarna på sitt egghvassa tak och hotfullt lade an med sitt lås till vapen på den luftelefant, som nyfiket tryckt sig intill hennes dörr. Äfven sjön försvarade sig tappert, skickade bataljon på bataljon af sina tappraste strån i elden. Kråkorna på stapelns kulor vacklade som druckna och uppgåfvo vilda skri. Allt vacklade. Då sköt solen sin bredaste sköld intill jorden och lyfte hela den okynniga skaran, som sedan piskades till vild flykt kring fjällens nu åter strålande toppar. Jorden var befriad från himlens barn och log af tacksamhet.

Det hängde ännu en liten bit moln kvar vid låset, när Åke varsamt trädde i nyckeln, nu glömsk af allt annat än att han för en stund skulle få vara helt sig själf. Tystnaden här inne var den vän, åt hvilken han kunde anförtro allt.

Där vid altaret hade hon legat i bön ...

Hur motbjudande att hon valt just den platsen, platsen skuggad af helgonens gloria! Hvarför kom hon ej till hans stängda kyrka med dess själ af fernissa, hvarför kom hon ej till honom, prästen, med hans själ af man?

Hvarför, hvarför kom hon ej till honom!

Allt han lidit under denna tid, hela hans våldsamma undantryckande af personligheten gaf vika så med ens, så besinningslöst, så oförmodadt, att hans knän, utan att han visste det, böjde sig och han föll ned på samma fläck där Margareta bedt och grät där sin upprifvande gråt som man. Men egendomligt nog erfor han ingen känsla af blygsel, endast en af befrielse. Allt i honom blef nytvaget, rent och vackert. Och lika nytvaget, rent och vackert tycktes honom allt, när han åter kom ut i kyrkan ...

Predikstolens laxfärgade händer hade mötts i ett fastare handslag, den gamla dopfuntens marmor var ung och hvit som snö, och helgonet hon räddat betraktade honom med ett sådant uttryck af medlidande, att Åke utbrast:

»Hör, helige man, om du känner tacksamhet och var man innan du blef helgon, så kanske du förstår. Den ljufva flicka, som förband din kind, henne älskar jag. Om du har makt, så fyll hennes hjärta så af min bild, att den lär henne förstå den jordiska kärlekens språk bredvid den himmelska. Gör det, om du kan ... Jag ber dig.»

Den kvällen kom Margaretas första, stora hvita bref med dess enkla, lugna stil.

Att genast öppna skrifvelsen föll dock icke Åke in. Först skulle Mascha klappas till ett äkta strålande »nästan mamma lill». Så skulle postbudet undfägnas med middag och vin, drängen få en länge åtrådd fridag och »Murre», vagabondhunden som utvalt prästgården till hem, för första gången bjudas in till brasan i salen. Så skulle alla lampor tändas och gardinerna släppas ned.

Först nu kände Åke sig hågad att läsa sitt bref. Men när han väl skjutit in brefföppnaren i kuvertet, ångrade han sig, lade bort den smidiga klingan och använde i stället varsamt sitt lillfinger.

Brefvet löd:

»Min afhållne!»

Åke lade ned skrifvelsen. Ja, på så sätt borde ju hennes bref börja. Åter började han läsa:

»Sex veckor gångna och du har endast fått mitt ynkliga lilla brefkort.»

Sex veckor? Brefkort? Åke sprang upp.

Var det möjligt att han hunnit lida allt detta under en tidrymd af endast sex veckor?

Snabbt sträckte han ut handen efter almanackan, där Margaretas afresa var betecknad medelst ett kors. Jo, verkligen! Och brefkortet! I Åkes panna trängde vredens blod. Genom en obekants slarf hade han således lidit hela denna ångest?

Brefvet i sin helhet löd:

»Min afhållne!

Jag har känt att du icke haft det bra! Hvarför? Jag känner mycket — men aldrig nog ändå. Som du af brefkortet såg, ha vi flyttat till Stockholm, hemmet med. Det har varit ett strängt arbete för mamma, och jag duger ju nästan ingenting till. Men lyckligtvis kom Dagmar och med henne allt som är bra och roligt och gladt och duktigt. Jag har gjort en toccata om henne — bara glitter och vackra gångar. Hon är sådan. Mamma och hon ha riktigt kastat boll med arbetet, så fort har det gått och ändå så bra. Den som ändå hade sådana trollhänder!

Far och jag reste först för att taga våning. Det var inte så lätt, efter vi alla ville se skogen. Nu bo vi på söder, med Mälaren att se på — men ännu tycker jag, att jag ser allting genom en bakvänd kikare. Men det blir nog bättre snart. Samtidigt for Dagmar tillbaka till Upsala för att »ta» något igen. Hvad jag beundrar detta att jämt kunna »ta något.» Jag som aldrig kunnat få något att fastna, därför att så snart jag lärt något, upphör det att vara till för mig.

Far och jag voro allt litet ängsliga, när mamma och barnen kommo, det var ju så af vikt att mamma trifdes — hon som är stockholmsbarn. Och hon trifs och är nöjd med allt — idel gassande solsken. Litet emellan öppnar hon fönstret och dricker lifselexiret: Stockholmsluft! Här är ju också så vackert. Jag har redan börjat arbeta — spela efter noter — och hoppas så säkert kunna bli en äkta spelareflicka hvad det lider. Ännu jublar det och sjunger i mig ibland af fröjd öfver att jag får bara spela! Men ...» Här var en hel rad öfverstruken, men Åke kunde dock läsa att där stod: Men jag saknar Gud så gränslöst.» Jag har varit i kyrkan igen och sökt, har hört ett par favoritpredikanter.

Men min söndag infaller så ofta på en hvardag och då äro alla kyrkor stängda — utom en. Jag trifs där inne under den röda lampan. Den är som ett barmhärtighetens goda öga, tycker jag. Men stanna där inne för alltid vill jag ej. Ty djupast sedt är nog ingen kyrka mera stängd än den evigt öppna. Jag har gått mig så trött mellan stängda kyrkdörrar, och ...» Här voro åter ett par rader öfverstrukna.

»Just ingenting ’mycket’ att berätta om. Vi ha redan varit bortbjudna ett par gånger, då jag har ’profspelat.’ Min lärare intresserar sig så mycket för mig. Mamma ämnar snart söka upp tant Charmante. Jag längtar så mycket efter henne. Viktor förorsakar nästan folkskockning och blir kysst, fast han ’sparkas så.’ Äfven Regina beskådas mycket och tycker om det — tror jag. Ibland önskar jag, att också jag vore så där vacker. Det är bra tråkigt för mamma att ha ett barn så litet briljant som jag. Hon ämnar inte alls gå bort i vinter. Nog för att inte fördunkla mig. Är inte det bra vackert kändt af henne? Doktorn tycker, att jag blifvit mycket starkare, och det har jag tack vare dig, min afhållne. Du tänkte så många tankar färdiga åt mig: själfva min trötthet bar du ju. Själf hinner jag ju aldrig bära något åt någon ... Far och jag trifs icke så särdeles bra ännu — men det blir nog bättre — bara vi väl ha lärt oss, att också gator kunna vara skog.

Jag önskar så, att du vore här, min afhållne, och åter hjälpte mig att tänka. Nej, god natt nu, du min enda ’du’... Jag har spelat öfningar i sex timmar och har så trötta händer och så trötta tankar, hvilket nog märks. Skrif snart till

Margareta.

P. S. Du glömmer väl icke af att ...»

Ja, så kom det några ömma råd och förmaningar och förfrågningar i alla de fall, som Åke ärft efter henne. Ingenting var glömdt: icke ens den trasiga båten, som skulle täckas med granris, eller bandhundens koja, som behöfde nytt tak.

Det var med en pressande känsla Åke lade ned brefvet. Detta var således hennes så dyrt köpta lycka att få bara spela? Hur flämtande var icke brefvet, hur rent ohyggligt likt henne själf, hon som aldrig »hann bära något» och dock bar åt alla. Hastigt drog han fram ett papper ur sin portfölj och skref med flygande hand:

»Älskade!

Det har för mig hvarken funnits sol eller dag, sedan du for, och dock är det icke jag som lidit mest. Hvarför lämnade du mig? Säg?

Min ljufva älskling, kom till mig, så skola vi tillsammans försöka finna den väg, som är din. Jag älskar dig så gränslöst. I min ömhet skall du växa dig stark och lycklig. Gud kräfver ej det omöjliga ...»

Hastigt sköt han papperet tillbaka.

Var han tokig? Skulle han för alltid rifva upp den spröda brygga hon så ömt och så tålmodigt väft mellan dem? Och löftet till fadern — och hennes egen ro. Framför allt hennes egen ro.

En hårdt sluten knopp af dyrbar art var hon. Ösa solsken öfver henne ville han, men ej middagens heta solsken utan morgonens svala, milda värme.

Så drog han till sig ett nytt papper och skref med präntad bokstil:

»Dygdädla drottning Margareta!

Det hafver svårliga gått mig till sinnes, att I för min skull lidit sinnets oro och svåra kval.»

Nej, intet komediantspel dem emellan.

Åter sköt han undan papperet och tog ur portföljen ett nytt ark.

Men först efter ännu ett par timmars arbete var han så pass nöjd med sitt verk, att brefvet på allvar kuverterades för att afgå morgonen därpå.

Den natten sof Åke den från plågor befriades helande drömfria sömn och erfor, när han först långt fram på morgonen vaknade, reaktionens svala, litet skamsna undran.

TIONDE KAPITLET.

Hädanefter kommo ofta små meddelanden, alla lika flämtande, men alla än mera ifrigt uttryckande hennes glädje öfver att få »bara spela.» Efter hand fick Åke vana att besvara budskapen på det sätt han kände att hon behöfde.

Brefven till tant Charmante blefvo däremot allt färre och allt torftigare till innehåll.

»Gud ske lof för dina inte bref, min gosse», skref hans gamla, unga vän. »Jag har längtat efter dem så.»

Åkes ögon brukade numera ifrigt genomlöpa de för honom alltid lika dyrbara raderna, för att se om han ej bland dem skulle upptäcka det Åkerlindska namnet, och en dag blef ändtligen hans möda belönad.

Tant Charmante skref:

»I går uppsökte jag Doris Åkerlind. Jag var bra nyfiken, det erkänner jag, att få återse min ungdomsvän och din Margaretas mor.

Till hvilken praktfull planta har hon ej utvecklats i kärlekens solsken, men hur litet hon ännu har lärt af lifvet! Om hon ens lärt något.

Tant 'Vidöga' blef emellertid mottagen med den mest strålande hjärtlighet. Hvilka härliga barn hon har. I synnerhet gossen.

Olyckligtvis var hvarken mannen eller Margareta hemma; hon var på en uppspelning och fadern var henne följaktig. Men i går kom hon ensam till mig. Hon stod litet tvekande på tröskeln, med ögonen ifrigt fästa på mig under den stora, hvita hatten.

Så gick hon sakta fram, lade handen på min axel och sade: 'tant Charmante!' såmedelst tagande mig i

besittning såsom din egendom. Sedan har hon varit här ännu en gång, kom lika sakta, kröp ihop i min gamla röda sammetsstol invid brasan och teg. Jag är så stolt öfver detta att hon teg.»

Ja, det var allt. Intet personligt bedömande, intet tyngande »jag tycker».

Kanske att Åke aldrig varmare hållit af och varmare beundrat sin vän än han gjorde i den stunden. — Ett par veckor senare läste Åke i en tidning en notis af följande lydelse:

»Man talar om ett evenemang inom Stockholms konstnärliga värld, en ung dam, som lär äga de sällsyntaste musikaliska gåfvor och hvilken inom kort lär skola debutera på en konsert. Nyfikenheten är stor och ...» etc.

Hvem annan än Margareta kunde detta gälla?

Samtidigt skref Margareta:

»Min afhållne!

Jag håller på att bli en riktigt äkta spelareflicka nu. I kyrkan går jag aldrig mera, bara till tant Charmante. Hon är min röda lykta nu ... Man berömmer mig mycket, tror jag. Ja så för mycket. Jag tycker det är synd om så mycket här. Kanske mest om snön. Snöns själ är ju att vara ren. Är det ej? Ibland önskar jag *så,* att du vore här och hjälpte mig att inte tänka.

Här finns en man, som intresserar mig. Han heter Brother och kallas vinkelpredikant. Känner du honom? Han skall tala snart.»

I det ögonblicket erfor Åke en nästan strypande längtan efter Margareta. Det föreföll honom så meningslöst, att de skulle vara skilda åt, de två, när de ändå så säkert hörde samman, om ej i kärlek, så i lifsbehof.

Den kvällen skref Åke ett långt bref till sin biskop och bad om förflyttning fortast möjligt. Ärligt sade han ifrån, att han icke kände sig räcka till för de förhållanden, i hvilka han flyttats, och att han maldes sönder i känslan af sin otillräcklighet. »Icke passar en man öfverallt, därför att han är präst ...» På så sätt slutade han sin nästan böneskrift.

Svaret kom nästan lika hastigt som en tillbakakastad boll och var strängt och kort:

»En präst skall passa öfverallt: gör han det ej, måste han genom bön och åkallan späka sitt upproriska sinne.»

Så några ord om folkets prat, om kyrkans fara, om tacksamhetens djupa dygd och till sist en klatsch åt kyrkans och tidens onda: bristen på tro. Åke kramade samman brefvet.

Var då en präst en matematisk figur, som en gång färdig, ej kunde rubbas? Nå, så fick han väl gå den tyngsta stigen då.

Åter skref Åke till sin biskop, nu ej som en underordnad till sin öfverordnade utan som en man till en man och talade om sin känsla af död utan den flicka han älskade. Åter kom svaret snabbt, som en återkastad boll, kom på expeditionsstämpladt papper.

Expeditionsstämpladt papper! Endast detta blef Åke så ett svar nog, att han knappt gitte öppna brefvet.

»Som man kunde han möjligen förstå mannen, men som biskop och som präst måste han ...» etc.

Så några goda ord och löfte om ifriga förböner. Men ändå, hvilket obegripligt bud om personlighetens förintelse! Och Åkes nöd hade varit så verklig, hans rop så sant. Dock var Åke själf både en för lagbunden

natur och framför allt en för väl disciplinerad präst för att ej böja sig inför en förmans vilja, så kraftigt uttalad.

Samtidigt började Betlehemsstjärnan att tindra ... ett glädjens budskap att kräfva tolkare. Men Åke förmådde ej skrifva, ej tala om glädje nu. Predika om mörkret ville han, predika om mörkrets makt och om människornas grymma misstag.

Så började han låna ur andras predikningar, tog först endast några rader här, några rader där — så afskref han hela sidor. Juldagen var knappt ett enda ord af hans predikan tänkt eller kändt af honom själf, och det gick slött och liknöjdt, så viss var han om, att det var honom omöjligt att gifva något af värde, när han ej fick gifva af det enda som nu var äkta i honom själf.

Däremot hade han aldrig förr mässat med större glädje och skönhet. Musiken var mörkrets kraftigaste betvingare, det kände han. Också voro Näcksjöboarna så stolta öfver honom som sångare, att de förläto hans nyblifna, i smyg mycket ogillade lättfattlighet som predikant.

Ibland erfor Åke en förfrusens behof att lägga sig ned vid vägkanten, somna där och dö, men han fick så sällan vara i fred numera. Prästgården var nästan jämt fylld af folk. Att dessa besökande mest voro kvinnor, lade Åke ej märke till.

Till självfva julkvällen hade Åke inbjudit skolläraren, en vinddrifven man med stora kunskaper och omättlig bokhunger. På samma dags förmiddag höll han en bjudning i fattiggården, dit han låtit flytta sin kammarorgel. Och den enkla julpsalm, som där bars fram af skrofliga röster, blef hans egen enda äkta julfröjd hittills.

I hans hem presiderade på aftonen den öfver rika presenter och goda ord strålande Mascha, och vagabonden Murre hjälpte ifrigt till att öppna de komna massorna af paket.

Tant Charmante hade varit uppfinningsrik och hans vackra mor slösande i sina gåfvor; men från Margareta intet lifstecken. Icke ens ett af hennes stora hvita bref hade dalat ned.

Rädd att icke tillfyllest kunna gömma sin missstämning gick Åke att söka en stunds ensamhet i det endast svagt upplysta skrifrummet. Och där, starkt belyst af flera framflyttade ljus, stod Margaretas porträtt i nästan kroppsstorlek, så lefvande i sin likhet, att Åke nästan ropade till. Ett bref var lagdt nedanför taflan och däri stod:

»God jul, min afhållne! Jag tänker så mycket på dig i dag. Det är rimfrost och kallt och det hjälper mig att se dig. Jag drömde nyss ett litet sagobarn. Vill du ha det, fast det ej alls är vackert nog? Men det är riktigt mitt eget.»

Sagan löd:

»Och mörkret låg på lur i dalen, och vid himlens kant glödde fjällets spetsar i aftonglöd. Och mörkret ropade med harm: Ljus, nu i nattens tid? Nej, bort det!

Ja, så lyfte mörkret sina stora vingar och täckte land och haf och byar och städer och människosinnen, men där uppe vid skyn glödde ännu fjällets spetsar i aftonglöd. Allt högre höjde sig mörkret, allt kraftigare blef dess vingslag, allt vidare sträckte sig dess välde; men där uppe vid himlens kant glödde ännu fjällets spetsar i aftonglöd.

Då ropade mörkret till sig vinden och bad:

’Lyft mig högt, högt, du vind, ty där uppe finns rebeller, som måste kufvas.’

Vinden kom, tog mörkret i sina armar och kastade det i starka grepp upp mot höjden. Men där uppe glänste ännu alltjämt fjällets spetsar i aftonglöd. Själfva stormen kom nu till hjälp och hans makt var sådan, att världen bäfvade, i tro att dess sista stund var kommen. Men där uppe glänste ännu alltjämt fjällets spetsar i aftonglöd. Då sänkte mörkret besegradt sina vingar och grät vid vindens barm. Men stormen tröstade och sade:

’Gråt ej du; jag känner dem, jag. Deras mål är himlen, därför stå de utom mörkrets makt.’»

— — — »God jul, min afhållne. Måtte ej *du* gripas af mörkret! Skrif snart till Margareta.»

Långt nere på en sida stod:

»Jag skall spela den sextonde. O, om du kunde komma hit till dess? Du har ej svarat om Brother? Han lär snart vara frisk nu.»

Tydligen när brefvet var färdigt att afgå, hade hon skjutit in en lös liten lapp och på den skrifvit ännu ett tillägg, ett som nästan kom Åkes ögon att tåras.

Det tillägget löd:

»Jag skrifver jämt så tråkigt, då du så väl behöfde just höra något roligt i din tunga lifsluft där uppe. Men jag vet aldrig hvad som är roligt. Jag är jämt så dum ...

I går stöpte vi bly. Viktor fick ett glänsande slott, jag idel glänsande smulor. Regina fick ett diadem. Regina är så praktfull, tycker jag, så stark och så glödande. Nyss sade mamma, som numera är ett evigt gassande solsken: ’Erik du, Regina brås allt bra mycket på dig, hon är så häftig.’ Var inte *det* nästan litet roligt? Säg?

Sof godt, min afhållne, och dröm goda drömmar om Margareta.»

Sakta förde Åke papperet till sina läppar.

Från den dagen märkte fattiggårdens invånare till sin innerliga glädje, att Sixtus’ trolltyg ändtligen börjat göra verkan. Deras herrepräst blef för hvarje dag sig allt mera lik, allt mera befriad ur häxans våld.

Från Brynje kom ett nyårskort, en stor hvit yta, på den ett kors. Ingenting mer.

Den femtonde reste Åke, efter att ha lämnat sitt hem i skydd hos skolläraren, för hvilken Åkes moderna, utan förbehåll tillgängliga boksamling blef en så lockande oas, att han för att hinna i största utsträckning njuta af dess skatter gärna afgaf det fordrade löftet att icke lämna prästgårdens hank och stör under Åkes tre dygn långa bortovaro.

Först när Åke väl hörde kupéns dörr knäppa i lås bakom honom, kände han hur onaturligt spända hans nerver varit under denna mörkrets och sömnlöshetens tid.

Med en kroppsarbetares trötthetskänsla sjönk han till ro på den bekväma soffan och sof där timme efter timme, fullkomligt ostörd af allt buller, samt vaknade så uthvilad och andligt stärkt, att han öfverraskade sina ovanligt allvarliga reskamrater med sin uppsluppenhet.

Strax invid Stockholm köpte Åke en morgontidning i förhoppning att i den, utom den normala annonsen, finna några uppmuntrande ord om aftonens unga konsertdebutant. Så var verkligen fallet, ehuru Åke fann ordalagen alldeles för svala.

Så tätt intill de raderna, att de två notiserna tycktes sammansmälta till en, stod:

»Brother frisk! Se där den stora nyheten för dagen. Hela Stockholm darrar af ifver. Men också hvilken storartad reklam för en man af hans sort att ha blifvit utvisad från ett par kulturländer för sitt allt för gammaltestamentliga språk. Nu flamma emellertid hans sensationella affischer på *våra* knutar. Måtte det sensationella stanna härvid! Men känna vi den mänskliga naturen rätt, så ... Hans historia är också egendomlig. Redan detta, att en svensk lärares son i smyg fostras upp till katolsk präst, är ju sällsynt nog, men när så den katolske prästen bryter sig ut ur den heliga kyrkans sköte och förvandlas till en den lutherska statskyrkans tjänare och denne sedan i sin tur förvandlas till en vinkelpredikant, som på egen hand frälsar själar, ja, då är ju det egendomliga peppradt ända till haut goût. Visst är att mannen ej endast har makt, utan är en makt. Vi ha hört honom i Berlin, där han ständigt drog fullt hus.»

Med ovilja kastade Åke tidningen ifrån sig. Hvarför med något så osmakligt stjäla ens några sekunder från sin djupa glädje att snart få återse Margareta?

Utan att fråga efter sina medresandes bistra miner drog han redan vid Tomteboda ned fönstret och insöp den så länge saknade stadsluften i djupa drag. Men besynnerligt nog föreföll den honom mycket mindre ren än förr ... äfven landskapets och husens konturer tycktes honom så suddiga, att han nödgades le. Storhetssmittad efter allt!

Strax efter ankomsten ämnade Åke kasta sig i en droska och låta köra sig till Margaretas hem; men en sekunds eftertanke sade honom hur oklokt det vore att nu, några få timmar före konserten, störa henne med en så pass stark öfverraskning.

Efter en knapphändig toalett på hotellet gick Åke snabbt, ja nästan sprang genom de så länge saknade gatorna, fram till musikhandeln där biljetterna såldes, men möttes där af en stor missräkning. »Biljetterna voro slut redan för en vecka sedan. Intresset för den unga damen var så sällsynt stort.»

Starkt misstämd vände Åke sig mot dörren och stötte då där nästan samman med en lång hålögd man i gul ulster af främmande snitt, som frågade:

»Behagar ni en biljett? Jag har två och kan afstå en.»

Behagligt öfverraskad sträckte Åke ut sin hand, tackade och betalade sin skuld.

»Hvilket egendomligt utseende», sade han halft för sig själf, när mannen efter en stel hälsning väl aflägsnat sig.

»Ja, det är också en egendomlig man», log bodens ägare. »Brother, vinkelpredikanten.»

Åke ångrade nu, att han icke något närmare studerat mannens ansikte, men tröstade sig med att hvad som härvidlag försummats mycket lätt kunde repareras.

Ännu återstod en timme till konserten. Hvarmed skulle han sysselsätta sig? Hälsa på sin vackra mor? Nej. Uppsöka tant Charmante? Nej, Margareta skulle ha hela hans glädje fräsch. Först efter konsertens slut skulle han förvåna sin unga gamla vän med sin ankomst.

Det kändes så rent abnormt för Åke att ej ens i dag få sända Margareta blommor, att han föll för frestelsen och gick in i en blomsterbutik, men fann där händelsevis endast halfkväfda och ståltrådspinade blommartyrer.

En stundens ingifvelse kom honom då att kuvertera sin lilla, af en händelse i plånbokens ena ficka upptäckta diktbagatell »Konvaljer». Denna gömdes i en korg fylld af vintunga drufvor och alltsammans sändes tillika med Åkes ovikta visitkort till Margaretas hem.

Kort därpå stötte Åke samman med en gammal studiekamrat, kallad Icke, för sin förmåga att förneka, numera läkare, känd för sin talang att ordinera goda middagar, och tillbringade i hans sällskap ett par rätt angenäma timmar. Ja, han rent af njöt af de raffinerade arrangemangerna med en landtbos hela naiva friskhet.

Äfven den unge läkaren skulle på konserten. Hade för resten sett flickan.

»Nåå?»

»Sinkad, min bror, född sinkad. Men till konversationsämne så ...»

Kort därpå rullade den rödblommiga, evigt glada figuren bort för att, det visste Åke, senare som konversationsämne begagna »en landtprästs extravaganta middag.»

Genom en extra dusör förmådde Åke akademiens vaktmästare att släppa in honom en kvart före den reglementerade tiden och fann då sin så lyckligt eröfrade plats vara ypperligt belägen; under den ena läktaren, i fullt skydd för nyfikna blickar och dock med full utsikt öfver estraden.

Dörrarnas först helt sakta klapprande ökades snabbt. Det märktes, att i salongen härskade för dagen musikens äkta vänner.

Hvem kom där, om ej Åkes vackra mor, slank, raffineradt elegant och med denna doft öfver sig af vacker kvinna, som ofta följer en sådan längre än själfva skönheten. Bredvid henne en tom stol. Skulle tant Charmante kanske ...? Antagligen. Hon var ju alltid en stor musikvän, så mycket mer då i dag.

Jo, där kom hon: lätt, luftig, med blåklintsögon under djupt vågigt hår. På afstånd tycktes hennes hy rosig och slät som en ung flickas, ehuru den i verkligheten var som hopskrynklade törnrosblad.

Åke fastslog i sig den tanken, att för en äldre dam kunde på hela jorden icke finnas en vackrare dräkt än en af grått siden, förandligad af äkta gamla spetsar.

För ett ögonblick tyckte sig Åke på salens motsatta sida se Brynjes ljusa nacke — men märkte snart att han, om till sin ledsnad visste han ej, narrats af en likhet.

Helt plötsligt riktades salens alla kikare mot den vänstra läktarens första bänk, där just fru Åkerlind, mer briljant till färg än någonsin och med de yppiga formerna höljda af svart tunnt paljettyg, tog plats, inramad af Regina och lille Viktor, båda barnen i blusar af gulhvit sammet.

Af slump eller af beräkning höll lille Viktor i handen en liten eldröd leksakspapegoja, taflans enda färgklick.

»Det var fan ta mig en Rembrandt som duger», sade alldeles högt en känd målare i Åkes närhet.

»Lär vara släkt till konsertgifverskan», inföll nu hans sällskap, en annan artist.

»Ja, är hon af samma ras, tror jag hon kan vara lugn för sin konsert», log den tredje af sällskapet, en skulptör med cynisk blick.

Åke kände en sjudande harm öfver orden, och än mer öfver blicken. Äfven retades han fullkomligt oresonligt af denna mängd unga vivörer, som på första stolraden blankade sina kikare som inför en väntad varietérepresentation. Han hade i sanning ingen aning om att Stockholms jeunesse dorée dolde en sådan mängd musikaliska odågor.

Åke såg på sitt ur, hvars tickande bortblandades af hans hjärtas starka slag. Ännu endast fem minuter innan ...

Moderns granna färg hade nu bleknat och hennes näsvingar skälfde. Var det af oro för sitt barn, eller var det af stolthet öfver det ihärdiga uppseende hon och barnen såsom grupp väckte? Herr Åkerlind syntes ej till.

Ändtligen hade dörrarna fyllt sitt värf. Sorlet och pratet var utbytt mot denna stämning af hunger, som särtecknar hvarje publik inför hvarje slags debut.

Orkestern satt med lyfta stråkar, men ännu var stolen invid Åkes tom. Skulle Brother ej komma? Jo, där kom han. På ett egendomligt halkande sätt gled han genom salen och intog tyst sin plats. Alla kikare hade samtidigt lyfts mot estraden, där just Margareta i hvit musslinsdräkt trädde in.

»Ett väsen af ljus», bedömde Åke, som om han i dag sett henne för första gången.

Med glädje såg han hur lugnt hennes bröst höjde sig. Hon var således ej rädd. Men modern hade däremot så tätt tryckt näsduken mot läpparna, som om det gällt att hejda ett skri. Hon erfor således ändå en äkta mors oro för sitt barn.

En mjuk hälsning, därpå lyfte den unga artisten stråken.

Publiken satt under de första minuterna orörlig, andlös och litet framåtböjd, med detta af hårdhet öfver sig, som följer med dess medvetna makt att kunna sönderslita eller upphöja, men så sjönk den tillbaka, gripen af denna frimurareglädje som kommer vildt främmande människor att i en konsertsalong nicka åt hvarandra.

Nästan ögonblickligen hade Åke märkt, att Margareta lyckats omforma till sin egendom det hon spelade. Hon gaf ej endast ett musiknummer tänkt af en annan, utan en komposition känd af henne själf.

Från den stunden var han så viss om hennes framgång, att han lade armarna i kors och slöt ögonen för att med en musikaliskt uthungrads hela glädje lyssna till violinens vackra sång.

Orkestern ackompanjerade diskret som om den understödt en storhet af rang, ej en fullkomligt obekant ung flicka, och redan efter den första satsen föll en kort men uppmuntrande applåd.

Adagiot, hvars anda ju så mycket bättre passade hennes art af begåfning än allegrot, hade just börjat ljuda, då helt plötsligt tonen sjönk, och från de mörka flickögonen föll en blick af ångest ut i salen, rakt mot den stol, där Åke hade sin plats.

Hvad fattades henne?

Åke vände snabbt på hufvudet och såg då, att Brothers djupt brännande blick med nästan sugande kraft var fäst på Margareta.

Utan att taga sig tid till betänkande lutade Åke sig framåt och hviskade skarpt:

»Gå er väg! Det är ni som skrämmer henne.»

Mannens flammande ögon flyttades från Margareta till Åke och ett nästan vackert leende drog öfver den just nu litet slappa munnen. Så reste han sig upp och gled på sitt tysta sätt och med nedböjdt hufvud ut ur rummet, tydligen som hårdt själftuktad man.

Vid utgången stannade han likväl och insög ännu en gång Margaretas ljusa bild i en lång blick. Så föll dörren sakta igen med det dämpade ljudet af en sten kastad i vattnet.

Denna lilla scen hade utspelats så hastigt, att den hunnit uppfattas af ytterst få. Publikens intresse och uppmärksamhet var dessutom nästan ångestfullt fäst vid den unga artisten. Skulle hon stupa på adagiot, när den första satsen gått så briljant?

Men så höjde hon stråken, tonen steg våglikt, orkesten understödde förståndigt det famlande greppet och snart ljöd åter adagiot lika mjukt och äkta framburet som nyss.

Efter sista satsen föllo så intensiva bifallsyttringar, att Margareta gång på gång nödgades träda in och tacka.

I synnerhet Åke applåderade med en så jämn smattrande energi, att den unga debutanten slutligen, ehuru synbarligen ogärna, nödgades vända sig mot hans plats.

Ett öfverraskadt gladt litet leende; i smyg ett litet fladdrande af näsduken till igenkännande. Och när hennes nästa nummer kom, improvisationen, märkte Åke att hon spelade för honom, endast för honom. Hon spelade hela deras sommar, deras möte, deras samtal. Hon spelade norrlandsnattens sagoklarhet i skogstjärns mystik, den gamla kyrkans enda klockas spröda sorgesång. Slutligen spelade hon festen på kullen för barnen, dansen i hvilken plötsligt en liten torr fuga bröt in. Var det han?

— — —

Efter detta nummer, debutantens egenartade gåfva, blefvo applåderna så varma, att man förstod, det publiken i den bleka flickan där firade en blifvande storhets nyfödda rykte.

Margareta tog tacksamt emot all denna hyllning, hälsade upprepade gånger, ja, såg lycklig ut, och dock hade hon aldrig så på Åke gjort intryck af att endast för stunden ha stigit ned ur sin gyllene vagn för att sedan fortsätta resan till sitt af andra okända mål.

Genom nytt slösande med drickspengar lyckades Åke rädda sina ytterkläder ur kapprummets högt gående vågor, hvarefter han tog plats vid stora trappan ...

På hvad stirrade publiken så intensivt? Blickarna gällde fru Åkerlind i ljus aftonkappa, som med lille Viktor vid handen och Regina vid sidan sakta steg ned för trappan, med tydlig berusning insugande den hyllning som låg i luften.

Endast få lade märke till den bleka flickan i hvit pälskappa bakom henne, stödd vid faderns arm och som själf bar den tunga fiollådan.

Tyst tog Åke bördan från henne.

— — —

Margareta var synbarligen mycket trött, men strålade upp vid Åkes åsyn, och hviskade ifrigt:

»Tack för dina konvaljer. Jag bär dem innanför klänningen till bukett. Kom i morgon, är du snäll, helst vid tolftiden. Jag får inte tala mera just nu för far, det känner jag.»

Åke nickade och följde dem till vagnen.

Den hvita pälskappan smälte in i ett annat moln af ljusa tyger, vagnsdörren slogs igen, de nyfiknas lilla grupp skingrades. Åke var åter ensam.

Några ögonblick senare, när Åke med raska steg sneddade genom Berzelii park för att såmedelst hastigare uppnå sin gamla unga väns hem, löste sig ur trädens skugga en manlig figur i lång ulster och ställde sig i hans väg. Det var främlingen, som Åke nyss så hänsynslöst jagat på dörren.

Mannen lade en lång, trots vinterkylan obehandskad hand på Åkes arm och frågade med en egendomligt kufvad men klangfull röst:

»Hvem är hon, programmet säger ju ingenting.»

Åke teg.

»Och ni? Hvem är ni ... Säg mig åtminstone det.»

»En man, som älskar henne.»

»Med syndig jordisk kärlek?»

»Ja. Och hvem är ni, som vågar fråga? Brother, renegaten, inte sant?»

Mannen skälfde till som träffad af ett piskrapp.

»Nå, det gör detsamma», sade han sedan lugnt.

»Hon och jag kommer alltid att råkas.»

»Försök inte att finna henne, försök inte att skrämma henne, ty då vet Gud, så präst jag är ...»

Åkes ord kommo skarpt och nästan omedvetet föll hans hand tungt på främlingens axel.

Med en hastig, om ett bett påminnande rörelse gjorde Brother sig fri från Åkes grepp och var efter loppet af en sekund uppdrucken af bladveckens täta skugga. Att söka förfölja honom hade varit en narraktighet ...

En stund senare låg Åke med hufvudet i sin unga gamla väns knä och berättade, berättade. Hvilken lisa att kunna få tala — att vilja tala.

Men här under inflytelsen af den ro, som den goda handen på hans hjässa spred, blef allt det han gått igenom så förminskadt, allt han lidit så förenkladt.

Han hade redan glömt, hur det kändes att äga Margareta endast i sin längtan, glömt mörkret under dagens tid. Hur mycket värre var ej det mörker, som föll här, mörkret öfver Margareta från Brothers, vinkelpredikantens, vingar!

Påföljande dag telegraferade Åke till skolmästaren, att han beslutat stanna ännu ett par dagar, och bad om dagliga underrättelser.

Han skulle ändå hinna hem till söndagens gudstjänst.

ELFTE KAPITLET.

Långt före vanlig visittid lämnade Åke tant Charmantes hem med ytterrockens fickor svällande af tidningar, alla siande om stora ting för gårdagens unga konsertgifverska. Gång på gång fastsögos hans blickar vid stora eldröda affischer, hvilkas jättebokstäfver skreko:

»Stort Väckelsemöte! Kommen I Alla Som Intet Frukta, Ty Vet Domen Är När.»

Plakaten voro undertecknade med Brothers namn i flammor, hvilka vid närmare påseende liknade en man, som vred sig i helvetsplågor.

Åke förstod mycket väl hvilken hypnotiserande verkan dessa affischer skulle kunna ha på en del känsliga sinnen, men att de skulle äga makt äfven öfver Margareta föreföll honom ofattligt.

Här stod hon ju framför kanske den enda art af lidande, på hvilken hon ej kunde tro.

Redan mycket tidigt hade Åke försökt få fatt i mannen i fråga, men blifvit obehagligt afsnäst af en gammal ful kvinna, som upplyste att »patern» endast tog emot efter hvarje sitt möte. Också lyckönskade sig Åke dubbelt till sitt beslut att stanna, ty att han före sin afresa skulle tala ut med herr vinkelpredikanten, därtill var han fast besluten.

Som Åke visste, att hans vackra mor numera, af fruktan att förlora sin smärta figur, ej vågade hänge sig åt sin förr så högt älskade morgonsömn, vek han först af till hennes magnifika hem, ett palats vid Strandvägen.

Med ett par härliga Gloires de Dijon i handen sprang han lätt uppför de breda marmorstegen, men kunde ej återhålla en tanke på gossen som så ofta ilat uppför dessa steg, viss om att just i dag skulle det underbara ske: mamma bli hans egen mamma hela dagen, stanna hos honom, läsa med honom, leka med honom. Och hur långsamt skedde ej nedstigandet! Då kändes det alltid, som om han aflägsnat sig från en evigt väntad soluppgång och gått mot idel natt.

Och dock hade hon ju alltid älskat honom på sitt vis, ja varit öm mot honom, när hon kom ihåg att han fanns, likaså hade fadern varit, också när han kom ihåg att han fanns. Men hur lidelsefullt hade barnet ej önskat få vara sina föräldrars enda barn, i stället för att som nu vara deras enda förhoppning!

Nåja, förhoppningarna hade han ju delvis svikit.

Ehuru Åke föregaf sig komma endast med hälsningar från Norrland, blef han strax mottagen.

Hon var verkligen förtjusande ännu, Åkes vackra mor, en verklig Botticellifigur i sin matt gröna morgondräkt, som likt blad inneslöt hennes blomlika skönhet, med dess diskreta doft af Crême Siomon, en parfym orubbligt inmängd bland Åkes allra tidigaste barndomsminnen.

Vid åsynen af hvem besökaren var sprang hon lifligt emot honom, slog armarna kring hans hals och ropade jublande:

»Min egen älskade gosse! Hvilken öfverraskning! När kom du, hvar bor du? Den otäcka Charmante! Naturligtvis flyttar du hit. Så lyckligt att jag var hemma, eljest hade jag aldrig tröstat mig. Det är Charmante som lockat dig, förstås. Får jag se på dig? Du ser ju inte alls ut som en bondkaplan ännu, Gud ske lof. Jag är *så* glad. Du fula, vackra, otäcka prästpojke där!»

Det var ej att taga miste på. Det låg äkta känsla i rösten och lika äkta var de blå, litet kupiga ögonens fuktiga modersuttryck. Åke kände sig värmd och ångerfull.

»Jag tror du håller af mig litet ändå, min vackra mor?» log han och tog ömt hennes vackra men litet öfverskötta hand i sin.

»Litet? Gränslöst förstås. Du är det enda jag har. Gloires? O, så härligt! Nu stannar du naturligtvis öfver min bal om fredag. Jag skall ge en helt rose. Kom och sätt dig här, bredvid mig.»

Åter insvepte de blå madonnaögonen honom i en lång, öm modersblick.

Sedan med en suck:

»Väl åtminstone att du trifs så *utmärkt* där uppe.»

Åke släppte den lilla handen och log litet. Han kände till det där knepet sedan gammalt. Modern hade alltid varit så ifrig att öfvertyga sig själf och andra om hur utmärkt hennes gosse just trifdes. Trifdes med att vara

ensam, trifdes med sina böcker, med sin ponny. Ja, med allt, utom med sina föräldrar.

Hvarför svika hennes förhoppning nu?

Också svarade han lugnt, att han trifdes utmärkt »där uppe», och började tala om Mascha, klimatiska förhållanden och hvad annat neutralt han kunde hitta på.

Men det var någonting i den varma ömheten nyss, som kom honom att längta tillbaka. Så tog han om en stund åter moderns hand i sin och sade mildt:

»Mamma, då, när jag var liten, var du ju jämt så upptagen. Men nu ... om jag *nu* skulle bli sjuk, skulle du *då* komma och sköta mig?»

»Ja visst.» Hon lät helt förvånad. »Fast naturligtvis tog jag en syster med mig.»

»Och vaka hos mig om nätterna, när döden knackade? Det gjorde du aldrig hos pappa, fast han låg så länge och lyssnade.»

De orden hade bränt i Åke så länge, att han mången gång tänkt, att fick han väl bara säga dem, skulle han orka tänka kärleksfullt som präst och försonligt som son sedan. Det kom ett litet hårdt drag kring den djupt bågade kvinnomunnen.

»Det fick jag inte, kära du, lika litet som jag fick en hel del annat. Jag grät många nätter i smyg då för din skull, men pappa var ständigt så rädd om mitt utseende att ... Ja, det ska jag säga dig, min gosse, att det fordras stor karaktärsstyrka hos en vacker kvinna för att stå ut med att fortsätta att ha karaktär — i synnerhet en god. Intelligens behöfver hon heller inte — ty jag *var* intelligent, på den tiden ... jag också. Kanske mer än många.»

Åke såg snabbt upp. Stod han ändå verkligen framför något verkligt, framför en själ som lidit?

Och modern fortsatte:

»Och sedan? Ja, sedan blef det för sent. Man sköter inte och vårdar något i några och fyrtio år utan att till sist älska det man vårdat.»

»Mamma.» Åkes röst var varm, och han strök ömt den lilla hand som hvilade i hans. »När du blir riktigt gammal, böjd och skrynklig, då skall du komma till mig, och då först skall du riktigt för mig bli min verkligt vackra mor.»

I moderns kupiga madonnaögon syntes åter tårar, och innan Åke hann ana hennes afsikt, hade hon fört hans hand till sina läppar.

»Tack, du min rara präktiga prästpojke där! Men om något så *rysligt* inträffar, hvilket jag hoppas det aldrig gör, så kommer jag bestämdt att sluta mig inne i mitt hus, som en forntida spetälsk, och ta emot min föda genom en glugg. — Pappa sa ju förr, att gamla kvinnor borde ... Men hvad? Ska du redan gå?»

Åke såg på sin klocka, och svaret föll lätt:

»Ja, jag har stämt ett möte.»

»Med hvem?»

Åke tvekade. Men icke ens mot världens påträngande kunde han skydda Margareta. Också svarade han:

»Med en stjärna.»

»Du menar väl inte händelsevis henne från i går ... den unga violinspelerskan? Det vore *för* förtjusande. Min clou har ju sjuknat. Tänk dig en rosabal utan clou!»

»I hvad fall som helst passar Margareta Åkerlind mycket illa till clou.»

»Det *är* således hon. O, min rara gosse, du måste genast presentera mig. Jag bjuder ju hela familjen, den var ju härlig, modern litet för briljant bara ... Och naturligtvis stannar du öfver balen, säg, gossen?»

»En präst på en bal — helst en rosa», log Åke.

»Å, det gör ingenting. Det syns inte alls. Du ser precis ut som en diplomat. Nog är det dystert att visa upp en så gammal son ... men det kan inte hjälpas ... jag är ändå så rysligt glad öfver att du är här. För resten tror de flesta, att du är min styfson.»

»Det är inte fritt, att jag trott detsamma själf, hittills», log Åke. »Farväl, min vackra mor.»

»Förbered Åkerlinds på mitt besök, är du snäll, och bed henne att ovillkorligen komma. Hvar bo de? Jag ska genast skicka dit litet blommor och ...»

Modern följde Åke till dörren och skref under tiden på ett litet elfenbensplån upp den motvilligt gifna adressen.

I själfva dörren slog hon armen kring hans hals och sade:

»Kom *snart,* min rara, rara gosse där. Den otäcka Charm ... Och stanna ovillkorligen öfver balen. Eljest får jag inte alls något roligt nu!»

Äfven den andra armen slog hon kring hans hals, åter låg det äkta öfver henne, men endast för en sekund. Strax därpå var hon disträ, tydligen åter redan djupt inne i den rosa balen och dess detaljer.

Men trots detta sprang Åke för första gången i sitt lif med lätt hjärta nedför de hvita marmorstegen. Det som gossen så förgäfves sökt hade ju mannen genom sin djupare förmåga att förstå — åtminstone delvis — funnit. Han nödgades ej längre tänka på sin mor såsom den enbart vackra. Svedan var minskad. Och dock hade han en förnimmelse af att ha stannat där inne för länge.

Han erfor samma känsla af otillfredsställelse som när han ibland om söndagarna af Mascha låtit locka sig att förtära lekamlig spis före sin gudstjänsts hållande. Hela staden flammade af Brothers affischer. De följde Åke likt stänkta bloddroppar och slutligen blef det honom klart, att mannen som vred sig i helvetsplågorna bar Brothers egna drag.

Åke krökte på läppen åt denna tarfliga reklam.

I själfva trappan af det vackra gammalmodiga hus med moderna fönster, som Åkerlinds utvalt till bostad, nästan knuffades Åke omkull af Regina, hvilken i full iltågsfart kom störtande ned för stegen, tydligen med gatan till mål och så upprörd, att hon icke ens hann blifva förvånad öfver det nog alldeles oförmodade mötet.

»Hvad är det, Regina?» frågade Åke, sedan han med en gymnasts viga knyck lyckats återfå jämnvikten: »Brinner det?»

»Å, det är mamma, förstås. Säga att jag koketterade i går på konserten! Jag! Och så till på köpet skicka mig

och hämta Viktor, hvilket är precis det värsta som finns — och så att hälla ut mina byrålådor midt på golfvet just som jag tänkte städa dem. Det är så man kan ...» Hon störtade vidare, men betänkte sig: »För resten är det inte alls värdt, att pastorn går dit upp nu. Där är ett sådant förfärligt kolorum, så ...»

Åke kände sig obehagligt berörd.

Hvad kunde barnet mena?

Nå, han fick väl upplysning om han ...

I sin ifver hade Regina lämnat dörren med den Åkerlindska namnplåten halföppen.

Åke ringde, men när ingen kom för att öppna, steg han tvekande in i en ljus tambur, där Margaretas hvita pälskappa hälsade honom välkommen.

Till en matsal med gedigna mahognymöbler voro ett par dubbeldörrar uppslagna, och som det var att vänta, stod här trots vintertemperaturen ett af de stora fönstren öppet. I det rummet fanns ingen människa, men från ett annat, ett innanför beläget, hördes fru Åkerlinds röst så mättad, ja, så rusad af vrede, att Åke ofrivilligt steg in i salen för att såmedelst vara Margareta närmare.

Genom det tillbakaslagna dörrdraperiet syntes herr Åkerlind stå stödd mot ett bord, lugn, men skuggad af detta sega motstånd, som Åke en gång förut iakttagit hos honom. Bredvid honom Margareta med de skära läpparna fast slutna samman.

Af fru Åkerlind syntes endast de små hvita händerna, hvilka med tydligen omedveten energi smulade sönder en stor syrenklase ryckt ur en hög blomsterkorg, vid hvars grepe ett visitkort hängde. Och orden slungades fram som glödheta kulor:

»Såå? Detta är således hvad du ämnar? Bli ett slags vandrande barmhärtighetssyster, med fiolen på ryggen ...? Mitt barn alla tiggares hund! Och det tror du att jag tänker tillåta? Åh nej. Jag har format er efter min vilja redan innan ni var födda, därför har jag också rättighet till er. Jag har haft nog af att vara bara en hantverkarhustru. Eller tror du vi haft roligt i den där småstadshålan, Erik och jag? Trampa på oss, det var hvad de ville, om de bara kunnat. Och ändå hade jag kraft nog att mata mig med idel glädje och stora tankar, när jag gick med er. Och nu, när du kan göra det Åkerlindska namnet äradt och kändt, kanske öfver hela världen, nekar du? Jag fordrar, hör du, fordrar, som min absoluta rättighet och som min upprättelse, att du fortfar att spela, att du blir artist, enbart artist.»

»Jag kan inte, mamma.»

»Hvad kan du då, om jag får lof att fråga?»

»Tjäna Gud.»

»Läserska — min dotter!»

»Nej, mamma, aldrig *det.* Jag har inte haft en glad minut sedan jag ... man sviker inte ostraffad Gud, mamma. Min väg är en annan ... svag som min röst är, bör och ska jag ropa.»

»Hvad, om jag får lof att fråga?»

»Att man bestjäl Gud i Kristi namn ...»

»Och du tror du orkar? *Du!*»

»Ja, *det* orkar jag.»

»Erik, det var ju också din vilja. Befall henne!»

»Nej.» Mannens svar föll fast. »Jag befaller henne inte längre.»

Snabbare än en tanke flyger, störtade nu fru Åkerlind ut i salen, svingade sig upp i det öppna fönstret, lutade sig djupt ut i luften och ropade:

»Lofva, Margareta, eller vid Gud ...»

Hon släppte med ena handen greppet kring fönsterposten och lutade sig än djupare utåt.

Åke tänkte springa fram, men drog sig tvärtom djupare tillbaka. Lifskänslan var för stark hos denna lifsmänniska.

Samtidigt med att hon släppte stödet med den ena handen, blef den andra handens grepp nästan krampaktigt starkt, och medvetet eller omedvetet tryckte hon samtidigt ena knäet mot fönsterfodret för att vara säker.

Men för mannen var det som skedde tydligen en hemsk verklighet, det fruktansvärda skulle ske.

Hvitnad ända till läpparna, vågade han ej röra sig, ej andas.

Under hela tiden höll Margareta orubbligt ögonen fästa på faderns ansikte — för modern hade hon tydligen ej en tanke. Och Åke förstod den vackra blickens djupa innebörd. Han förstod, att det enda som skulle komma fadern och maken att glömma och förlåta detta uppträde vore vissheten om uppsåtets och upphetsningens äkthet.

Det gällde för Margareta att rädda ej moderns lif, men väl faderns tro på den kvinna han så utan gräns älskade och så högt aktade.

Kampen var tydligen svår men kort. Slutligen sade hon klanglöst men fast:

»Jag lofvar för fars skull. Endast han kan lösa mig.»

Nästan handlöst släppte modern sig i den nu ändtligen framstörtande makens famn och brast ut i en äkta lidelsefull gråt. Mannen öfverhöljde det hvitnade ansiktet med jublande kyssar och hviskade lidelsefullt:

»Hustru min, hustru min!»

Så tog han henne med en stark mans vackra rörelse på sina armar och bar henne tvärs öfver salen in i ett på andra sidan beläget rum, hvars dörr han igenläste.

Denna starka manliga rörelse, detta ömma: »hustru min, hustru min» var det sista minne Åke skulle komma att behålla af Margaretas far. Ett vackert slutackord på ett fåsträngadt men sällsynt välljudande instrument.

— — —

» Margareta! »

»Ja, Åke.»

»Jag såg.»

»Du förstår, det gällde så mycket för henne, ett helt lifs förhoppning.»

»Ja.»

»För mig gällde det ju så oändligt mycket mer och så oändligt mycket mindre. Därför så ...»

»Ja. Men du darrar, du är utfrusen ända till märgen. Kom, hvila dig här.»

Ömt förde Åke Margareta till en soffa, höljde öfver henne en stor schal och tvingade henne att dricka ett stort glas vin, hämtadt ur en karaffin, lyckligtvis till hands på en bricka.

Margareta tog tacksamt emot hans ömma omsorger och försökte säga några goda ord om hans ankomst, men ögonhåren sänkte sig omedvetet till sömn. Hon var tydligen fullkomligt utmattad. Skulle den stora tröttheten gripa henne?

Nej Gud ske lof, af den skuggan syntes ej ett spår. Men ro behöfde hon, full, ostörd ro.

Rummet, ett herr-rum, hade endast en utgång. Djärft gick Åke nu ut i köket och tillsade jungfrun, nyss hemkommen från inköp, att hon ej fick släppa in någon.

Själf tog han en bok och började läsa, medan han i smyg vaktade Margaretas sömn.

Rummet var fylldt af doft från blomstergrupper och lösa blommor bland hvilka tant Charmantes lilla snöklocksbukett intog hedersrummet.

Afskildt stod en bukett af orkideer — dyrbar och egenartad, på hvars medföljande kort stod Lazarus.

Hvilken annan än Brother kunde denne så läskade vara?

Från Brynje en stor bukett sippor i mossa.

Öfverallt tidningar och på skrifbordets ena hörn en liten hög ståltråd, kärleksfullt lossad från pinade blommor. Margareta sof, ehuru hennes andetag voro så lätta, att han knappt hörde dem. Och ju mer Åke tänkte öfver det som nyss skett, ju mera klart blef det honom, i hvilken stor tacksamhetsskuld han stod till den lidelsefulla, handlingskraftiga kvinnan där inne. Kämpa med Gud om Margareta hade han ej kunnat göra. Kämpa med människor både kunde och ville han, när tider blef. Nu såg han, att Margaretas kind var våt. Hur ohyggligt van att gråta ljudlöst måste hon ej vara!

Vid pass en halftimme hade Margareta hvilat, då en munter ringning hördes på tamburdörren och strax därpå jungfruns parlamenterande röst.

Ögonblickligen steg Margareta upp och afkastade den värmande schalen.

»Har du hvilat godt?» Åkes fråga föll litet skyggt.

»Ja, så nästan godt. Tack vare dig, min afhållne. Hvilat och glömt. Och du?»

»Jag har läst — och glömt.»

Deras händer möttes.

Lätta, snabba steg hördes nu i salen och in genom dörrens springa stacks försiktigt ett lockigt flickhufvud, hvars blå, glittrande ögon nyfiket betraktade dem.

»Dagmar!» Margaretas röst uttryckte den mest äkta, flickaktiga glädje.

»Får man således verkligen stiga på? Stör man inte?»

»Du stör aldrig, Dagmar, det vet du. Dagmar, det är Åke. Åke, det är Dagmar.»

»Å, är *det* farbror präst, som ser ut som min trälöjtnant till hit», hon täckte för halfva ansiktet, »och sedan ser ut som en flicka?»

Det låg någonting så friskt och gladt öfver hela hennes väsen, att Åke ofrivilligt sträckte ut handen och sade:

»Ja, fröken Dagmar, det är han.»

»En präst — här?» Dagmar skrattade. »Och vi som inte ens fick säga prästkragar, när vi voro små, utan ringkragar. Minns du det, Margareta? Nå, hon var ju förtjusande i går? Jag hade kollegium och fick slippa komma. Men nu tänker jag vara här en hel vecka i stället och bara svycka. Var du mycket rädd, Snöhvit?»

»Nej, inte alls.»

»Ja, hvem kunde tro, att hon hade så mycket i sin stråke, den där lilla ungen, som aldrig fick ha den i fred för mig? Ser pastorn, hon hade en passion, den där fröken, att ligga med fiolen i famn i solskenet och 'tänka.' Och från den passionen skulle jag bota henne. Ja, på allra högsta befallning förstås. Apropå, hur mår allra högsta befallning?»

»Jo, tack, bra.»

»Minns du, när du låg i tre dygn och hade så ondt i ögonen, fast du inte hade ondt alls, bara därför att du sett en gosse, som satt i mörkt rum? Och minns du, när du narrade mig att komma och se hur sipporna blommade i botten af dropphålet under rännan och där fanns bara sten! Och minns du, när du sprang genom hela staden i bara linnet ... sådant där torde vara skäl att påminna sig *nu.*»

Dagmar skrattade och Margareta var glad, ja, till och med språksam.

Och dock började ett visst afbleknadt något att smyga öfver henne och leendet blef efter hand litet stelnadt. Således ändå för trött för *detta!*

Plötsligt sade Dagmar:

»Det var grufligt hvad pastorn ser högtidlig ut. Tänker pastorn hålla predikan?»

»Ja, för er, om jag får», svarade raskt Åke, som nu fattat sitt beslut. »Margareta är nog för trött att orka promenera långt, och ... Men jag undrar om inte ni, fröken Dagmar, skulle vilja förbarma er öfver mig i stället och visa mig till exempel Skansen? Jag är en riktig landtbo nu, skall ni veta.»

»Hm ... Är man på något vis affockad?»

»Hvilken idé!»

»För då går jag bestämdt inte. Jag afskyr att bli affockad. Hvad säger Snöhvit?»

»Att det nog vore roligt, mycket roligt för Åke.»

»Är ni verkligen du med hvarandra? Och tant lefver? Det är inte att tro. Ja, då går vi väl då, om pastorn vill. Orkar du verkligen inte gå med, Margareta? Det vore så roligt att få visa sig ute med berömdheten från gårdagen.»

»Jo, nog orkar jag, men jag vill hellre stanna hemma ändå.»

Knappt utkommen på gatan, började Åke att känna ånger.

Han borde på inga villkor ha lämnat Margareta. Hans mor skulle ju komma på visit. Och Brother? Tänk om ... Fadern var nog för djupt upptagen af sig själf just nu för att kunna skydda henne.

»Hm, hm», sade Dagmar.

Nej, det var absolut tafatt det han gjort. Och med hvilken lång, längtande blick hade hon ej sett efter dem i trappan! Hon hade säkert velat gå med, om de bara nog ihärdigt ...

»Ni kan ju vara god och säga till, pastor, när ni tillräckligt öfvertänkt vikten och värdet af det ni nu tänker säga mig», sade Dagmar undergifvet.

»Förlåt ...»

»Å inte alls så ... efter jag bara är ett nödbud, så.»

Åke tog fram ur plånboken ett kort, fyllde det med några täta rader och sände sedan det skrifna med ett stadsbud till tant Charmante.

»Så», sade han gladt, »nu står jag fullkomligt till er disposition.»

Det låg öfver Dagmar någonting öfversvallande som gjorde, att hon tog sig bäst ut i friska luften.

Det var omöjligt för Åke att, när han vid hennes sida gick genom staden, icke lägga märke till, hur smärt och strålande vacker hon var och hur god hon såg ut.

»Så lika ni och Margareta äro, trots all olikhet», sade han slutligen verkligt öfverraskad.

»Ja, vi *äro* lika, mycket lika, till och med — till det yttre. Men säg det bara inte högt, ty då dör tant. Jag får nämligen inte säga faster, efter jag 'bara är en Åkerlind.'»

Hon skrattade ett så äkta, jublande skratt, att det kom Åke att fråga:

»Är ni alltid glad?»

»Ja, nästan. Det är mitt sätt att göra något för vår Herre. Pardon. Vet ni, i skolan trodde de, att Margareta var litet begåfvad.»

»Det kan jag tro.»

»Men att jag under så många år trott det samma, det kan ni bestämdt inte tro?»

»Och hennes sagor?»

»Musik.»

»Och hennes djupa lif i Gud?»

»Musik.»

»Har ni då tänkt på hur ondt det måtte göra att ha en gudsfruktan af musik, i våra tider?»

»Nej, aldrig förut. Men nu, ibland — men nu till och med ofta. Det snällaste, det mest offervilliga som fanns. Gud så jag lät henne springa! Men tankar. Nej tack.»

Nu blef det Åkes tur att skratta.

»Hvad skrattar ni åt? För resten ska ni inte skratta. Det passar inte alls er stil.»

Åke brydde sig icke om att diskutera sin stils art, hur lockande ämnet än föreföll, utan frågade i stället:

»Trifdes fröken hos Åkerlinds?»

»Jaa. Jag var bara litet för glad, skrattade litet för mycket.»

»Nä, men då var ju Margareta en bra balans, hon som skrattar så sällan.»

»Ja, men det var inte bra det heller. Jag tror, att om tant kunnat lägga oss båda två i en ask och skaka om oss, skulle hon ha blifvit nöjd sedan, åtminstone med Margareta. Nog gick det an för *henne* alltid med hennes förmåga att aldrig höra andra ord än goda. Men jag ... För öfrigt är det skamligt af mig att inte idel blomsterströ tant. Hon kommer minsann aldrig ihåg, att jag 'bara är en Åkerlind', när det gäller att understödja mina studier.»

»Ja, fru Åkerlind för stor luft med sig i alla afseenden», sade Åke kallt.

Dagmar gaf honom en lustig blick från sidan och började att prata om Upsala och som följd af Åkes frågor äfven om Brynje von Hill, hvilken hon kallade för en ovanligt oäkta similidiamant.

»Jag tycker om honom», sade Åke enkelt.

»Ja, det gör jag med, fast jag är fruntimmer.»

»Skulle det hindra?»

»Ja, vi tycker i allmänhet inte om män, som verka som simili.»

»Bara om dem som är det?»

»Ja, hellre det. För öfrigt är Brynje en baljväxt. Man vet inte hvad frukt den kan sätta. Ibland luktar han vår, midt upp i all sin cynism, så jag får ondt i hufvudet.»

Hon skrattade.

Åke njöt verkligen af denna promenad genom de så länge saknade gatorna, njöt af att få göra den invid en ung vacker flickas sida, njöt med en stockholmares stolthet af Skansens under, och dock längtade han tillbaka till Margareta, längtade med denna känsla af förirring, som alltid grep honom skild från henne. Han var på något vis hennes egendom. Och dock önskade han för ett ögonblick, att denna käcka, sprudlande Dagmar hade varit Margareta — ett mål inom räckhåll.

Efter att ha skämtsamt gjort upp ressällskap till Upsala med Dagmar sprang Åke åter uppför de Åkerlindska trapporna, nu med en känsla nästan af fruktan.

Hade något inträffat? Hade Brother? Hade tant Charmante hunnit komma före hans mor?

Jo, tant Charmante hade hunnit komma före hans mor. Redan i tamburen hörde han hennes mjuka, vänliga röst.

TOLFTE KAPITLET.

I tant Charmantes täcka våning, full af blomsterdoft och skära toner, fallna från gammalmodiga möbler, lågo Margareta och lille Viktor samma dags afton på en stor hvit björnhud framför den flammande brasan.

I ett hörn gungade Åke sakta i en låg stol, och vid fönstrets knappa ljus försökte tant Charmante att smyga in ännu några stygn i en stor, halft färdig matta i tapisseri, hvars garner glänste som blommor i hennes knä.

Och Margareta berättade med sin milda röst.

SAGAN OM KUNG VÅRDOFT.

Det var skogsfurstarnas räkenskapsdag hos vår Herre. De samlades hvart tvåtusende år och de kommo från östan och och de kommo från västan, från söder och från norr. Den mäktigaste och mest älskade af dem alla var kung Vårdoft den sköne. I hans spår spirade sippor upp, i hans gyllene skägg lekte fjärilar och hans dräkt var väfd af idel aftonglöd och morgondagg.

Han talade högt, slog muntert klackarna samman när han gick, och alla de andra furstarna böjde sig villigt för hans makt som var glädjens. Först af alla blef han också kallad till vår Herre, som huldrikt tog emot honom hvilande på sin tron af evigt svävfande solar.

Det susade, knastrade, gnistrade, när kung Vårdofts hof trängde sig in bakom sin kung. Ej på två tusen år hade ett sådant skratt och jubel hörts i de mäktiga evighetssalarna. Men så bestod också kung Vårdofts hof af älfjungfrur, pysslingar och blomsterbarn, gullvifveflickor, fjärilar och jublande lärkor, som förde med sig sin egen bit blå jordhimmel att sjunga i. Alla jagade hvarandra i lek, dansade eller svajade med doftande björkkvistar. Men vår Herre strök endast allt mera förnöjd sitt lockiga skägg. Självfva de allvarliga portvaktaränglarna myste på munnen. Till sist talade vår Herre och sade:

»Nå, du är väl nöjd som vanligt, kung Vårdoft?»

Men då trädde kung Vårdoft tätt intill vår Herres tron, lyfte af sig sin krona af konvaljer och sade med hög röst:

»Gode Gud och mäktigaste härskare! Du frågar om jag är nöjd? Men jag är ingalunda nöjd.»

»Hvad lider du då för orätt?» frågade vår Herre litet sorgsen i tonen.

»Jag får aldrig vara i fred, nådigaste Herre och konung. Se på de här.» Därmed fångade kung Vårdoft in en hel mängd af pysslingar, älfjungfrur och blomsterbarn samt kastade dem fram till den mäktiges fot. »Tror du, att man i längden kan stå ut med ett hof sådant som detta? Ingen rast, ingen ro, lek, ras, glädje dagen i ände och natten med. Blommor spira upp i mina spår, fjärilar leka titt ut i mitt gyllene skägg, jag kan ej taga ett steg utan att bli omringad, tillbedd, dansad omkring. Självfva solen lägger sig inte, bara för att kika på mig.»

»Vårdoft når hvart du går. Skönhet sår i ditt spår»,

sjöng hofvet och tog i ring kring kung Vårdoft.

»Ja, där hör du själf, nådigaste Herre och härskare, hur jag har det. Och känn hur björklöfvet doftar, jag får ondt i hufvudet af det. Och en krona af konvaljer! Är det nu något att bära det för en kung? Jag begär ett annat rike att regera öfver, nådig Herre, en skog utan tissel och tassel, utan älfvor och björklöf att få hufvudvärk af. En skog, som är härlig, tyst och stilla och i hvilken jag kan få vara i fred.»

»Din begäran är dig beviljad», sade vår Herre, litet sträng i tonen.

Åter voro två tusen år förflutna och åter hade skogsfurstarna att aflägga räkenskap inför vår Herre. Men i dag var det tyst och stilla i evighetssalarna. Kung Vårdoft och hans hof syntes ej till. Men i stället var kommen en gammal man med snöhvitt skägg, klädd i en sliten brun kåpa och som tungt stödde sig på en knölig staf af cypress.

»Hvem är du, gamle man?» frågade vår Herre.

»Jag känner dig ej.»

»Jag är kung Vårdoft, fordom kallad den sköne, och som du, o nådigaste Herre och härskare, har funnit skäl att straffa så hårdt.»

»Har jag icke uppfyllt din bön?» frågade vår Herre strängt. »Är icke din skog vacker, tyst och stilla, och får du ej där vara i fred?»

»Jo, herre. Men fåglarna sjunga ej i cypressens skugga, och människorna komma dit endast för att gråta. Intet vet jag om vårens fröjd, intet vet jag om sol, lek och glädje. Och se, trampar jag hårdt, spirar det törnen upp i mina spår. O, Herre, hur kunde du straffa mig så hårdt att du villfor min begäran? Skänk mig tillbaka mitt rike och min skönhets makt, jag ber dig därom på mina knän.»

Då blef Gud fader rörd, men sådan är evighetens stränga lag, att skänkt nåd, en gång förkastad, aldrig mer kan erbjudas. Gud fader kunde icke återgifva kung Vårdoft hans förlorade rike. Han kunde endast skaffa honom plats som väktare vid Vårens stora solportar, som han ibland af nåd fick öppna på glänt.

Då nu kung Vårdoft hörde leken, tisslet och tasslet där innanför, såg fjärilar flyga och kände björklöfvet dofta, ja, då slätades så småningom hans pannas rynkor ut och hans hvita skägg fick åter guldets färg. Men log som förr gjorde han dock ej mer, ty blommor spirade aldrig mer upp uti hans spår och i hjärtat hade en minnets törntagg stannat kvar.»

Elden hade nu slocknat. Ingen talade på länge.

»Gör törnen i minnet ondt, farbror präst?» frågade till sist en liten ängslig röst ur dunklet, medan tant Charmante med ytterst varsamma händer stjälpte en sidenskärm öfver den just tända moderatörlampans vackra kupa.

»Mycket ondt». Åkes röst kom som uppdrucken af skymningen.

»För resten var det en dum saga, Margareta», fortsatte den lilla rösten energiskt. »Hvarför var inte kung Vårdoft nöjd, när han hade det så bra?»

Margareta skrattade sitt ljusa, lätta skratt, drog gossen intill sig och hviskade i hans öra ett par ord, som Åke ej hörde.

»Det är skillnad det!» På tonen hördes, att Viktor nu var ytterst stött. »Kung Vårdoft hade inga tanter i sitt hof, han. Och Viktor *hatar* tanter! Utom mormor-tant Charmante förstås», tillade den lille riddaren ögonblickligen. »Men hon är ingen tant hon, utan en gullvifveflicka.»

Det hade varit en glad liten middag. Margareta hade med synbar glädje mottagit tant Charmantes bjudning till den improviserade lilla festen, hon hade endast ifrigt bedt, att äfven Viktor skulle få komma som gäst. Skedde detta helt enkelt för att villfara gossens lifliga längtan att få träffa farbror präst, eller gjorde hon det för att skydda sig själf genom att, medan hon diktade för barnet, själf kunna få tiga?

Åke var hågad att tro detta senare, när han märkte, hur omedvetet hon sköt gossen framför sig till sköld, trots Åkes alla försök att skona henne.

Bättre än ord sade detta hennes tillvägagående honom, hur blödande ömt hennes sår ännu var, såret från i dag.

Äfven Dagmar, ehuru bortbjuden på annat håll, hade, trugad af Margareta, för en kort stund varit tant Charmantes gäst och lämnade lika mycken friskhet efter sig i luften som själfva kung Vårdofts hof, påstod Åkes unga gamla vän, hvilken synbarligen i hög grad intagits af den unga flickans vackra utseende och franka väsen. Äfven Viktor var synbarligen tjusad och förklarade med stor bestämdhet, att farbror präst alls icke behöfde gifta sig med kusin Dagmar, ty det ämnade han göra alldeles ensammen själf, bara han blef stor.

Och Margareta log åt allt beröm som duggade öfver Dagmar lika stolt, som om det gällt ett hennes barn, som gjorde henne heder.

Viktors sköterska väntade sedan en timme, och efter det gossen blifvit utledd af tant Charmante för att få sin läckergomspassion ännu en gång tillfredsställd, innan han fördes hem, drog Åke sin stol närmare elden och frågade lågt:

»Var sagan afsedd endast för Viktor, Margareta?»

»Ja, naturligtvis. Är min afhållne heller inte nöjd? Är också han för vacker?» Hvilket mjukt tonfall i rösten nu! »Åke, jag är så glad du tycker så mycket om Dagmar.»

»Ja. Men ska vi jämt tala om henne, du och jag, då tycker jag bestämdt inte alls om henne.»

Margareta skrattade litet och borrade sig mjukare in i fällens hvita ludd.

Aldrig förr hade hon förefallit Åke så äkta flickaktigt täck som där hon nu låg intryckt i pälsverkets hvita ludd och med kindernas matta färg höjd genom brasans glöd. Och hon var ju en flicka, efter allt. Kanske det var andra som voro för öfverspekulativa? Slutligen frågade han enkelt:

»Skulle du känna det som något orätt, Margareta, att låta mig få vidröra dina läppar med mina en enda gång, innan jag reser hem?»

Margareta vände ansiktet emot honom, tydligen mera öfverraskad än störd.

»Orätt? Nej, hvarför det. Det skulle bara kännas så underligt. Jag har aldrig kysst någon förr. »

»Du är ständigt så absolut, Margareta», log Åke.

»Menar du med aldrig, att du verkligen aldrig kysst någon? Eller blifvit kysst?»

»Inte kysst. Men en gång fick jag sitta i mammas knä, insvept i en stor varm schal. Men du är ju min afhållne.» Hon höll oskyldigt upp ansiktet emot honom. »Du får gärna, om du vill, Åke.»

»Och om jag inte vill?»

»Så tackar jag dig. Jag tycker inte vänner böra bekräfta. »

»Hur gammal är du, Margareta?» Frågan föll litet tvärt.

Hon log och svaret kom långsamt, som om hon känt sig lättjefullt afdomnad af värmen.

»Jag vet inte. Man är väl aldrig lika gammal? Är man? Eljest vet du, att jag snart fyller nitton år.»

»Många äro kvinnor då.»

»Ja, men inte jag.»

»Hvad är du då?»

»Ingenting, nu.» Hvilken skärande, om än snabbt förflyktigad smärta i tonen! Sedan nästan bedjande:

»Men vill du inte vara så snäll och tala litet till mig som till en vanlig flicka? Jag måste vänja mig vid det riktigt nu, som du vet.»

»Vill du verkligen tillåta mig fortsätta att tala till dig som till en vanlig flicka?»

»Jag menar om baler, tennis och sådant där underligt, som herrar alltid tala om. Och så kan du också gärna säga mig något riktigt vackert, att jag är förtjusande eller något sådant som du skulle kunna säga till exempel åt Dagmar.»

»Har du aldrig hört sådant förut heller?»

»Nej, inte hört.»

Åke erfor en så stark längtan att taga henne i sina armar och bära henne långt, långt bort från all sorg, att få kyssa de blekt skära läpparna röda, gifva henne sitt lif och göra henne sundt mänskligt lycklig, kväfva hennes smärtas jordmån med kärlekens äkta, lefvande blommor. Men i stället började han att på ett mycket oöfvadt sätt säga henne fadda herrkomplimanger, till hvilka hon lyssnade med ett så djupt allvar och en så spänd uppmärksamhet, att både Åke och tant Charmante, som nu åter kommit in, brusto ut i ett hjärtligt skratt, i hvilket Margareta instämde.

»Jag tror du kan skratta också, Margareta?» log tant Charmante på sitt fina vis.

»Ja, nu kan jag skratta.» Svaret föll snabbt.

Hur det fordrades att så väl förstå hennes känslolifs innersta mekanism för att rätt fatta det uttrycket! Att Åke det gjorde verkade lugnande på honom, ty det visade, att bandet mellan dem var starkare än månget kärleksband. Men hans väsen kräfde kärlek nu, kräfde henne som lefvande kvinna, kräfde henne som hel kärlekskälla. Och hon var ingenting annat än glidande dröm, ett glänsande vatten, som rann bort mellan hans fingrar, delande sig i läskande pärlor åt alla. Högt sade han:

»Går du på Brothers möte?»

»Jag vet inte, än. Far vill inte, och jag ska också försöka låta bli att vilja nu. Om det bara går. Jag har längtat efter honom så gränslöst.»

Åke kände sig i allra högsta grad frestad att säga:

»Det var han, som skrämde dig på konserten», men återhöll orden och sade i stället flegmatiskt:

»Jag går dit.»

»Du detaljernas fina man till honom, lidelsernas apostel?» log tant Charmante. »Det lockar nästan till efterföljd. Och du, Margareta. Är du inte rädd för honom?»

»Nej, tant Charmante, inte alls rädd.»

När Margareta slutligen stod påpälsad till hemfärd i den från hemmet sända täckvagnen, vände hon ansiktet mot Åke och sade mildt:

»Du får verkligen kyssa mig, Åke, om du vill.»

Men Åke ville ej. Och samtidigt kände han sig underligt, ja, svidande bestulen.

Den natten följde åter Margareta Åke i drömmen. Han såg henne ligga framför brasan inborrad i den hvita björnhudens ludd och med kinderna rosenröda, men när han räckte ut handen mot henne, var det Dagmars glada ansikte, som log honom till mötes.

Margareta! ropade han, men då förvandlades björnhuden till en stor snöhvit graf, och en begrafningssång af öfverjordisk skönhet tonade.

På morgonen verkade den drömmen så starkt, så lik en uppenbarelse, att Åke lofvade sig själf, att af det tilltänkta ressällskapet med Dagmar till Upsala skulle blifva intet. Han fruktade denna främmande flicka, som redan stal af hans drömmar om Margareta.

Men detta underliga, att han blifvit bestulen, satt ännu som värkande tagg i hjärtat.

TRETTONDE KAPITLET.

Efter att ha ätit middag hos sin vackra mor, hvilken var så utmattad af de hopade vidrigheter hennes rosa bal medförde, att hon ännu icke orkat göra visit hos Åkerlinds, och uträttat en del praktiska ärenden infann sig Åke i sista stund i den lokal, där Brother höll sitt möte.

Salen var fylld af Stockholms nöjeslystna värld så väl som af allvarliga arbetare, hålögda sömmerskor och fnissande fabriksflickor med svajig uppsyn och håret neddraget ända till ögonbrynen.

Publiken i sin helhet hade en uppryckt fysionomi, öfver sig något af väntad hemsk njutning lik den en och annan erfar framför ett högt brinnande hus, där förtviflade människor framskymta bland rökmoln och flammor.

Genom ett par arbetares tillmötesgående fick Åke just den önskade platsen ytterst på en bänk för att kunna obemärkt aflägsna sig, om den andliga spis han gick att mottaga skulle blifva honom allt för mäktig. Så vidt han efter en snabb blick kring salen förmådde upptäcka, var hvarken Margareta eller hennes far närvarande, lyckligtvis.

Obekymrad om omgifningen, slöt han nu ögonen och började att vaken drömma om gårdagen, framkallade för sin inre syn det gammalmodiga, för honom så kära rummet, tant Charmantes fina ansikte under lampskärmens milda skugga och Margareta framlockande kung Vårdofts hela rike där på björnhudens hvita yta. Hur väl de passade tillsammans, hans två mest älskade ...

Publiken visade nu med en kort men skarp stampning, att den icke delade Åkes tålamod gent emot föreläsaren, och nästan ögonblicket därpå trädde också den efterlängtade med brådskande steg in på den lilla scenen.

Hur såg han ut i full belysning, herr vinkelpredikanten?

Flammande, djupt inskuggade ögon, en egendomligt skälfvande, som med våld utsugen mun, energi och en viss tankefinhet öfver pannan, den katolske andliges säregna sätt både att bära upp den långa, kaftanlika

rocken och röra sina långlagda, hvita händer.

Snabbt gick han fram till rampen, skuggade ögonen som mot fruktad sol och kastade en lång blick ut i salen.

Utan hälsning och utan bön började han sedan, först helt sakta, men sedan med allt mer ökad, ja, till sist med dånande kraft:

»Och Herren Zebaot tillstadde det!

Icke nutidens utgnuggade Gud utan Herren Zebaot, judarnas och gamla testamentets Gud. Han som var mänsklighetens ris och fasa. Han som gaf människorna rättighet att synda på samma gång Han uppfann helvetet att straffa syndaren med. Den Gud, som kunde beslå hans läppar med stumhet, drifva djäflar in i hans kropp och tvinga honom att bekänna synder som han ej begått, den Herren Zebaot tillstadde det. Hvarför skulle han då icke synda, synda som djäfvul med Guds nåd? Och han älskade henne, älskade henne, älskade henne!

Hvilket bud gaf Herren Zebaot människorna till staf och krycka, när han släppte ut dem i världen. Föröken eder och uppfyllen jorden! Det budet var hans enda. Och ur det budet hafva människorna haft kraft att skapa den stora kärleken, i hvars skugga djuren ödmjukt beta. *Den* kärleken hyste han för henne. Och hon var hans bästa väns hustru och han var präst och hade svurit kyskhetslöfte!

Nedanför berget, där mannen stod i kamp, hängde solen ej gul, ej flammande, ej sol den dagen, utan ett äpple fallet ur Edens trädgård, och den lilla schweizerbyn skälfde under dimmans famntag. Då ropade mannen där uppe på fjällets spets och höll ut sin af fastor afmagrade hand. Gif tecken, Herre Zebaot, gif tecken! Är min kärlek en dödssynd, låt då dimman strypa solen än en kvart; om ej, låt Ditt ljus stråla genast.

Och solen strömmade ned i ösande prakt. Eden återtog snabbt sitt förlorade äpple; dimman förjagades.

Då kastade mannen sig på knä och ropade i jublande glädje: Jag tackar dig, Herre Zebaot!... Hör! Jag har aldrig vågat se på henne annat än genom prästens hvitglödgade ögonlock, men nu skall jag se på henne med ditt lof. Jag skall klä af henne här inför dig, o Herre Zebaot — till tack. Men låt då din sol blifva mild och låt ditt ljufvaste moln sänka sig till slöja öfver hennes barms rosor. Ty hon är ung och blyg och jag präst som svurit kyskhetslöfte.

Ser du, hur kysk och rosenderöd hon står där mot mossans varma grönska? Nej, jag kan ej se på henne längre ... Kan du? Den bilden är det som strypt prästen i mig, och hon är god, och hennes make sänder henne till bikt hos mig, sin bästa vän. Och jag har aldrig sårat hennes öra. Men nu har du, Herre Zebaot, lofvat. Om du ångrar dig, hvad mer? Jag, prästen, är starkare än du, ty jag kan synda!»

Här förvandlades mannen till en annan. Ansiktet föll in, kroppen sjönk samman och i blicken kom ångestfull, ja öfvermänsklig smärta. Rösten var flämtande, nästan utslocknad, när han åter talade, och orden släpade sig fram på knä i feg, skälfvande ödmjukhet.

»Endast ett år, Herre, endast ett år gånget, och här kryper jag i den glödheta ökensanden, andligen flådd och med trasorna af mitt hjärta i handen, och ropar: Förbarmande, förbarmande, O Herre Zebaot! Förbanna min mun och låt spetälska förtära mina tankar. Jag trotsa dig, jag! Hör ... Du föder syndabegäret, du ger löfte till synden och jag, din präst, förbrunnen i kamp, förmår icke begå brottet. Du, Herre Zebaot, är makten, äran och härligheten; du är evigt stor, stark och mäktig, ty du, du kan synda!»

De sista orden kommo med stark medryckande kraft och buros af sanningens äkta patos.

Man kände att mannen där, dignande i smärta och med händerna höjda i bön, ej var humbug, utan en

människa, som öfver sig själf vunnit en tortyrens seger till döds.

Åhörarna sutto alldeles orörliga, stämplade af detta uttryck af slö njutning, som utmärker en publik vid en tjurfäktning, när blod börjat flyta.

Om ej Åke så ifrigt önskat ett samtal med mannen, hade han ovillkorligt aflägsnat sig just för att kunna bevara detta intryck af stark äkthet, som likt ett varmt regn trängt in genom hans egen reserverade naturs alla fogar. Men som han ovillkorligt önskade detta samtal, så stannade han. Och han hade ej misstagit sig. Hvad som hittills sagts var endast att betrakta som en stark personlighets starka ingress: nu först skulle den egentliga predikan begynna.

Och den började:

»Dom är förtappelse!» Ja, så störtade orden i sjudande kolportörtakt ut i salen. »Kristus led döden i plågor, inte för att försona utan för att varna.»

Ju hetare föredraget blef, ju svalare kände Åke sig, och ju mindre berörd han kände sig, ju mer hvässades hans kritik.

När intuitionen hos skalden var borta, förmådde Brother ej höja sig öfver den vanliga kolportörbegåfningens nivå, annat än glimtvis. Och dock förstod Åke, att mannen måste vara en makt. Han ägde nämligen självplågningens makt. Han trodde i fasa på hvad han sade och skapade därför en tro af fasa.

Dessutom var hans vältalighet skolad, trots dess skenbara besinningslöshet. Den flöt ej fram som bäck utan störtade fram som en lavaström. Ropet »hör, domen är här» var skickligt placeradt och verkade för hvarje gång som rasslet från glödgade kedjor.

Här och där hördes också redan den vaggande gråt, som i bönesalar alltid plär föregå de hysteriska orgier man ger namnet väckelser, när det med ens blef ett uppehåll i svadan och talarens blick fastsögs vid en ung i hvit pälskappa insvept flicka, som helt sakta kom gående emellan bänkarna, hela tiden hållande de strålande ögonen orubbligt fästa på mannen på tribunen.

»Här, Margareta, här!» hviskade Åke ifrigt, sedan fadern med en nick lämnat sitt barn i Åkes vård och åter varligt aflägsnat sig.

Kort därpå återknöts föredragets tråd, men det föreföll Åke, som om mannen där uppe träffats af en slungad knif, under hvilken hans energis lifsåder förblödde. Orden bokstafligt raglade om hvarandra, satserna togos om, och det blef snart en och hvar erfaren klart, att talaren nu endast uppehölls af sin fenomenala rutin.

Oroligt flyttade han ögonen än åt höger, än åt vänster för att slutligen besegrad låta sin flammande blick sjunka in i Margaretas strålande. Och sedan kom ro in i det arbetande ansiktet. Men ju mera ljus det kom in i hans mörker, ju mer afbleknad blef Margareta.

Det var som om hon sugit åt sig allt mannens lidande, utan att bäras af hans tro.

»Kom, så gå vi», hviskade Åke häftigt. »Här är för dålig luft!»

»Nej, jag måste hjälpa honom att bära det.»

Och hon bar — — –

Men helvetsropen blefvo allt mera afmattade, liknelserna allt mindre saftstarka. Endast i slutbönen, där han bad om makt att kunna rätt väcka till fruktan, återfick han sin forna kraft.

Han bad på knä, bad brinnande, bad lidelsefullt. Och dock aflägsnade sig publiken med en tydlig känsla af besvikenhet. Fortsättningen hade ju icke ens tillnärmelsevis haft början gomkittlande bouquet.

Salen tömdes också mycket fort och knotet var till och med här och hvar högljudt.

»Kom, Margareta», bad Åke bevekande; »far väntar nog.»

Men Margareta hörde honom ej.

Intill den dörr, som af ett anslag betecknades såsom ledande till Brothers mottagningsrum, hade fabriksflickorna trängt sig och hvarje ögonblick ökades gruppen af frälsningssökande. Margareta däremot inväntade honom i själfva salen.

Slutligen kom han, tydligen till ytterlighet uttröttad. Nu i hvarje tum den katolske andlige. Han sög värre än någonsin med sin gång in de kjollika rockskörten och strök med sina hvita händer omedvetet öfver det anade korset på sitt bröst.

Hastigt gick Margareta honom till mötes, och så stodo de ansikte mot ansikte, han den lidelsefulle, dömande mannen och hon den unga flickan, som aldrig känt vreden.

Öfver Brothers insjunkna ansikte drog för en sekund nästan ett uttryck af rädsla, men så tog han varsamt Margaretas hand i sin och frågade mildt:

»Hvad heter du, flicka?»

»Margareta!»

»Margareta? Jag kunde tro det. Så hette också en annan, nästan lika ljus som du, fast henne hade lifvet vidrört. Margareta! Så själfva det namnet sjunger ... Jag var så rädd du skulle komma, jag visste jag inte skulle kunna tala då. Och ändå är jag så glad du kom. Jag stannade där inne och hoppades du skulle ha gått, och ändå är jag så glad du har stannat. Kom, Margareta, sätt dig här bredvid mig.»

Alldeles obekymrad om Åke, som vid åhörandet af det förtroliga duordet trodde sig drömma, förde Brother Margareta till en bänk och tog plats bredvid henne.

I sin känslas ifver lade hon handen på hans bröst och sade fast:

»Gud är kärleken.»

»Ja, Margareta.»

»Bibelns Gud är en Gud gjord af människor för människor.»

»Ja, Margareta.»

»Kristus är godhet, sänd af godhet; därför kan ej heller den människa, som endast för en sekund hyst en god tanke eller känsla, dömas.»

»Nej, Margareta.»

Detta öfvermått af katolsk smidighet höll på att blifva Åke öfvermäktigt, men han teg, bunden under en pressande känsla af att på något vis stå utanför. Det var som om han hört två länge skilda släktingar tala om sina egna för andra okända angelägenheter.

Brother tog nu Margaretas hand i sin och talade så mjukt, att rösten tycktes smeka:

»Hör, Margareta. Det fanns en gång en fakir, som stod så länge stilla under åkallan till Gud, att fåglar hunno häcka i hans utsträckta hand. Jag är också en fakir, som stått med min hand utsträckt i evig bön, men först i dag ha fåglar häckat, inte i min hand, men i mitt bröst, just där din hand nyss hvilade. Vi två måste vara evigt skilda eller evigt tillsammans. Vill du ej komma som min ljusa syster? Säg, Margareta?»

»Jag skall komma — en gång.»

»Snart?»

»Nej, inte snart.»

»Gud vill det, Margareta.»

»Nej, Herren Zebaot tillstadde det!» Orden kommo från Åke, som genom sitt förakt ändtligen fick makt att slunga fram dem.

De två männens ögon växlade ett hvinande hugg, men så smög detta af äkta ångest, som särtecknat Brother under första delen af hans föredrag, åter öfver honom, och han såg sig omkring, som om Åkes ord framkallat spöken. Snabbt och ömt skyddande gjorde han sedan korstecknet öfver Margaretas nedböjda hufvud, trängde sig hänsynslöst igenom kvinnornas af gråt skälfvande grupp, ryckte bort anslaget från dörren och aflägsnade sig med snabba steg, tydligen åter en hårdt själftuktad man.

Margareta såg länge i den riktning den svartmuskiga figuren glidit bort.

»Vet du hvad den mannen är, Åke?» frågade hon till sist med en stark skälfning på rösten.

Åke hade ett epitet färdigbildadt, men återhöll ordet och frågade lugnt:

»Nej, hvad?»

»Jo, en Guds drömmare.»

»Han!»

»Och det en af de djupast husvilla, en af dem som Kristi kyrka skrämt.»

Nu kom fadern fram till dem, och Dagmar och tant Charmante, som väntat i förstugan.

Dagmar var föraktfull och kallade Brother domedagspoet — ej profet. Så blef det dispyt mellan henne och tant Charmante ...

Det föreföll Åke så egendomligt och så rörande, när han vid sin slutliga hemkomst den aftonen bland returnerad post fann ett af Margaretas stora hvita bref, skrifvet före konserten.

Det brefvet lydde:

»Det är något jag måste säga dig, min afhållne, något så viktigt. Spelareflickan, den äkta, hon som ville bara spela, spela i soliga trakter för lyckliga människor, hon är död. Jag har svept henne så vackert ... Jag är så lycklig. Kanske får jag *nu* kraft att tala och kanske skola människorna lyssna till mig, för gåfvans skull, ty nu vet jag ändtligen hvarför jag fått den. Det är Brothers affischer, som hjälpt mig att vilja. Jag har stått så länge framför dem. Det sägs, att han lär plöja genom människosjälar med glödheta plogar. Tänk dig hur det bör kännas att föra den plogen! Nej, god natt. Jag längtar så mycket efter dig, min afhållne. Kom också om du inte kan! Konserten är en present till mamma.

P. S. Brother är min mest olycklige, han.

Smeksamt förde Åke handen öfver det glatta papperet.

Hennes mest olycklige! Ja visst. Men Åke var hennes mest afhållne, han. Och därför så måste han också skydda henne. Det hade ej legat enbart sorg i den blick hvarmed hon följde Brother, utan stark, sugande längtan.

Var det verkligen endast hennes Gudskärlek, som drogs till hans Gudsfruktan? Eller hade hans personlighets hypnotiska makt redan börjat göra verkan?

Huru som helst. Åke kunde ej lämna henne nu, omöjligt lämna henne, nu så djupt skuggad ...

Påföljande morgon i god tid började Åke det tröttsamma springet mellan kamrater och förmän, för att finna någon villig att för en vecka göra den långa resan upp till hans gäll. Men förgäfves.

Slutligen stötte han af en slump tillsammans med en helt ung präst, Tage Tageson, hvilken, nyss hemkommen från en två års vistelse i Davos, där han utskrifvits såsom botad från sin bröstsjukdom, icke hade något emot att göra en efterkur på några veckor i Åkes hem mot en så ringa gengäld som att för denna enda söndag predika och under veckan sköta möjligen kommande expeditionsgöromål.

När Åke på aftonen verkligen såg kupédörren slås igen om sin unge, smalaxlade men behaglige hjälpare, nästan kväfd under det berg af pälsar och filtar, hvarmed en hysteriskt orolig mor betäckte honom, erfor han en så stark känsla af lindring, att den nästan blef till smärta.

Nu, herr vinkelpredikant, skulle de tala ut!

Men när han kom till hotellet, där Brother bodde, fick han den underrättelsen att patern, ehuru åter mycket sjuk, rest utrikes. Efter sig hade han lämnat en biljett »till den mörke herre, med smala ögon, som säkert skulle söka honom.»

Biljetten, skrifven med trötta, snirklade bokstäfver, lydde:

»Endast den som lidit är präst. Jag är präst, därför förlåter jag er, ni tvåtumsmänniska där. Först när jag kan taga henne som mitt dödssakrament kommer jag tillbaka. Satan är så stark!

Bed Gud för er, för mig.

Brother. Renegat från kyrkor, Guds trofaste.

FJORTONDE KAPITLET.

Åke hade mottagit ett så starkt intryck af Brothers både föredrag, bref och personlighet, att det nästan verkade som ett skrällande slag. Han måste vakna, och en gång vaken måste han tänka.

Fanatisk, yrvaken i sin bildning, möjligen rå i sina medel, var dock den mannen en präst till kynne och vilja. En ärlig Guds kämpe, som villigt offrade sig själf, ja, slet hjärtat ur sitt bröst till Guds namns ära. Och hvad var han, Åke? En tvåtumsmänniska? Nej, men en tvåtumspräst.

Nu ändtligen hade Margaretas omedvetna men så hvinande pisksnärt »var det då ni beslöt bli präst?» hunnit fram.

Nej, inte beslöt, men drömde en halft omedveten hämndröm om att en gång i roten lyckas träffa den ytlighet, som stal kärlek från honom själf? Och för öfrigt, hvad annat än präst kunde han bli med sin starkt etiska öfvertygelse om Guds tillvaro och — sin fruktan för buller?

Kyrkan var så väl skyddad. Öfver så väl dess misstag som dess framgångar rullade det underbara sina evigt sköljande vågor. Och så var där inne en sådan stämning af ro och yttre skönhet.

Endast människor i helgdagskläder kommo dit in; tiggare, de smutsiga och kranka höllo sig utanför. Ja, till och med split och kif nödgades stryka skodonen af fötterna, innan de vågade sig dit in. Och bäst af allt, kyrkans lif stod enbart inom kyrkans dom.

Hvar annat än på predikstolen hade han kunnat få njuta den raffinerade glädjen att veta sig vara en född vältalare och möjligen en född sångare, och ändå stå fri från detta fula att bli berömd eller klandrad såsom en offentlighetens man?

Ja, så blef Åke präst lika lugnt som om han valt lekmannaväg. Att tro blef honom ej alls svårt. Såg han icke dagligen världsordningens under? Hvarför kunde han då ej tro på andra under?

Ja, så litet af troslif ägde han egentligen, att det icke alls pinade honom att taga emot såsom sant hvad andra tänkt ut som möjligt.

— — —

Åke steg upp ur gungstolen, där han satt, och började gå fram och åter i rummet.

Och Kristi gudom, denna fråga med tusen fötter? Och bibelkritiken? Allt hade han lugnt skjutit åt sidan, fast öfvertygad att sanningen om det gudomliga är lika så aflägsnad från den uppfostrade intelligensens fattningsgrad som vilden är aflägsnad från förmågan att förstå telegrafens under.

Men han glömde, att han samtidigt predikade sanningen såsom absolut.

Sanning, detta lilla, som man kan lära? Hur mycket vidare och skönare var då ej Margaretas kärlekstro? Sanningen var nog just detta som ej kunde läras.

Och kyrkans spetsar? Hur nästan ynkligt toleranta hade de ej visat sig inför hvarje uttaladt trostvifvel! De voro så rädda att förlora sina adepter, ej såsom personligheter, men som kappor, att ingen enda af dem vågade ens privat öfvertyga sig om djupet och äktheten i själslifvet hos de unga män de invigde till Kristi tjänare.

Ja, ett par af dem uttryckte till och med sin glädje öfver att så många begåfvade unga män numera ägnade sig åt prästkallet. Hvilken kritik! Och hvilket stirrande, den gång när Åke sade, att äfven om han ej vore begåfvad, ej trodde, skulle han bli präst ändå för att rädda gudomlighetstron i sig.

Begåfning som präst betydde bara ett: glöd. Glödande nit, glödande kärlek, glödande vilja att förstå, åtminstone vägen till sin egen tro.

Och då hade två kyrkor haft råd att förkasta Brother såsom irrlärig ... Är *det* irrlärighet att frukta Gud, om också till öfverdrift? Öfverdrift var just hvad kyrkan behöfde. Inhägnaden dödade! Åke hade tjänstgjort som en död man i en död kyrka, utan att veta det.

»Endast den som lidit är präst». Och stadskyrkan, hur skyddade hon sina prästers lidanden? Nej, hon misshushållade, misshushållade — behandlade sina tjänare som klippta kuponger, ämnade att aflämnas vid vissa stationer, utan afseende på lynne, begåfning, vanor eller naturell. »En präst skulle passa öfverallt.»

Hans kraft att lida bagatelliseras. Hur hemskt!

Då hade ödet eller Gud i sin nåd fört honom mellan dessa två djupa och så olika Guds drömmare: Margareta och Brother renegaten. Renegat? Hvem var renegat om ej han, Åke? Renegat från den stämningsvärld, dit han hörde, till det exaktas värld, dit han inte hörde.

Hur han i den stunden rent lidelsefullt längtade efter Brothers flammande slagsvärd! Allt var bättre än hans egen korrekthet, hans filigrantro, förvarad i förfädernas relikskrin! En drömmare var han, men inte en Guds ... En silfvergrå präst i ett silfvergrått rike — en död!

Nej, han måste få tala med en människa, med någon som lidit och kämpat, innan han blifvit en färdig man. Han måste, måste ...

Med så snabba steg, som om det gällt att rädda en dyrbar flämtande lifsgnista, skyndade Åke mot Östermalm, där en af Sveriges mest stridslystna pedagoger och ädlaste personligheter bodde. Såsom sin faders son blef Åke genast trots den sena timmen mottagen. Utan tvekan framlade han efter några få inledande ord hela sitt nuvarande själstillstånd, berättade allt, med undantag af det som djupast rörde Margareta.

Den gamle lyssnade med en vidtberest lifsvandrares fina blick och litet bittra leende.

»Jag tror att pastorn tar miste», sade han till sist. »Är man präst, får man inte vara frisinnad. Kyrkans innersta lif heter band. 'Den där ej tror, han skall varda fördömd.' Det är ett band som räcker till, skulle jag tro. Och det bandet räcker än i dag.»

»Vi böra således vara nöjda?»

»Nej. Men reformera inom inhägnaden. Religionen är ju det enda som inte låter bena sönder sig, Gud ske lof, efter den egentligen inte existerar annat än i känslan.»

»Men i så fall borde väl känslorna skonas framför allt.»

»Ja, så vidt jag förstår, är *det* vägen. Att söka Gud såsom en Alltets bacill», han log litet, »förefaller mig tämligen misslyckadt, efter hvarje upptäckt endast bevisar nya under och ...»

Länge satt Åke hos sin fars gamle vän. Skarpsinniga ord, goda ord hörde han, och dock lämnade han sin värd med en känsla af stark missräkning. Öfver den man, som en gång anordnat ett korståg för att befria språket från ett öfverflödigt komma, hade fallit årens milda falaska, och det var ej falaska Åke behöfde nu, men sprakande eld.

Så länge gaslyktorna ännu glindrade, fortsatte Åke sin monotona vandring gata upp och gata ned. Hela hans själ var ute på sökande och på forskning. Först när den grå dagning han fordom så högt älskat kröp öfver staden, återvände han till sitt tillfälliga hem. Och han hade funnit endast två plus: sin fasta tro, denna hans barndoms blyga hemlighet och hans ynglingaålders stolta bekännelse, denna tro, och sin goda vilja.

Länge satt Åke vid fönstret frysande under den kväljande känsla, som en otillräcklig själskamp alltid medför. Brother hade plöjt med sin glödheta plog, Margareta hade sått sin rika kärlekssådd, hans egen natur hade blåst upp till storm och dock ... Han saknade lidandets träning.

Endast ett var sant, endast ett var af vikt nu, när solen brutit in, att han var Margaretas egendom, var det så helt, att självfva hans själskamp endast kunde kämpas färdig genom henne ...

Resa hem nu? Nej, nej!

Han ville vara ung, vara lycklig, dricka litet sol och lifsglädje, stanna öfver balen. Tages telegram voro ju så lugnande.

Sedan skulle han stärkt och glad återvända till mörkrets och viddernas värld, dit han nu dock längtade med en alldeles ny känsla, en af fruktan för förkrympning, om han stannade här nere länge. Äfven längtade han efter Brynje, längtade med en seg, stark känsla, som öfverraskade honom själf. Det späda vänskapsskottet hade ej endast slagit rot men skjutit hjärtblad.

Han skulle skicka honom ett bjudningsbref ... Åkes hufvud sjönk tillbaka mot stolens kant ...

»Så blek du är, gossen?»

»Jag har hållit vaka hela natten, tant Charmante.»

»En så dum gosse. Du har främmande i salongen, två unga damer.»

»Den underrättelsen verkar mer uppfriskande än både kaffe och sömn, tant Charmante ...»

När Åke kort därpå trädde in i salongen, fann han där Dagmar med glittrande ögon under lockig lugg, pratande och skämtande uppflugen på en stolskarm. Bredvid henne stod Margareta uppmärksamt lyssnande. Strax hon fick se Åkes ansikte, lämnade hon dock hastigt sin plats, smög sin hand i hans och lät den lugnt bli kvar där. Och Dagmar ropade:

»Hör händelsen, pastor.»

Ja, så störtade den lilla episoden fram i korta, muntra satser.

»Var hos morbror och tant i går. Margareta var borta, morbror med, Gud vet hvar. Då anmäldes er förtjusande fru mor. Hur hon kan vara upphof och rot till er, det begriper jag inte! Tant ville inte visa sig, förstås. Det vill hon aldrig. Jag ut för att presentera mig, men blef infångad såsom Margareta, öfverhöljd med komplimanger ända till axlarna och inbjuden, jag och min charmanta familj, på en bal, helt rose, fast jag för min del inte behöfde vara rose alls, om jag inte ville, efter jag var så för-förtjusande ändå. Jag neg ända ned till golfvet och sa, att jag för min del skulle ha den äran — familjen fick svara för sig själf. Gud, så roligt det var». Hon glittrade af skratt. »Jag som alltid har längtat så voluminöst att komma på något så där vanvettigt motsatsen till lapp!

Bjuden och ändå objuden, en riktig Kraka. Det är hvad jag är och nu kan jag naturligtvis mutas till tystnad endast genom ett verkligt bjudningsbref, ett helt rose — förstås. Däremot kan min charmanta familj, de raringarna, inte ha den äran, efter den bor i Skara.»

Nu klingade skrattet som afslutning, och hon var så rent bedårande i sin friska käckhet, att hon på Åkes trötta nerver verkade som spelande luft. Dessutom hade han med ens blifvit stött på Margareta, självfva hennes lilla varma hand retade honom som en allmosa.

Allting hade målat om sig i en hast, blifvit förkrympt och fult i känslan af hans fysiska trötthet.

Af gårdagen mindes han endast, att en oförskämd man bedt Margareta komma som hans ljusa syster samt att hon lofvat att komma.

Han kräfde såsom sin absoluta rättighet, att Margareta på något vis skulle vara förändrad i dag, nu när han ej längre behöfde kämpa med Gud, endast med musikens gudom om henne. Och när hon nu ej *var* förändrad, endast om möjligt än mera mild, kände han sig så förorättad, att han helt tvärt släppte den lilla tröstande handen och började ifrigt prata med Dagmar, hvars replikföring tydligen uppöfvats till virtuositet under

hennes tre års vistelse hos fru Åkerlind.

Och Margareta lyssnade till de två med sitt lilla stolta modersleende, som dock efter hand stelnade litet, lika så väl som öfver henne själf »smög det afbleknade. »

»Var med, Margareta», uppmanade tant Charmante, som om hon uppmuntrat ett blygt barn till lek.

»Jag *är* med, tant Charmante», log Margareta.

»Men Dagmar, vi hade ju ärende till Åke — från far.»

Sedan rummet ej längre upplystes af de två unga flickgestalterna, sade tant Charmante lätt:

»Äfven Dagmar är förtjusande, och *hon* har visst både hjärta och stål i karaktären, skulle jag tro.»

»Och röda händer», inflickade Åke med en känsla af ånger, som nästan gjorde honom sjuk.

»Ja, kanske litet. Men det kommer att försvinna, i godt sällskap.»

Dessa ord blefvo de enda de två någonsin skulle komma att växla om Dagmar, och dock visste Åke från den stunden sin unga gamla väns tanke.

Ett par timmar senare kom Margareta tillbaka, nu endast följd af violinen. Utan att fråga, ja utan att ens hälsa satte hon sig utanför dörren till det rum, där Åke låg i den för honom så högst sällsynta åkomman dunkande hufvudvärk, och började spela.

En hel timme spelade hon, idel smekande och rogifvande melodier, och aldrig hade Åke så väl förstått makten af hennes gåfva. Allt som fanns af disharmoni inom honom, ja, själfva de smärtande huggen i hufvudet, smektes bort som af lena händer.

Han brann af längtan att få springa ut och tacka henne, bedja henne förlåta. Men han förstod samtidigt, att hans djupaste tacksamhet skulle visa sig däri, att hon fick känna sig ha gifvit honom den ro och möjligen den sömn hon så kärleksvisst anat att han i så hög grad behöfde.

Lika tyst som hon kommit, gled hon ut. Ej heller tant Charmante försökte hålla henne kvar ens med en tacksägelse.

Under de dagar, som sedan kommo, träffades de unga tre ofta — mest hos tant Charmante, och alltid flög skämtets boll lika högt mellan Dagmar och Åke. Åkes hufvudvärk hade blifvit själisk, och Dagmar verkade alltid på honom som frisk luft från ett öppnadt fönster. Dessutom var det omöjligt att ej glädas åt Dagmars glädje. Hon var så käck i sin lifsåskådning och så uppfriskande öfvertygad om just sin egen personlighets rättighet att vara till. Ibland såg Margareta litet undrande på de två, en gång smög hon sin hand i Åkes, som för att hålla honom kvar. Och ehuru han nu noga aktade sig att släppa »allmosan», fortsatte han likväl bollkastningen, ända tills Margaretas stolta lilla leende stelnade i trötthet. Då slutade han alltid med en känsla af ånger.

Mest af allt tyckte likväl Åke om att vid Dagmars sida gå genom de solljusa gatorna och höra talas om Margareta, att detalj efter detalj få henne lefvandegjord genom denna lefvande flicka.

Och sedan talade han själf till denna färdiga Margareta, så intresseradt, så varmt, att Dagmar ibland såg på honon med öfverraskning. Hon hade föreställt sig »Margaretas präst» som en blandning af asket och snobb, men denne man hade i sanning blod nog och charme nog. Eller var han sådan endast mot henne?

»Snöhvit» var ju endast »Snöhvit» hon och skulle så förblifva, så länge Gud var god.

En kväll, efter timmar tillbragta i Dagmars och hans vackra mors sällskap, lade Åke hufvudet i sin gamla unga väns knä och bad:

»Sjung för mig, mor, en vaggsång så stark att den kan vyssja en stor sorg till ro. Jag kommer aldrig att älska någon annan än henne, och hon kommer aldrig att älska mig. I dag kom hon ju inte ens med trots min bjudning.»

Dagen därpå reste han ensam till Upsala.

FEMTONDE KAPITLET.

Fru Elisons baler i färg, med ty åtföljande snabbsupé, voro beryktade i hela Stockholm för sitt raffinemang och sin fina smak.

Åkes vackra mor förstod konsten att ej endast gifva ut sina pengar utan också uppnå högsta möjliga valuta.

I dag var hela den stora hallen till hennes magnifika hem omformad till ett rokokogalleri, där pudrade betjänter ilade fram och åter med stora brickor, tunga af förfriskningar, under det en liten orkester i skor och pudrade peruker från en mattbelagd upphöjning läto spröda melodier ljuda från strängade instrument.

I ett genomgångsförmak i ren empire tog fru Ellison emot sina gäster mot en bakgrund af bladväxter, så skickligt öfverspelad af dämpadt ljus från rosenfärgade amplar, att hon knappast tycktes ha lämnat tjugutalets blomstergräns.

I alla rum spredo stora potpourrikrukor doft af torkade rosenblad.

»Alldeles som värdinnan, malgré tout», hviskade en af gästerna, aktuarien Spets, Stockholms mest fruktade tunga och minst aktade karaktär, till sin granne, hvilken råkade att vara Åke, hvars yttre föga förrådde af prästens kall.

Åke log litet och lämnade sin plats, under det han med skälfvande näsborrar insög just denna doft af torkade rosenblad, som han saknat så länge.

Aldrig förr hade han så helt njutit af sitt hems rika lyx. Var det efter modern han ärft sin skönhetstörst?

Hittills hade han tyckt om att härleda allt i sig, som han ansåg vara af värde, från den tystlåtne fadern. Men nu hade en viss omvärdering skett. Den man, som af kärlek till en kropps skönhet nekade en mor att vaka hos sitt barn, hade ingen skönhetskänsla.

Åke nickade åt modern och började sedan till hennes oändliga glädje att lugnt och behärskadt fylla en värds plats, han som hittills så envist nekat att betrakta sig annat än som gäst i hennes hem.

Och gästerna strömmade in som en evigt förnyad våg af färg. Aftonens lösen var visserligen »helt rose», men tidens smak var för glädje och diskreta små djärfheter, hvilka gåfvo ökad glans och friskhet åt taflan.

Åke hade ej så särdeles många bekanta, men blef mycket uppmärksammad, i synnerhet af de unga damerna, från hvilka det kom hela stjärnfall af blixtrande ögonkast. Han var ju ende sonen och den mycket rike arftagaren.

Samtalet krusade sig i början, som ett haf, hvilket helt sakta bereder sig till storm.

Man talade mycket om Brother, från hvars blödande eldsrop staden så hastigt befriats, och mycket om Margareta. Det föreföll Åke så egendomligt att oupphörligt stöta på dessa två namn inflätade i hvarandra som tvenne länkar i en krans.

Aktuarien Spets, tåld i societeten endast på grund af sin sällsynta musikaliska begåfning, yttrade på detta halft läspande, halft hväsande sätt, som gjorde att man tyckte han spottade ut orden:

»Ja, under de fyrtio år jag marterats med musik har jag aldrig hört en så säregen och stark begåfning. Såvida inte ...» ett fult leende drog öfver de små utvikta epikuréläpparna. »Modern känner jag sedan gammalt. Diaboliskt blod. Vete fan hur hon har kunnat fuska åt sig den där stjärnflickan, som till på köpet tycks hänga fast i skyn, åtminstone ännu.»

»Och fadern», frågade någon.

»En bondlurk.»

»Nej, en gentleman», sade Åke lugnt.

Aktuarien, som nu tydligen fått Åkes ställning i huset klar för sig, hväste ett par ohöfligheter och linkade sin väg, stödd på sin beryktade ebenholtskäpp, i hvars silfverkrycka fanns ett märke inristadt för hvarje konsert han bevistat.

Nu inträdde tant Charmante, ett poem i grå atlas, följd af Dagmar, som var så »helt rose» ända in i hjärtat, att hon ögonblickligen blef inringad af danshungriga kavaljerer, hvilka genom Åke läto presentera sig.

Alla de inbjudna voro nu grupperade i de olika salongerna, alla komna utom Åkerlinds.

»He, inte illa för en liten nybegynnerska», hväste aktuarien. »Begriper redan att göra effekt.»

Åke erfor en den mest oprästerliga önskan att få taga den dubble lille krymplingen i sina armar och kasta ut honom, då samtidigt den så efterfrågade familjen trädde in i salongen, åter en lefvande tafla, nu i svart och hvitt. Modern ledde lille Viktor, fadern förde vid armen Regina, som för första gången hade uppsatt hår och af blyghet och stolthet var nästan lika frappant vacker som Viktor.

Sist kom Margareta med handen som vanligt ömt sluten kring violinens hals. Det blef tyst i rummet.

»Tusan till väl upplagd palett», hviskade Åkes bekante doktorn. »Titta på den yngsta. Ta mig fan bränner hon inte redan som cayenne.»

Fru Ellison, hvars vackra ögonbryn för en sekund varit hopdragna, skyndade nu fram och tog på det älskvärdaste sätt emot sina sent komna gäster, i synnerhet kanske Margareta.

»Så oändligt älskvärdt af er», sade hon och gjorde med hufvudet en liten gest mot violinen. »Det hade jag aldrig vågat begära.»

Margareta log detta lilla leende, som Åke så väl kunde tyda, och sade enkelt:

»Jag spelar hellre än jag dansar, om ni tillåter.»

Lille Viktor blef ögonblickligen upplyft på ett bord och nästan ihjälmatad med konfekt, men fann sig med ett ovanligt jämnmod i situationen.

Sedan fru Åkerlind sett Regina omhändertagas af Dagmar och tant Charmante, tog hon mannens arm för att vid hans sida göra en rond genom de olika salongerna.

Ögonen blixtrade i jublande segerfröjd, näsborrarna skälfde, och Åke såg hur det rent brände i henne att få ropa ut åt hela denna värld:

»Se här handtverkaren ni förebrådde mig, se här barnen af min mesallians.» I den stunden älskade hon nog allra högst just handtverkaren i mannen. Ja, hon önskade nog brännande — just då — att han skulle ha stått ändå lägre på den sociala skalan, än hvad fallet var.

Med ett sött leende på sitt gamla satyransikte dök aktuarien Spets upp i en dörröppning, tydligen för att med några charmanta ord förnya en gammal bekantskap, men han hann ej.

»Förlåt, herr aktuarie», sade fru Åkerlind strålande artigt och alldeles högt, »men sjunkna vrak ha inte rättighet att belamra inloppet.»

För den replikens skull förlät Åke henne allt hon förr syndat i den vägen.

Strax därpå hördes från orkesterns späda instrument en vaggande, fullkomligt modern vals. Par efter par dansade ut. Dagmar vid anförarens arm.

Aldrig hade Åke erfarit ett så nästan brännande begär att få dansa, dansa med Margareta. Men att dansa i en dräkt som hans? Prästen borde få känna blygt om sitt kall äfven han, ha rättighet att på en fullt världslig fest, där han icke uppträdde som ämbetsman, begagna en fullt världslig dräkt. Hvarför skulle just prästen nödgas ständigt släppa till af sitt själslif, evigt vara utsatt för hård kritik eller oförståndigt bedömande?

»Dansa du», sade hans umgängesvän doktorn, hvilken i detsamma flanerade förbi med Regina vid sin arm. »Jag står för ordinationen såsom nödvändig.»

Snabbt gick Åke nu fram till Margareta, hvilken, ännu med sitt instrument i handen, nekande besvarade de uppbjudningar som ägnades henne, ehuru alls icke i sådana skurar, som störtade öfver Dagmar.

Det var tydligt, att hon endast hade sin figurs mjuka ungdomlighet att tacka för att hon ej gjorde ett fullkomligt fiasko som baldam.

»Dansar du inte?» frågade Åke ifrigt.

»Nej, aldrig, eljest. Men jag *kan* dansa. Och jag ville så gärna göra det en enda gång med dig, om jag får.»

Ögonblickligen lade Åke Margaretas arm i sin och förde henne ut i balsalen.

Nästan det första Åke lärt var dans. Och ehuru han under sin ynglingatid lika energiskt nekade att forma sig till balkavaljer för de unga flickornas skull som han energiskt nekat att forma sig till knekt för uniformens skull, förde han dock nu sin dam sällsynt elegant och säkert.

Margareta å sin sida dansade lätt och i hög grad rytmiskt. Hon bars ej af dansen utan bar den. Hvarje hennes muskel dansade, hvarje hennes andetag var dans, och så sammansmälte hennes rörelser med Åkes, att det föreföll åskådarna, som hade de andats med samma lungor, förts framåt af samma kraft.

Dansen väckte af flera orsaker uppmärksamhet, och Margaretas afskedade kavaljerer trängde sig åter omkring henne, nu med snålt framsträckta program i händerna. Men Margareta log och svarade, att hon dansat nog. Hon skulle aldrig dansa mer.

»Inte ens med mig?» frågade Åke lågt.

»Nej, inte ens med dig. Ty då hade jag ju ingenting att minnas.» Hon såg sig omkring, såg på rummens

slösande och ändå så diskreta lyx, såg på de unga flickorna i deras förtjusande törnroslika omhöljen, lät blicken insuga hela denna öfvermättade skönhetsstämning.

»Åke», sade hon till sist. »Jag *ser,* att det är vackert. Att det är litet vackert», rättade hon sig.

»Hvad är då mycket vackert?» log Åke.

»Det jag har fått i dag, och så mycket annat.»

»Hvad har du fått i dag?»

»Något som jag gömt bland dina konvaljer. Då bör du veta, att det är mig dyrbart.»

»Och det är?»

»Ett bref.»

»Från Brother?»

Åkes fråga föll snabb.

»Nej. Från fakiren, i hvars bröst fåglar häckat.»

Till Åkes förvåning och verkliga glädje syntes nu Brynje von Hill mellan dörrdraperiets djupa veck.

Ehuru ytterst korrekt i sin frackdräkt, var han barhändt och gjorde än mer än sist intryck af en hållningslös yngling med öfverintelligent panna, under hvilken den vackra blå barnablicken dock nu tycktes helt naturlig.

Den omringade Dagmar tillropade honom något, Åke hörde ej hvad, och fick ett gladt svar tillbaka. Sedan gick han litet tafatt tvärs öfver rummet, bugade sig djupt för Margareta och gaf Åke ett kort men kraftigt handslag.

»Inte för att dansa, Åke, har jag kommit, men för att säga farväl. För att säga *er* farväl, fröken Margareta. »

»Skall ni resa?»

»Ja.»

»Hvart?»

»Till öknen, kanske.»

»För att fasta som Johannes?» gäckades Dagmar, hvilken genom en flankrörelse lyckats göra sig fri.

»Ja, för att fasta och bedja som han, och sedan gå ut och sia om en ny tid, också kanske. Skall ni inte önska mig lycka, fröken Margareta?»

»Jo, af hela mitt hjärta.»

Margareta höll fram sin hand, hvilken Brynje snabbt tryckte och lika snabbt släppte.

»Vill ni inte *nu* säga, att ni är litet glad att se mig, fröken Margareta?» frågade han lågt.

»Mycket glad är jag, baron.»

»Tack!»

Brynje bugade sig djupt och var ett par ögonblick senare bortsopad af värdinnans släp.

»Så vacker han blifvit», sade Margareta strålande.

»Eller hur, Åke?»

Men Åke fick ej fatt i något svar. Därtill var hugget i hans hjärta allt för häftigt.

Margareta hade sett Brynje, hvad skulle nu ske?

Plötsligt lade Margareta sin hand på hans arm och bad ifrigt:

»Kan jag inte få spela, nu, nu genast? Bed din mor, är du snäll. Det gör väl ingenting, om musiken blir mellan danserna. Säg din mor, att numro två blir improvisation. Nu tror jag jag kan.»

Det låg någonting i själfva tonen, som öfverraskade Åke, hvilken genast framförde Margaretas begäran till sin mor.

Inom några ögonblick hade också musikrummets stolar befolkats på detta ljudlösa sätt, hvarpå en konsertuppöfvad publik vet att intaga sina platser.

Invid den stora fjällsjöblanka flygeln ställde Margareta sig nu utan hvarje skymt af pose och började att helt sakta stämma.

Frånvarande och sordinstarkt spelade hon sedan en af Rubinsteins sångbara melodier, och så tydligt var det, att hon genom den melodin endast stämde sig själf till större uppgifter, att det icke föll någon in att störa henne, ens med en applåd.

Förberedd af en sakta hviskning, afskickad bakom värdinnans solfjäder, väntade publiken tydligen med stor spänning på nästa nummer: »improvisationen, denna den unga artistens egen gåfva.»

Blicken under Margaretas långa ögonhår blef allt mera ljus, allt mer drömmande och inåtvänd.

Plötsligt slog hon helt upp de mörka ögonen och fäste dem stadigt på Brynje, som satt vid Dagmars sida, och ansatte tonen. Litet famlande sökte stråken ett tema, men så svingade sig som en fågel en solig melodi ut öfver salen, jagad af en hvass disharmoni. Så hördes en hel hexdans af kromatiska förvridningar, under hvilka den soliga melodien dock lefde sitt rika lif.

Nu förstod Åke hennes orubbliga blicks innebörd. Hon spelade Brynje! Och åt honom, Åke, hade hon endast gifvit musik, ro och yttre glädje ...

Han såg på Brynje, som var mycket blek.

Ett par gånger tvekade Margareta, men ögonblicket därpå kämpade åter den soliga melodien sin kamp mot disharmoniens anfall, om för att slutligen vinna seger, det visste man ej.

Men då med ens var det, som om hela byggnaden störtat samman. Margareta försökte förgäfves att sammanfoga de olika gångarna. Själfva melodien svek henne. Fågelns flykt var stäckt.

Margareta, nu lika blek som Brynje, sänkte instrumentet och sade lugnt:

»Jag får be om ursäkt, men jag kan inte improvisera i dag.»

En briljant, men mycket spelad bolero störtade nu från strängarna.

Aktuarien Spets lutade sig med ett fult leende mot sin granne och hviskade något ... Ett ögonblick senare ljöd från estraden Ave Maria sjungen af Åke, beledsagad af Margaretas violin.

Den rikedom af nästan ömma komplimanger, som värdinnan slösade på den unga artisten, visade bäst af allt hur stor hennes missräkning var.

Brynje däremot var äkta i sin tacksamhet, det syntes. Han lutade sig djupt öfver Margaretas hand. Ja, kysste han den ej?

Strax därpå drog sig Åke tillbaka till sin mors lilla koketta arbetskabinett, mer i uppror än han någonsin varit det förut. Till hvad tjänade allt hans onödiga gifvande?

Nyss, när Margareta så tydligt utmärkt honom, när han hållit henne i sina armar, då hade han hoppats att hans hjärtas starka slag ändtligen skulle väcka gensvar, att han slutligen skulle få läsa blyg, äkta kärlek i dessa oberörda stjärneögon. Och så i stället ... Åter kände han sig stå utanför, kände det med en vida bittrare smärta än när det gällde Brother.

»Åke, är du här?» Det dämpade ropet kom från Margareta, som ännu hvitare än nyss på tröskeln vek tillbaka dörrens blå gardin. »Hörde du?»

»Ämnet passade dig kanske inte.» Åkes ord föllo stelt.

»Å, tvärtom. Jag *har* mist gåfvan. Jag visste det redan härom dagen, då jag inte kom.»

»Du hade den kvar när du spelade för mig.» Åke kunde inte låta bli att understryka ordet *för*.

»Därför att jag spelade för din sorg ja. Man sviker inte ostraffadt Gud, Åke. Jag kan inte stanna. Kom tidigt i morgon. Sof godt, min afhållne.»

Hennes afhållne?

Ja, det var hvad också helgonet var, hvad den trasiga båten var, hvad allting var. Hennes lefvande träfigur var han, ingenting mer, ett slags misslyckad väfvare af andligt spetsverk, en stackare, som hon hyst medlidande med.

Tack vare en af rummets stora speglar kunde Åke se, att fru Åkerlind börjat taga afsked. Ja, han till och med hörde lille Viktors kraftiga protest, att mamma inte alls behöfde gå för hans skull. Han riktigt tyckte om att bli uppäten af unga tanter.

Men fru Åkerlind hade tydligen njutit nog af sin triumf och tillät, trots fru Ellisons ytterst artiga beklaganden, mannen att svepa en lätt schal kring hennes axlar.

Äfven kring Margareta sveptes en schal och händerna voro Brynjes. Sedan såg hon sig ifrigt omkring. Det var nog den frånvarande värden som blicken gällde. Men han ämnade inte visa sig.

Regina, trots sin ungdom uppbjuden till hvarje dans, lämnades kvar under tant Charmantes beskydd. Viktor fick en stor påse konfekt.

Aktuarien väntade på tröskeln, tydligen redo att betala sin erhållna replik med en än hvassare.

Åke såg allt, men tryckte sig endast än djupare in i sitt hörn. Hans pulsar slogo, hans blod brann.

Han var ung, ung, ung. Och flickan där ute hade svikit honom med hans unge bror, som var honom helig. Svikit honom hade hon, svikit.

»Hysch, hysch!»

Med fingret på munnen gled Dagmar in från sitt gömställe bakom ett par palmträd och sjönk med en suck af lättnad ned i rummets bekvämaste stol.

»O, så härligt! Jag är alldeles stel af förskräckelse. Hon har väl gått?»

»Hvem?» Åkes fråga kom otydlig.

»Tant. Jag har lefvat i en dödlig ångest att hon skulle upptäcka, att jag, 'bara en Åkerlind,' vågat draga åt mig några af de hyllningens strålar som bort strömma öfver 'mina barn'». Hon skrattade.

»Nästa år tänker jag vara clou själf. Specialitet: lappar, trolltrumma, rentämjning och nässlipning, i synnerhet nässlipning i kostym. Ja, ni vet inte ni, pastor, att det bor ett professorshufvud på dessa späda flickaxlar? Apropå, är inte sådant där att komma förargelse åstad, så vet inte jag. *Jag* dansar också.»

»Ni saknar inte kavaljer ändå, hvad jag vet.»

»Det gör jag aldrig, ty om jag också inga har, så saknar jag dem inte ändå.»

Medvetet eller omedvetet lade hon en liten öm tonvikt på ordet dem. Hon hade således saknat *honom!* Musiken ljöd i samma mjuka, vaggande valstakt som nyss. Flickan, som satt där skälfvande af vacker jordiskhet, hvem annan kunde hon vara än Margareta, hans Margareta som kommit tillbaka?

»Kanske ni vill dansa nu?» Frågan kom litet ansträngdt.

»Ja tack, det vill jag gärna.»

Tyst lade Åke Dagmars arm i sin, strax därpå dansade de ut.

Dagmar dansade också väl. Hon var mycket musikalisk och smög sig mjukt efter tonerna, men än mjukare smög hon sig in i Åkes famn.

Allt han saknat, allt han längtat efter nyss fanns nu vid hans bröst. Margareta som lefvande kvinna. Hvad han kände var så till ångest berusande, att hans hufvud svindlade.

»Älskar du mig?» frågade han lågt.

Hon svarade ej med ord men med en öm strålande blick, en äkta Margaretablick.

Aldrig sedermera kunde Åke minnas, hur de minuter som nu följde förlöpte. Men han mindes länge, ja, i hela sitt lif denna till botten af hans natur genombäfvande känsla, när han en stund senare för första gången kände ett par ljufva, varma flickläppar i kärlek tryckas emot sina.

Hvad han då erfor, sade honom, att denna lycksalighet njuten med Margareta skulle ha varit döden.

Och dock, äfven med tillägg af denna ökade lyckokänsla visste han, att han våldfört sig på något än rikare, än större, än vackrare. Brynje hade haft rätt. Det var ett förhållande af ömhet och ljus som han med sin kortsynta jordiskhet strypt.

Själfva hennes mission hade han mördat.

— — —

Påföljande morgon vaknade Åke med en känsla af att ha blifvit träffad af ett ohjälpligt ondt. När det slutligen gick upp för honom hvad som verkligen skett, kastade han på sig sina kläder med en hast som om hans lif hade kunnat räddas genom vinsten af en minut.

Han måste genast uppsöka Margareta, förklara, försöka rätta. Nästan springande nalkades han det Åkerlindska hemmet, så rädd var han att Margareta på något vis skulle vara försvunnen, ha hunnit glida bort innan han fått säga henne allt.

Åke såg genast, att han kommit för sent.

Hon satt vid fönstret i salen och vände trögt hufvudet mot honom, när han med en sådan hast trädde in i rummet.

»Du vet?» stammade han.

»Ja. Dagmar har nyss varit här.»

Således var det sant. Han tillhörde en annan.

»Och du är kanske glad?»

Hon teg.

»Sorgsen då?»

»Ingenting så litet.»

»Margareta!» ropade han förtviflad. »Hvad känner du för mig. Älskar du mig? Säg, säg?»

»Ingenting så litet», svarade hon igen.

»Margareta ...»

Hennes ögon fingo samma uttryck af stor öm sorg, hvarmed de första gången betraktade honom. Så gick hon sakta ut ur rummet.

Åke kastade sig nu i en droska och bad kusken för Guds kull köra fort. Hvarför han erfor detta ångestfulla behof af att komma fort fram, visste han ej. Men fort måste hästen springa, eljes skulle olyckan bli än tyngre.

Vid återkomsten till tant Charmantes hem fann han henne nyss klädd och mer rosenröd och strålande än någonsin.

»Jag är förlofvad», sade han kort.

»Såå? Så roligt, min gosse!»

»Med Dagmar. Du rådde mig ju till det.»

»Dagmar kommer att bli en präktig *hustru* och fäste sig vid dig från första ögonblicket, det anar jag. Du behöfver både glädje och begåfning där uppe, min gosse. Men vänd dig om.»

Dörrgardinerna vekos undan och där stod Dagmar på tröskeln, leende, rosig, förtjusande i sin blå, lätt

åtsittande promenaddräkt och den lilla pälsmössan käckt skjuten på sned. Vid åsynen af Åkes ansikte med dess drag af förstenad smärta kring munnen ryggade hon likväl tillbaka.

»Åke, jag kom för att förbereda, berätta. Men om du ... men om ni ...?»

Åke förstod, att hon måste lugnas, måste lugnas till hvad pris som helst. *Hon* var ju utan skuld. Och så sade han, ehuru orden kommo litet vacklande:

»Dagmar, tro mig, när jag säger, att jag är öfvertygad om att endast få män bli nog lyckliga att få en sådan hustru som dig, så glad, så god.»

»Visst tror jag dig, gossen min.»

»Men du måste ha litet tålamod med mig. Jag är ett sådant träbeläte, som du vet, eller kanske som du inte vet än. Jag har bara njutit så af allt ... nu ... att ... Eljest är jag fruktansvärdt tråkig.»

»Sådan du är älskar jag dig. I nöd och lust, som du vet.»

Dagmars ord kommo enkelt och varmt, och dock kände Åke, att hon ännu hyste misstro. Det fanns endast ett sätt att öfvertyga henne. Så drog han henne intill sig och kysste de friska läpparna.

Dagmar bleknade ända ned till halsen. Men sedan sade hon gladt:

»Men ett bereder jag min herr fästman på. Ingen eklatering förr än jag tagit min doktor eller så. Ett professorshufvud måste skyddas framför allt annat. Men bref vill jag ha ... långa, intressanta bref. Jag är pockande. Det vet kanske inte *du.* Men hålla af kan jag ...»

Samma kväll reste Åke.

Alla hans vänner voro nere vid tåget. Att Dagmars käckhet föreföll litet ansträngd, lade han ej märke till, så tacksam kände han sig öfver hennes oförmodade finhet i fråga om att kunna afslipa det ömtåliga afskedets alla kantigheter.

Hvarför hans vackra mor med stora tårar i de blå madonnaögonen gång på gång tackade honom kunde han ej förstå.

Från Brynje, som redan rest, hade kommit några vänliga afskedsord, nedkastade på ett visitkort. Också lustigt, tyckte han, att de skulle växla kort de två.

Margareta var ej nere, men kom i allra sista stund, hon och fadern och lille Viktor som lämnade Åke en bukett af violer.

Margareta var sig skenbart lik, kanske endast än mera öm mot Dagmar.

Och dock kände Åke det som något så visst som om han hört orden uttalas, att hon redan börjat det långsamma, blödande arbetet att lossa sina hjärtrötter från hans.

SEXTONDE KAPITLET.

Molnen på tåg i dalen!

Åke hade nu flera gånger sett det skådespelet och dock verkade det lika starkt på hans inbillning.

Himlens lätta barn på besök hos jordens tunga invånare. Ett famntag, en kyss och se'n farväl! Eller också trampades himlens lätta barn sönder af bönders järnskodda klackar, som det hände nyss där borta på ängen, då en dräng ej gitte vika åt sidan. Nej, rakt fram till sin jordkula — skulle han människan!

Åke stod vid fönstret i sitt arbetsrum och såg ut öfver nejden med släpande själ och med släpande tankar. Han hade magrat och mellan ögonbrynen fanns en skugga som efter ett intryckt finger. Den vänstra handen var nu tyngd af en tjock guldring, Dagmars gåfva.

Dagmar hade ej varit lätt att öfvertala. Hade hans kyss upplyst henne om för mycket?

Men att efter en dödssynd äfven begå en feghet? Nej, han måste påtaga sig de förpliktelser hans eget uppförande skapat. Påtaga sig dem och försöka fylla dem till det yttersta, om han bara orkade.

Ja, så blef han så pass ihärdig i sin bönfallan, att Dagmar till sist gaf vika. De växlade ringar hos Dagmars föräldrar, en byggmästare, gift med en syster till herr Åkerlind, hvilken hon till det yttre delvis liknade, ehuru hon intet ägde af broderns fina värdighet, ett fel, som dock ersattes af en viss öfverströmmande hjärtlighet — trodde Åke. Han mindes af besöket så godt som intet.

Sedan dess kommo Dagmars bref hvarannan dag, som glada vingslag, som dansande fjärilar framför ett stängdt fönster.

De voro förtjusande hennes bref, men Åke hade ingen plats för dem, ännu. Deras muntra kvickhet pinade honom som ovarsamt tal i ett rum, där en nyss död ännu hvilar.

Han skref emellertid gladt tillbaka. Det var så lätt just att få skrifva gladt, och han var Dagmar verkligt tacksam för detta, att hon nästan aldrig talade om sig själf, än mindre om sitt känslolif, aldrig gaf något slags förtroenden.

Detta befriade honom från att själf gifva sådana, något som under nuvarande förhållanden fullkomligt skulle ha öfverstigit hans krafter.

Ibland frapperades hans visserligen af stilens briljanta klarhet, men det intresset var enbart litteraturvännens. Hon skref mycket om sina favoriter lapparna och om sina planer för deras upprättelse. Framkastade paradoxer, disputerade ...

Visst var, att hon ej var någon hvardagsflicka, denna främmande flicka med sitt stora lifsmål och sin glada energi. Och det medvetandet gaf en viss lättnad åt hans själslif. Han kunde ostörd få hålla alla sina krafter samlade åt ett enda mål, målet att försöka lefva utan lif.

Från Margareta kom då och då ett litet meddelande, nu alltid inuti tant Charmantes bref, men hur andfådda, hur vingklippta voro de ej!

En dag skref tant Charmante, att Brother kommit tillbaka som sjuk och att Margareta gick dit nästan hvarje dag.

Nå, hvad mer, Åke ägde ju ej längre rättighet att skydda henne, äfven om det skulle behöfvas.

Den stora tystnaden var nu Åkes bästa vän, mörkret hans högsta hvila. Men fjällets spetsar hade redan börjat att flamma i morgonglöd. Snart var sommaren här.

Den unge prästen Tageson hade blifvit Åke till en bekväm och behaglig umgängesvän. Allt för mycket sysselsatt med sitt eget befinnande för att vara en skarp observatör, var han ovärderlig som afledare för Maschas allt mer öfversvallande modersömhet. Också motsatte sig Åke på det bestämdaste sin gästs afresa

— gjorde det med all den energi han ännu hade öfrig.

Dag efter dag nickade de två männen åt hvarandra vid frukostbordet, talade litet om den föregående dagens små händelser och om expeditionsgöromål.

Sedan ryckte Mascha in med sina råa ägg, skrapade biffar, muggar med grädde och varma krus. Tage försvarade sig energiskt, och under stridens hetta aflägsnade sig Åke obemärkt för att i sällskap med sin tystlåtna vän Murre företaga en af de timslånga promenader, utan hvilka han ej hade kunnat lefva. Från Brynje ett långt bref från Bonn. Han ämnade verkligen låta prästviga sig för att sedan fullt rustad gå ut till strids mot »gnagarna.» Åke hade så säkert trott, att han skulle komma hem nu.

— — —

Äfven sedan »himlens barn» ej längre tumlade om på jorden, stod Åke orörlig vid fönstret, nu med blicken spänd mot landsvägen.

Slutligen sade han med ett otåligt tonfall:

»Nej, ännu syns ingen! Det här börjar bli väl starkt. Fyra dygn utan post.»

»Ja, i synnerhet för dig som är förlofvad», log Tage med sin röda lungsotsmun, själf ej olik en fin gammal målning, där han i sin orubbligt burna svarta prästrock satt tätt intill brasan med en röd filt lagd öfver sina knän.

Åke vände sig snabbt om.

Ja, naturligtvis skulle Tage tro, att det var efter Dagmars bref som han längtade, ehuru ett faktum var, att just den samvetets lättnad Åke erfor vid att slippa mottaga dessa glada budskap och att slippa besvara dem varit häfstången till det jämförelsevis stora saktmod, hvarmed han hittills funnit sig i afspärrningen. Efter ännu en stunds otålig väntan sade Åke:

»Nej, vet du, jag skidar ner till stationen och hör efter hur det hänger ihop. Det kan väl inte vara snöhinder nu igen, barometern står ju högt. I förbifarten tittar jag in i gamla kyrkan och ser efter hur hon reder sig under snömassorna.»

»Du känner mitt valspråk», log Tage och kände sig oförmärkt på pulsen. »Den som väntar får.»

På lätta skidor och i lämplig dräkt ilade Åke en stund senare fram öfver de nybildade snöfälten, som af vårens svaga andedräkt redan sammanfogats till en gnistrande väfnad i hvitt, men egendomligt nog utan att erfara den sinnets lättnad, som just denna art af sport eljest alltid brukade skänka honom.

Skidorna kändes tvärtom så tunga, att Åke ofrivilligt gång på gång vände på hufvudet för att efterforska, om det ej fastnat någon kramsnö på dem, ehuru han samtidigt log åt sin tanke: kramsnö nu i skarens tid.

Men något fanns där ändå. Ett svart litet spöke, en byting som vid hvarje Åkes sviktning lutade sig framåt och hviskade:

»Sorg och fara, sorg och fara!» Och samtidigt hörde Åke alldeles tydligt ringning af dämpad klang från kyrkklockor han ej kände igen.

Till hvilka hörselhallucinationer hade ej de fyra dygnens inspärrning bringat honom!

Dock kastade Åke ofrivilligt om skidorna och ilade framåt i ny riktning. Han hade ämnat att först på hemväg besöka sin gamle vän men längtade nu dit in med känsla af skrämdt barn, som af en åldrig far

hoppas erhålla tröst eller stärkande bannor.

Nyckeln var nu under vinterns säkra tid anförtrodd åt klockstapelns vaksamhet och vägen till minnesmärket endast några få släpande spår i det oändliga hvita.

Invid porten hade vinden hopsnott en tornlik drifva, som så ondsint försvarade sin plats som väktare, att Åke endast genom att energiskt nyttja sin skidstaf lyckades slå sig igenom. Och när han lyckats, nästan ångrade han sin ansträngning.

Kyrkan huttrade till döds under kylans hårda grepp, men försvarade sig med ålderdomens hela sega lifsvilja. Andedräkten var rimfrostens, väggarna knakade under isbarkens glatta glasväfnad och de båda händerna på predikstolen hade hvitnat i döden. Och hvart Åke såg fick han samma intryck.

Den sköra spinettläktaren darrade under de hvassa frostnålarna och skönheternas bur i hörnet skälfde, som en förnäm dam beröfvad sitt pälsverk. Andestigen till högaltaret var utplånad, och fönstrens skumma ålderdomsljus hade slocknat i vinterns hvita starr.

Endast ett hade vunnit i skönhet, den tomma altarrunden, hvars svarta bårtäcke gnistrade af miljoner stjärnor, den och dopfuntens skål, som lyste lik en af kristall.

Men ingenstädes ett välkommen, från ingen ett tack.

Dopfunten tycktes fullkomligt ha glömt, att den någon gång varit en bortsliten kyrkans lem, och de båda helgonen logo i sitt gnistrande skägg åt narren där, som nu i vinterns tid kom för att söka ro hos de döda.

Kyrkan själf kastade fram ur vinklar och vrår hela fång af dödsbringande fläktar för att blifva inkräktaren fri, och sakristian höll med en sådan kraft igen sin murkna dörr, att Åke icke kom åt att kasta en blick på Mariakonturen för att se på hvad sätt hon tagit upp kampen mot kyla och död.

Stenhällarna svettades ut en så ondskefull kyla, att Åke ofrivilligt satte fötterna i sina egna spår för att värma sig.

Han tryckte igen dörren med en känsla af att för intet ha stört en åldrings knarriga och väl behöfliga hvila.

Vid stationen fick Åke höra, att banan nu åter var klar och att post nyss afgått till prästgården.

När han efter en forcerad löpning åter inträdde i salen, fann han också mycket riktigt Tage fullkomligt begrafven i tidningar. Brefväskan hade han däremot af grannlagenhet ej öppnat.

»Där ser du, mon ami», log han, med sin röda mun. »Jag har redan hunnit så långt som till notiserna. Hör på den här till exempel, efter du ju känner mannen?» Och Tage läste:

»Det sägs att Brother, de hysteriskas profet, ligger för döden. En ung violinspelerska af framstående rang lär tillbringa långa stunder vid hans plågoläger för att spela Saulsanden till ro. Ryktet påstår att hon lyckas. Förunderlig är i sanning dessa mäns makt öfver kvinnor. Äfven de finaste bland dem böja sig under deras välde.»

Åke bleknade så djupt, att Tage öfverraskad afbröt läsningen.

Såå, den magra prästhanden hade ändå gripit henne till sist. Hon hade kommit »som hans ljusa syster», om också endast som hans barmhärtighetssyster — ännu.

Och dock, egendomligt nog, hade aldrig Åkes egen andel i Margareta känts så viss, aldrig hade han varit så fullkomligt säker på hennes ömhet som i det ögonblicket. Det var som om han med ens fått henne tillbaka.

Också svarade han lugnt, ja nästan flegmatiskt:

»Mannen är värd intresse både från män och kvinnor. Jag har inte glömt honom än.»

Under tystnad sorterade de båda männen nu sina bref för att läsa dem efter datum.

Åke hade ett bref från tant Charmante, två från Dagmar, och underbart nog, där fanns också ett af Margaretas stora hvita kuvert, ehuru dess utanskrift föreföll så främmande. De ovanligt stora och ändock så vacklande bokstäfverna verkade som om de varit slagna.

Tant Charmante skref, sedan hon pliktskyldigast ägnat ett par sidor åt Dagmars beröm:

»Margareta alldeles nöter ut sig. Hon arbetar strängt med lektioner och tillbringar hvarje ledig stund hos den dödssjuke Brother. Dödssjuke? Hm!

Ibland följer fadern henne dit, oftast går hon ensam. Och Doris tiger och skickar soppor till den sjuke. Underbart! Vår hvita älskade flicka ligger ofta hopkrupen i min gamla röda emmastol, oftast med fiolen i famn, fast hon nästan aldrig spelar.

Hon har på alla vis blifvit ännu tystare än förr, tycker jag. Viktor är oftast med henne, är alltid en riddare mot »mormor-tant Charmante» men blir allt mer bortskämd. Han behöfver en saga snart, men Margareta diktar inga sagor heller. Äfven öfver fadern ligger det något afbleknadt, tycker jag. De behöfva nog skogen, de två.»

Hur orolig måtte ej tant Charmante vara för att skrifva så mycket om ... Hon som numera knappt eljest nämnde Margaretas namn.

Ett af Dagmars bref genomögnades hastigt för att sedan läsas om igen. Ett själfbedrägeri, hvartill Åke ofta gjorde sig skyldig. Sedan gick han in i skrifrummet för att där i ro få öppna Margaretas dyrbara skrifvelse.

Endast tre stora vacklande ord voro nedkastade på den hvita stora ytan:

»Far är död.»

Åke såg med en känsla af bedöfning på hvad han nyss läst.

Fadern död, och han, Åke, hade ej varit hos henne, ej svarat, ej telegraferat, ej gifvit lifstecken ifrån sig.

Snabbt gick han ut i salen och började att skaka brefväskans alla fickor. Där måste finnas ännu något budskap, något bref af senare datum.

Ja, Gud ske lof, där fanns ännu en skrifvelse från tant Charmante, ehuru nedkastad med blyertspenna och knappast läsbar. Hon skref:

»Vår stackars älskade flicka! Det gick mycket fort. Jag vet knappt hvad jag skrifver. Det är så ohyggligt att höra Doris. O, vore du här!

Hon ligger på knä invid kistan och bara skrattar, skrattar. Margareta gråter ej och styr med allt. Viktor är hos mig. Du kommer naturligtvis till begrafningen, som blir om fredag klockan tolf? Den måste bli så hastigt, för Doris' skull. För Guds skull kom. Vår stackars, ljufva flicka!»

Åke lade ned brefvet och försökte tänka, tänka med redighet och kraft.

Brefven voro ju nära en vecka gamla. Han ref upp tidningarna. Jo, där stod verkligen annonsen.

»Urfabrikör Erik Åkerlind, fyrtioåtta år. Saknad.» Det var allt. Och begrafningen? Om fredag klockan tolf? Å, det var ju fredag i dag och just klockan tolf hade Åke hört klockringningen där ute i det omätligt hvita. Mekaniskt såg Åke på sitt ur.

Det gick extratåg i afton, det visste han. Han skulle således kunna vara hos henne åtminstone i morgon. Han ämnade skynda ut för att göra några anordningar men stötte i själfva dörren samman med Tage, på hvars ömtåliga ansikte hektiska rosor brände och som i handen höll ett hopkramadt bref.

»Jag måste resa — genast.» Den eljest så dämpade rösten lät nästan kärf.

Åke såg slött på honom. Hvem annat än han, Åke, kunde tala om att resa?

»Min mor är sjuk, mycket sjuk, och ...»

»Det gör mig ondt.» Åkes ord kommo mycket lugnt. »Men du måste vara så god och stanna öfver söndagen. Hennes far är död. Jag måste genast resa.»

»Din fästmö har sin mor hon, men min mor endast mig. Jag reser.»

Hans fästmö? Ja visst. Tyst återvände Åke in till sig.

Och efter ett par timmar reste Tage verkligen, nästan kväfd under Maschas filtar och dränkt af hennes tårar samt ledsagad till tåget af sin värd, hvilken nu så pass återvunnit sin själfbehärskning, att han förmådde göra sin unge gäst alla de små praktiska tjänster, af hvilka han i så hög grad var i behof.

Först sent den kvällen ingick svar på Åkes breflika telegram till tant Charmante och Åke blef förtviflad öfver dess inlärda korthet.

Man hade ej väntat honom, man visste. Dagmar kommen till stor hjälp. Margareta lugn. Doris mycket orolig. Bref afgått.

Under dessa dagar blef Dagmar Åke så främmande, att han såg på hennes bref utan att ens igenkänna stilen. Men från telegrammet, hundradetals gånger genomläst, borrade sig namnet slutligen igenom. Ja, han till och med bjöd till att tro, att hvad som skett varit till det bästa.

Hans plikt mot Dagmar borde kanske ha förbjudit honom att resa. Och samtidigt ropade en röst i hjärtats djup: Lögn! Lögn! Din enda plikt är den att vara hos Margareta.

På söndagseftermiddagen vandrade Åke rastlöst fram och åter i rummen, sysselsatt med detta omöjliga att tänka ut ett kondoleansbref till Margareta, följd af Murres trofasta ögon och af Maschas störtande gråt i rummet innanför. Slutligen öppnade Åke dörren och bad:

»Får jag be Mascha vara så utsökt förbindlig och inte gråta?»

Utsökt förbindlig! Han hörde själf hur löjliga orden läto, men han förmådde ej finna några andra, och lika utan proportion blef hans glädje, när han upptäckte, att Maschas tårar ej gällde någon af honom omedvetet visad ovänlighet, utan Tages glömda fotpåse.

Väl tjugo koncept hade Åke förkastat, när han tyckte sig höra bjällerklang. Strax därpå svängde flera slädar upp till bron.

Några ögonblick senare slogs dörren upp och på tröskeln stod fru Åkerlind med sin långa sorgslöja tillbakaslagen från det endast helt obetydligt afmagrade ansiktet, kanske än vackrare än vanligt, tack vare ögonens djupare inskuggningar.

Bakom henne syntes den förgråtna Regina, och bakom henne Margareta, i hvars armar lille Viktor hvilade, delvis understödd af den tafatta jungfrun. I förstugan trängdes skjutsare och ett par af järnvägens folk med reseffekter.

Efter den första minutens rent handlingskväfvande öfverraskning skyndade Åke emot de ankommande, befriade de dignande flickarmarna från deras börda, sköt fram ett par stolar till den lyckligtvis flammande brasan och ringde på Mascha, som icke tappade hufvudet, utan genast skyndade att ställa i ordning te och andra förfriskningar.

»Nej, nej», sade fru Åkerlind förvirrad. »Inte något te. Vi ville bara komma dit upp i röda gården, där han trifdes så bra, min ljuse Erik. Säg, Margareta, vill vi inte det? Vi vill se skogen, och soffan, där han brukade sitta så ofta och läsa. Se allting. Säg, Margareta, vill vi inte?»

»Jo, mamma.»

Margareta försökte lossa moderns kläder och tilllade:

»Men värm sig litet här först vid elden, mamma. Telegrammet har nog alldeles nyss kommit. Där uppe är nog kallt.»

»Mitt telegram kom just nu», sade Åke, med en förebrående blick på en af järnvägsmännen.

Men fru Åkerlind pratade lika förvirradt.

»Hos en präst äro vi, Margareta. Hos *din* präst. Har du fiolen med dig, så du kan spela för far? Eller kanske den också är död?»

»Nu ska mamma lugna sig, mamma kan lugna sig, om mamma bara vill, det vet jag», sade nu, till Åkes förvåning, den förgråtna Regina. »Vi måste få värma oss först allesammans. Ingen af oss har heller ätit än i dag.»

Fru Åkerlind såg förvirrad på det beslutsamma barnet, men lät sig sedan utan motstånd föras fram till brasans lockande värme.

Sakta befriade under tiden Åke Margareta från hennes lilla tunna vinterkappa och gned de af köld stelnade händerna mellan sina.

»Jag har pälsen där ute», sade hon, som om hon läst hans oro. »Jag kunde bara inte ha den på mig medan jag bar Viktor. Jag telegraferade både dit upp och till dig, ifall du skulle vara borta. Resan kom så oförmodadt på.»

Sedan fru Åkerlind, tydligen frusen ända in i märgen, nästan med glupskhet förtärt ett par koppar nästan glödhett te och litet bröd, stod hon ej längre att kvarhålla. Inom ett ögonblick var rummet tomt.

Hade icke Viktor, hvilken modern nu ej ens kom ihåg att efterfråga, så tryggt sofvit på den mjuka soffa, där han blef lagd, skulle Åke ha trott, att det som nyss skett endast varit ett hans fantasis verk.

Uppe på röda gården rådde, när Åke en stund senare kom dit upp, den största uppståndelse. Telegrammet hade just nödtorftigt hunnit att uppfattas, när redan slädarna svängde inne på gården.

Lyckligtvis hade Åke varit klok nog att följa Maschas praktiska råd att föra med sig både sängkläder och mat, eljes hade de resande nödgats att tillbringa en ytterst obehaglig natt.

Husets folk kände sig alls icke hågade att låta sig störas i sitt vinteride, och endast Åkes lifliga böner, understödda af Margaretas frikostiga penninganbud, kunde förmå dem att tills vidare afstå från »storstugan». Fru Åkerlind dignade under sitt behof af sömn. Jungfrun var till ytterlighet konfys och Regina grät i en så hejdlös, allt uppslukande sorg, att den nästan berättigade hennes stränga ord nyss.

Med undran såg Åke, att det verkligen var Margareta som nu ordnade om allt. Hon bredde ut filtar öfver fållarna, packade upp allt det som var nödvändigt för natten och kastade trä efter trä på elden för att hålla dess låga hög. Åke, som till ytterlighet pinades af att se henne förrätta alla dessa sysslor, bad henne slutligen att skona sig. Hon log, ett litet hårdt leende, som Åke förr aldrig varseblifvit kring den milda munnen, och fortsatte sitt arbete.

Natten tillbringade Åke i en stol bredvid Viktors bädd. Slutligen somnade han för några ögonblick, men väcktes af en ängslig liten röst, som ropade:

»Farbror präst, farbror präst! Hvar är Margareta och mamma och Regina och allihopa utom Viktor själf? Och far? Är far där uppe i röda gården? Mamma sa Viktor det en gång. Säg, är far där uppe eller kanske här?»

Åke tog gossen i sin famn och började att sakta och ömt tala med honom om dödens vackra sömn till uppståndelsen.

Följd af det för tillfället lugnade barnet, kom Åke en stund senare upp till röda huset på kullen, där redan flera innanfönster blifvit uttagna och ett par rutor öppnade på vid gafvel.

I stora rummet, där intet var rubbadt sedan sommaren, gick fru Åkerlind i sin långa sorgdräkt fram och åter, på ett säreget sätt vyssjande sig själf. Man kunde tro, att hennes sorg var ett barns, hvars gråt hon ville stilla. I handen höll hon en stor smörgås och på en bricka stod en halftömd kopp buljong.

»Käre pastor», ropade hon ifrigt, när Åke trädde in. »Förvåna er inte, men jag*måste* äta. Det är det enda som lindrar. Är det inte underligt? Jag hatar mat och jag äter ändå, äter ständigt, nätter och dagar. Och det har jag gjort hela tiden.»

Åke kunde ej låta bli att beundra denna briljanta fysiks omedvetna kamp mot en anad förstörelse och gick ut i köket, där han fann Margareta, sittande på en träsoffa med den tungt insomnade Regina i sitt knä.

Hennes blekhet var nästan blåaktig och hon tillät utan invändning, att Åke tog den sofvande flickan på sina armar och lade henne bakom den stora stolpsängens sparlakan. Men nu gaf helt plötsligt Viktors mod vika, han började åter att gråta bittert och fråga, om far ej verkligen fanns här, som mor lofvat.

Tyst drog Margareta gossen till sig och for med handen öfver hans hår, på samma tröstande sätt som fadern brukat, och somnade själf, så plötsligt, så djupt, så oemotståndligt, att hon sof med handen lyft som till en välsignelse. Hade hon suttit här hela natten med den gråtande Regina i sitt knä? Lugnt satte Åke sig nu bakom henne, sköt armen, så den gaf henne stöd, och lät henne sofva stödd mot hans bröst.

Den blixtsnabba dvallika sömnen räckte endast några minuter, men när hon vaknade var det tydligt, att hon kände sig i hög grad stärkt.

»Barnen kan sofva de, barnen kan gråta de», sade afundsjukt fru Åkerlind, som nu irrade in.

»O, om jag bara kunde få gråta, o, om jag bara kunde få det! Jag trodde så säkert, att jag skulle få se honom här uppe, men det får jag inte. Min vackre, ljuse Erik.»

Hon drog Viktor lidelsefullt intill sig och brast ändtligen öfver hans hufvud ut i befriande gråt.

Efter en stund frågade hon nästan ångestfullt:

»Tror du kanske, att han skulle varit lyckligare med en annan kvinna, Margareta? Säg?»

»Nej, mamma.»

»Tror du han älskade mig öfver allting? Säg, Margareta?»

»Ja, mamma, öfver allting här på jorden.»

»Och pastorn, tror pastorn, vet pastorn, att jag skall återse honom i en annan värld?»

»Ja, det vet jag.» Åkes ord föllo lika fast som Margaretas nyss. »Gud borttappar ingen, honom minst. Sedan beror det på er själf att finna honom.»

Sällan hade Åke lyckats bättre att tala som präst till en sörjande än han i den stunden talade till Margaretas mor, som lyssnade ifrigt, ja snålt.

— — —

På aftonen hade Åke prydt sitt hem till fest, allt i förhoppning att Margareta skulle komma. Allt låg i stillhet och ro, endast brasorna glödde. Men i hans kyrka var strålande ljus och värme och på läktaren väntade organisten.

Och hon kom verkligen, kom ensam och sjönk ögonblickligen begärligt in i den framdragna hvilstolen, Brynjes stora stol, vaktad af den orörliga Murres kloka ögon.

Nu först såg Åke hur afmagrad hon blifvit. Ögonen strålade ej heller längre som stjärnor och kring munnen var kommen en nålfin rispa. Hon höll ögonen fästa på Åkes nedhängande hand, där Dagmars ring glindrade i brasans ljus. Ingen af dem talade. Hon njöt synbarligen af tystnaden och af husets stämning af högtid och ro.

Slutligen sade likväl Åke lågt:

»Jag har lidit hela ditt lidande, Margareta.»

Hon nickade.

»Margareta, hör mig.» Åke tog hennes hand.

»När en tanke upphört att vara tanke, när en känsla upphört att vara känsla, när ett minne upphört att vara ett minne — det är ju död? Inte sant?»

»Jo.»

»Och när en tanke lefver, när en känsla är evigt frisk, när ett minne aldrig kan afmattas, det är ju lif? Inte sant?»

»Jo.»

»Således lefver han evigt för oss alla som älskade honom. Säg, gör han inte?»

Men Åke kände ögonblickligen, att hans ord fallit till marken och det ej ens i närheten af målet.

Hennes sorg var ej hjärtats, ej minnets, ej känslans, den var hennes eget hjärtas pulsslag, från hvilka hon lika

litet kunde göra sig fri som från hjärtat själft.

— — —

Slutligen yttrade hon:

»Du har varit mycket god emot oss, nu som alltid, min afhållne. Jag ville gärna ge dig något ur mig själf till tack. Det är alltid det mesta jag kan ge, tycker jag, därför att det är så svårt. Ser du, det är mitt fel, att far gick bort. Gud ville, att jag skulle ropa, kämpa, lida för Hans frids skull. När jag svek igen, måste detta svåra ske, så jag skulle få en ny kraft, vredens. Ty jag har känt vrede nu, känner vrede än. Vrede öfver hvarje ömt ord han ej hört, öfver hvarje hård tanke som han känt. Jag känner vrede öfver mig själf, vrede öfver andra. Men i vreden finns kraft. Nu kan jag tala om Gud. Därför måste far gå bort.»

»Margareta.»

»En annan är jag — en ond. Det är mitt straff detta, att jag måste gå den vägen. Fars hand leder mig allt fortfarande. Nu måste jag lyda. Ja, det var bara det jag ville säga dig.»

Utan alla ord förde Åke henne fram till fönstret, genom hvilket kyrkans tända ljus glindrade som stjärnor i det hvita.

»Där bor också Gud», sade han enkelt. »Om du vill, är den öppen.»

Margaretas mörka ögon glänste till i glädje. Men så rispades åter det lilla nålfina strecket in kring munnens mjuka muskler och hon svarade:

»Jag tackar dig så, min afhållne. Men ingen kyrka kan öppnas af en människa för en människa. Den är stängd ändå.»

På tröskeln stannade hon, lyfte blicken från Åkes hand och lät den sedan hvila några ögonblick på hvar och en af möblerna i rummet. Det var som om hon tagit bort sitt insegel, tyckte Åke. Hans hem var åter blifvet hans och kunde efter detta äfven blifva en annans.

Så föll dörren sakta igen.

Ett par dagar senare reste Åkerlinds lika hufvudstupa som de kommit.

Fru Åkerlind hade låtit gräfva ut vägar i skogen, besökt alla de platser, där mannen älskat att hvila, men när hon ej fick »se honom», vare sig i skogen eller i rummen, längtade hon lika besinningslöst tillbaka till Stockholm, som hon förut längtat till sommarens tillfälliga hem.

Lille Viktor, lyft mot rutan af Reginas starka armar, vinkade ifrigt ett sista farväl åt farbror präst; äfven Reginas näsduk fladdrade blygt. Men Margaretas sista blick gällde ej Åke, utan gamla kyrkan, hvars egghvassa rygg nu klöf drifvorna som ett svärd, draget till kamp.

Ett par dagar senare sjuknade Åke för första gången i sitt lif i stark feber.

Han såg ständigt en stor blodvåg, som slog öfver världen, en omätlig våg, men utan förmåga att skölja något till renhet, efter den var af blod.

Kämpande i blodet syntes miljoner hufvuden, bland dem hans eget, alla kvidande i ångest öfver att blodet var så tungt.

Först på fjärde dygnet vaknade han till full sans och såg då Brynjes ljusa nacke lutas mot sängen som i

tillfällig sömn.

»Stannar du hos mig?» Åkes fråga föll matt, men så ifrigt.

»Ja, om du vill. Jag kom för att stanna.»

— — —

Ehuru de två männen aldrig talade i ämnet, så visste Åke från den stunden, att Brynje fått sikte på »ledstjärnan» samt att han börjat ställa sin nya kurs.

Redan efter några dagar var Åke fullt återställd. Men Brynje fick ej resa på länge. Åke hade ju köpt honom så dyrt. Men allt mer vande han sig att kalla honom Johannes. Det hjälpte honom att glömma.

SLUTKAPITEL.

Snigellif, snigeldagar!

Och dock voro dagarna Åkes vänner. Men nätterna, de långa nätterna utan sömn!

Brynje hade rest tillbaka till sitt universitet och skulle till hösten därifrån kasta sitt första spjut.

Tages mor var död, och själf hade han fått recidiv. Att besvara hans bref, fulla af sorg, var den enda glädje Åke orkade med.

Dagmars glittrande bref läste han däremot allt mera sällan helt och hållet igenom, och dock kände han ömt för dem. Men trots detta kunde han ha dem liggande oöppnade, ända till dess han gaf sig själf sitt hedersord på att ha läst och besvarat dem inom den eller den timmen, och då blefvo hans svar fullkomliga vältalighetsprof.

Han gaf i dem omedvetet lif åt sin smak för vackra perioder och musikaliska tonfall. Äfven kände han sig på detta vis gifva åtminstone något. Dagmar, en gång hans hustru, skulle ha rättighet till allt. Men till dess ...

Inom sitt kall började han att känna sig allt mera lösryckt. Han snubblade numera oupphörligt öfver stenar, som han förut ej varseblifvit. Kanske led han dock mest af att behöfva ständigt döma med färdiga domar, predika ständigt öfver fastslagna texter, och samtidigt lefde han i ett nytt starkt personlighetsförhållande till Gud. Han bad minutligt numera, en tyst, ihärdig bön:

»Du vet, Gud, du vet, Gud.»

Det föreföll honom, som om ur detta oupphörliga droppande i ångest befrielsen till sist måste springa fram.

Från Margareta endast ett par ord om familjens lyckliga återkomst till Stockholm, men en dag skref tant Charmante, hvars bref eljest lika orubbligt kretsade kring Åkes framtid med Dagmar:

»Margareta bär nog icke enbart på sorg. Jag vet ej hvad det är med henne. Rörande är emellertid att se hur hon försöker i hemmet i allt ersätta fadern. I går skickade hon Regina till en pension i Schweiz, för att barnet om möjligt genom ombytet skall kunna öfverkomma sin ännu lika lidelsefulla sorg. Och Viktor har fått en ny saga: ’Guds väfverska’. Sagan är förtjusande, och underbart var att se hur snabbt gossen tillgodogjorde sig den djupa innebörden. Men ...»

Från den dagen började Åke att ifrigt tala med den upprättade och mysande Mascha om sin bosättning. Ja, i

själfva verket talade han aldrig om något annat; ett så stort behof hade han att höra ordet uttalas för att ur detsamma slutligen lyckas forma sig en verklighetstro på att han tillhörde en annan.

Slutligen skref han till Dagmar och bad henne utsätta bröllopet ...

Kort därpå föll slaget.

I en tidning läste Åke en dag en notis, ej beledsagad af någon som helst anmärkning, endast åtföljd af två utropstecken, att samma unga, mycket begåfvade kvinnliga violinartist, som besvurit Brothers Saulsande, snarast ämnade hålla ett religiöst föredrag. Två dagar senare stod också verkligen den enkla annonsen:

»Margareta Åkerlind ber män och kvinnor komma och höra hvad hon har att säga dem om Gud.»

Det var det hela.

»Talar hon, så dör hon!»

Den tanken var så lefvande i Åke, att han tyckte sig nästan ha hört orden uttalas tätt intill sitt öra.

Men samtidigt skref tant Charmante helt lugnande:

»Jag tror hon orkar ... Jag tror säkert hon orkar. Hon är så lugn. Och Doris stör henne ej.»

Åke grep fatt i de orden ...

Ja, hennes väsen var sådant, att hon borde orka nu — för faderns skull. Hon orkade nog — hon orkade säkert ... Åke beslöt att ej vidare tänka på saken. Han sysselsatte sig energiskt.

Men ändå ...

Ett par timmar efter det föredraget skulle ha hållits fick Åke ett telegram:

»Margareta dör.»

Telegrammet var i dag ett verkligt bref, men Åkes ögon fastsögos enbart vid de orden, som vid något så väntadt och ändå som vid något så hemskt nytt.

»Margareta dör!»

Och han var fängslad här utan rättighet att göra sig fri? Allt hans uppkonstruerade lugn smälte bort.

Han måste göra sig fri! Hans lif var ju hennes, hennes lif var ju hans. Deras blod hade på något vis blandats ...

Han visste att han kunde rädda henne. Och då skulle han fegt stanna här ... Å nej!

Hvad var det för dag?!

Lördagskväll. Pingstafton med pingstdag i följd.

Hvad skulle han göra? Hvad skulle han hitta på.

Han grep med händerna kring pannan för att tvinga tankarna till lugnt arbete.

Telegrafera efter predikohjälp? Men hvart? Nu, mot helgen? Och Tage som var sjuk! Dessutom kunde han inte vänta. Hon var ju döende.

Han måste resa genast, genast. Han var ju hennes med blod och med lif. Och hon skulle dö ensam?

Ofrivilligt sköt han Dagmars ring af sitt finger och lät den falla i en låda. Så satte han sig vid skrifbordet.

Hvad skulle han skrifva — och till hvem?

Jo, skrifva till prästen i grannsocknen skulle han.

Hårdt så bläcket stänkte raspade han ihop följande rad:

»Jag reser. Se till min församling!»

Brådskande kastade han sedan in litet kläder i sin ämbetsnattsäck, men kom samtidigt att fästa blicken på tidtabellen, uppsatt på väggen.

Intet tåg förrän dagen därpå.

Dagen därpå!

Hur var det möjligt, att en sådan grymhet kunde få ske?

Gode Gud, gode Gud! ropade han i sin brännande ångestkänsla. Gode Gud!

Men orden hade ingen resonans i honom längre. I den stunden trodde han ej på Gud.

Timme efter timme satt han orörlig i sin stora Luthersstol, helgad genom hennes ljufva gåfva, medan tankarna arbetade ständigt åt ett håll. Margareta dör! Margareta dör!

Klockan tio var det gudstjänst, och klockan tre kvart till elfva gick tåget. Och folk från alla byar skulle flocka sig kring kyrkan. Det var ju pingstdag, och han, prästen, skulle förkunna glädjens stora budskap.

Han!

När morgongryningen ändtligen trängde in genom fönstret, afskakade Åke sin känsla af frysande halfdomning, tände eld under en liten spritlampa han alltid hade till hands, kastade en handfull blad i det kokande vattnet och tömde den starka drycken i ett andetag.

Sedan ordnade han litet sina kläder och grep fatt i kappsäcken. Att hålla den hårdt i sin hand var den enda handling på jorden han kunde verkställa. Det var, tyckte han, ett handslag på att han verkligen fick resa.

Kort därpå kom Mascha, trots förbud, in med kaffe och det rynkiga ansiktet ljust af pingstglädje och glädje öfver att snart få se sin gosse i den stolta mässkruden.

Åke såg slött på henne.

Hvem var den där gamla kvinnan, som vågade se så glad ut?

Men så behärskade han sig och sade lugnt:

»Jag reser, Mascha ... Se till mitt hus!»

Innan Mascha hunnit ge form åt sin brinnande nyfikenhet, hade han öppnat dörren och var ute i den svala morgonluften.

Det var, ehuru försommar, ännu vår här uppe, men en passionerad vår; ett jubel i isbojor. Käcka grässtrån med skuggor på snö, och jord som knakade under de famntag, som sol och käle växlade. Ur fågelstrupar

hördes ömma, ännu som frusna locktoner, och öfver låglandet sköljdes gnistrande glans från fjällens yrt störtande bäckar. Luften var ej längre lätt att inandas, utan pressande. I all sin ljufva aningsfullhet nästan pinsam.

Men Åke kände ej, hörde ej. Försiktigt som en af slag träffad satte han fötterna på marken och gick till boden, där cykeln ända till i går stått i orubbad vinterro. Han kastade sig upp i sadeln.

Då skar helt plötsligt genom luften ett klockslag, så ännu ett, än mera jublande och manande starkt. Det var kyrkan, hans kyrka, som ringde efter sin präst.

Åke stannade, och en ytterst sällsynt ton af rödt spelade in i kindernas blekt gula färg.

Hvad gjorde han? Hvad var han?

En soldat, som svek fanan. Nej, sämre än så: en anförare, som lämnade sin post.

I toppen af den långa Edsbacken kommo redan i ett långt tåg de kyrkobesökandes kärror, alla fyllda med allvarliga människor, hvilka infunno sig i Guds hus för att af honom få höra Guds ord allvarligt predikas.

Åke stirrade på det långa tåget, detsamma han sett första söndagen han predikade här, ända tills hans ögonlock togo eldens hetta.

Och klockorna ringde: Bing bång, kommer du ej! Och hans hjärta svarade lika orubbligt: »Margareta dör, och du kan rädda henne.»

Men hvad betydde Margareta för dessa, som kommo där?

Han ryckte af sig hatten för att få känna vindens svalka. Så satte han helt plötsligt upp cykeln mot ett träd och började som dragen af klockorna att springa i riktning mot kyrkan ...

Där inne väntade man redan otåligt på prästen.

Gång på gång såg klockaren på det stora förgyllda uret till vänster om högaltaret.

Slutligen tog han på eget beråd upp ingångspsalmen och skickade samtidigt kyrkvaktaren med bud till prästgården.

Då kom prästen.

Men på hvad sätt? Ej högtidligt och i prästerlig skrud framför altaret utan hvardagsklädd springande upp i predikstolen med håret fastklibbadt af svett i pannans hvita kant och hållande en liten kappsäck i handen.

Sången tystnade, och orgeln surrade till, som om en af dess pipor fått ett dödshugg.

Då talade från predikstolen prästen med en underligt stelnad stämma:

»Vänner, jag, er präst, har träffats af ett hårdt slag. Min mest älskade dör. Hon är mycket god ... min mest älskade. Jag kan inte predika i dag. Bed Gud för henne — för oss!»

Därmed sprang han åter ned från predikstolen, men kyrkvaktaren hade passat på och stängt sakristidörren i lås. Åke nödgades gå stora gången för att nå utgången.

Det var så ljudlöst i kyrkan, att en yrvaken flugas dufna surrande hördes hårdt som ett spinnrockshjul i gång.

När Åke gick förbi Jan Ers, sträckte denne ut handen och grep honom hårdt om armen.

»Har prästen betänkt hvad han gör?»

Frågan kom sträft och lågt.

»Jag har betänkt.»

»Betänkt att det gäller kappan?»

»Jag har betänkt.»

Jan Ers såg upp i det förstörda ansiktet med dess rödbrända ögonlock och hvita skälfvande läppar.

Ett drag af svag känsla drog öfver de fula, svartmuskiga anletsdragen.

»I så fall far med frid», sade han högt och drog handen tillbaka. »Jag tänker att ingen kommer att minnas hvad som här skett.»

Han såg sig med makt omkring i kyrkan.

Hastigt tryckte Åke den hand, hvars grepp han så ofta känt som strypande, och skyndade mot stora porten.

Från tröskeln sände han en blick tillbaka och såg då hur skolläraren sprang fram och ställde sig utanför altarrunden samt började att därifrån högt läsa dagens evangelium.

Under hela resan stod Åke i vagnen: Det kändes som om han genom detta förmått att påskynda tågets gång, och i Stockholm fick han en åkare att köra i galopp genom att tillkasta honom han visste ej hvad.

Från ett rum med stängd dörr hörde Åke en rastlös gång och en vyssjande, kvidande gråt, som han kände igen.

Modern var således ej vid dödsbädden? Eller hade Margareta redan ...

I det skyddade flickrummet djupast inne i våningen voro de lätta gardinerna dragna tillbaka, och där på den hvita bädden låg hans mest älskade. Vid hennes fötter stod en ung flicka — hvem såg ej Åke — med ögonen svullna af gråt, och vid bäddens hufvudända syntes tant Charmante, skuggad af en tyngre skugga än den, som enbart år kan skänka. Äfven läkaren var i rummet.

Hur hvit hon var, hans kärlek, hur ljuf, men så stilla!

»Hon dör som en af frost skadad», sade läkaren lågt. »Vi kunna intet uträtta.»

Åke såg på honom med vrede.

Hvem talade här om döden? Han, Åke, var ju kommen för att rädda henne. Visste de då ej, att han kunde ge henne lif af sitt lif, blod af sitt blod? Att han kunde draga hennes trötthet till sig?

Snabbt kastade han af sig rocken och slet upp västen, så hon skulle komma åt att dricka lif, direkt ur lifvets källa, förde varsamt, varsamt sin arm under de unga axlarna och drog henne sakta och öm som en mor intill sitt bröst.

Ingen talade, ingen frågade.

Men öfver tant Charmantes ansikte kom en skymt af hopp. På tröskeln syntes nu moderns svartklädda gestalt, nu ej längre fyllig, ej längre röd, utan dignande af lifssorg öfver det barn, som hon älskat minst och för hvilket hon fruktat mest.

Sakta förde doktorn henne ut ur rummet ...

Och Åkes mest älskade låg lika hvit, lika stilla.

De skära läpparna hade sitt mest ljufva, mest hemlighetsfulla uttryck, men öfver pannan låg den stora tröttheten utbredd som ett sorgdok ...

Aldrig hade kärlek och viljan att ge varit starkare i Åke än i den stunden.

Hans hjärta slog så fullt, så mäktigt, som om det vetat af sitt stora kall att få skänka lif åt två.

Hon skulle, hon måste räddas genom honom, hans mest älskade!

Några ögonblick försvunno i andlös stillhet. Då började helt sakta en ton af skärt att spela in i det unga ansiktets bleka genomskinlighet och Margareta slog sakta upp ögonen med deras nu så oändligt fördjupade uttryck. Hon log sitt lilla, ömma leende och bjöd till att än tryggare borra in sitt hufvud vid Åkes bröst. Men så föll det vackra hufvudet åt sidan. En suck hördes. Åke hade räddat henne, men åt döden ...

I timmar satt Åke orörlig bredvid bädden och vaktade på hur trötthetsskuggan nu lyfte tum efter tum. Hur lycklig, hur ljus, hur hvilad hon såg ut, hans mest älskade! Åke sjönk ned på knä invid hvilolägret ...

Det föll af sig självt, att Åke påtog sig alla en sons förpliktelser.

Margaretas stoft skulle liksom faderns brännas. Outtröttligt vandrade Åke nu från ämbetsbroder till ämbetsbroder för att finna någon villig att företaga eldfästningen. Men alla nekade de att läsa välsignelsen öfver henne. Öfver *henne!*

Den ende som var vidsynt nog att förstå ordet förintelse efter anda, ej efter bokstaf, låg illa sjuk.

Då förstod Åke till sist krafvet, och han tog på sig bördan. Allt ordnades genom honom.

Kista, bårkläde, hästar, vagn, allt var hvitt.

Henne själf hade ömma händer höljt i en mjuk, fotsid slöja.

På kistans lock låg Åkes gåfva, en krans af blommande myrten, och barnens jättebukett af löst bundna konvaljer. Modern lämnade inga blommor. Hon kände sitt barn, trots allt, bäst af alla.

Innan locket påskrufvades, erfor Åke en stark frestelse, den att till tack och evigt farväl få vidröra de bleka läpparna med sina. Men han öfvervann frestelsen.

Oberörd af lifvet hade hon lefvat, och oberörd skulle hon få ingå i sin ljusa ro.

I sista stund kom en krona af dyrbara orkideer. Och på kortet stod: »Lazarus.»

Efter en kort kamp lät Åke gåfvan få plats vid kistans fotända.

Gatorna voro förmörkade af folk och vagn efter vagn sällade sig till det korta sorgetåget. Äfven hade skickats massor af blommor.

Åke tyckte att vagnshjulen oupphörligt väfde omkring samma ord: Tala som präst vid Margaretas graf ... Tala som präst vid ...

När kistan slutligen lyste hvit på katafalkens mörker, greps han af yrsel.

Aldrig skulle han sedermera kunna förstå, hur det blef honom möjligt att komma öfver de minuter, som nu följde. Men när han kom till orden: »Af jord är du kommen», lade han omedvetet handen på kistans lock och sade högt och tydligt:

»Af ljus är du kommen, till ljus skall du åter varda.»

Orgeln brusade. Ett skärande skri hördes, och invid katafalken, där nyss kistan stått, låg modern nu på knä.

Ömt som en verklig son lyfte Åke upp henne och förde henne, en tyst och tårlös kvinna, steg efter steg mot den väntande vagnen.

— — —

I tant Charmantes täcka våning stod några timmar senare Dagmar vid fönstret mycket blek och förandligad i sin systerligt djupa sorgdräkt.

Viktor låg på knä framför några utbredda planschverk, dem han dock ej betraktade, och tant Charmante själf kastade gång på gång frisk ved på den trots årstiden vinterlikt flammande brasan samt lyssnade ifrigt till hvarje ljud.

Viktor var djupt upprörd och full af frågor:

»Är Margareta hos Söndag nu? Säg, farmortant Charmante?»

»Ja, kanske.»

»Är hon Söndag själf kanske?»

»Ja, kanske.»

»Får hon se kung Vårdoft med?»

»Ja, kanske. Men fråga inte så mycket, min lille gosse. »

»Viktor *vill* fråga, Viktor *vill* veta, om det är sant, att Margareta är lycklig hos far nu?»

»Ja, det är sant.»

»Då ska inte heller Viktor gråta mer utan vill gå hem till mamma genast, strax alldeles ensammen själf, för det sa både far och Margareta, att han alltid skulle göra, när han blef ensam.»

Rösten var tjock af tårar.

Sedan gossen med största svårighet lugnats genom några sömndroppars makt, sade Dagmar lågt:

»Han kommer inte, fast det regnar.»

»Åjo, han kommer nog.»

»Vet han, att hon aldrig hann tala, endast dignade ned?»

»Ja.»

Strax därpå hördes en tung ringning och tunga steg i tamburen, dit tant Charmante skyndat, och Åke trädde in med regntyngda kläder och regntyngdt hår.

Släpande våta fotspår på den ljusa mattan gick han fram till brasan, öfver hvilken han med en frusens gest höll ut sina händer.

Snabbt trädde Dagmar fram ur gardinens skugga och sade mildt:

»Förlåt, Åke, att jag stör dig nu, men det är viktigt det jag har att säga.»

Åke ryckte till.

»God dag, Dagmar», sade han till sist. »Är du här?»

»Ja, jag har varit här några dagar.» Dagmars läppar darrade lätt till. »Men jag reser i morgon igen.

Och nu vill jag så gärna gifva dig något till tröst, innan jag far. Något som tillhör Margareta.»

Hon drog den släta ringen af sitt finger och lade den i Åkes ifrigt gripande hand.

»Jag hade kunnat hålla dig mycket kär, Åke, om ... Jag förstod genast — men kräfde som min absoluta rättighet, att du skulle säga mig sanningen — direkt. Det var Dagmar värd. Bröllop hade det aldrig blifvit ... Ännu ett vill jag säga dig: Hur mycket du än höll af henne, höll jag af henne mer. Hon var min Söndag, ser du. Nu ska jag sörja er i samma sorg. På så sätt kan jag alltid minnas dig med kärlek.»

Åkes hand slöt sig allt fastare, allt mer lik en drunknandes kring den gifna gåfvan, men om det gällt hans lif, hade han ej kunnat finna ett ord till svar.

Han visste, att han borde säga något mer; oklar for den tanken genom hans hjärna, att flickan där var mer än värd en ifrig bön om förlåtelse — en förklaring, men samtidigt erfor han en viljans slapphet, som kom honom att kunna endast taga emot — lik en slaf friköpt af en annans gränslösa ädelmod. Det skulle bli hans ställning gent mot flickan där, att endast taga emot.

För all säkerhets skull sade han likväl:

»Tack, Dagmar.»

Då dörren väl slutits om den unga, så med ens böjda gestalten, fingo de båda kvinnorna så visst intrycket af att den stängts, ej endast om en sorg, utan om ett människolif, som aldrig skulle blomma, att de tysta föllo i hvarandras armar.

Omklädd och värmd, ja, till och med mättad genom tant Charmantes förtänksamma ömhet, satt Åke en timme senare vid glöden från brasan och njöt af en sådan fysisk lindring, att denna för några ögonblick fullkomligt tog ledningen.

Prästkappan, hopskrynklad och fuktig, låg som en hög mull på golfvet, till hälften inom brasans röda rundel, och prästkragen, afsliten som ett strypande halsband, låg kastad på en stol.

Hastigt böjde sig dock Åke ned, slätade ömt ut det nedfallna ämbetsplagget och lade det sedan tilllika med kragen i en ask, på hvars lock han med fast, stor stil skref:

»Tillhör Margareta Åkerlind.»

Då såg han ett stort hvitt bref lysa sig till mötes.

Åke tyckte, att änglar togo i ring omkring honom.

Margareta hade skrifvit till honom! Han stod ej längre utanför!

Slutligen läste han:

»Min mest afhållne!

Om jag skulle dö, vill jag säga dig, att jag alltid hållit af dig så gränslöst. Jag tyckte du var min ankargrund, ser du. Det jag ej förstår — har jag nu skjutit åt sidan — och jag ser dig åter som min. Alla slå vi ju Gud inom oss, någon gång, och Dagmar är så glad och så god. Man bör hålla af henne. Jag bara *trodde* du höll af mig mest.

Det är så mycket jag ville säga dig, min afhållne, men tiden är knapp.

Vreden är en sådan svår kraft att bära på. Om jag inte orkar — trots den — då skall du tala, du som orkar och kan. Inte sant, min afhållne?

Säg dem då i mitt ställe hur ondt vi slita, vi som älska Gud öfver allting, om också ej på sagd tid och på sagda vägar. Att gå sig så trött mellan stängda kyrkdörrar och sedan ej kunna stanna inne för gråt och hårda tankars skull. Det är så tungt.

Gud uppväcker, människorna svepa evigt. Hvarför?

Jag ber dig af hjärtat, min afhållne, försök att drifva bort mörkret kring Kristi gestalt och förbind hans sår. Jag säger dig, att detta är af allra största vikt. Gud lider af att hans Son ej får ha ro i sin härlighets ljusa glädje. Han menade sin *andes* kött och blod, ej detta ohyggliga. Betänk hur gränslös hans glädje måtte ha varit att få lida detta lilla för människornas uppfostran till godhet! O, min afhållne, just nu ser jag Guds kärleks kyrka öppen framför mig. Jag ser den så ofta öppen — och så gjorde far, fast vi aldrig talade om det — han och jag.

Den skall vara så gränslöst stor — en famn för alla kyrkor att hvila ut i. Den skulle alltid vara öppen, natt och dag — alltid ljusfylld af ro, musik och doft af blommor.

Den halfve katoliken skulle där kunna be i ro, den halfve lutheranen likaså. Fritänkaren skulle där kunna böja knä, när han kände behof att tacka Gud därför att han icke tror. Stora bibliotek skulle finnas för vetenskapsmän, som skulle lära andra att älska Gud i naturens under. Ty Gud och naturen kunna ju skiljas på.

Muhammedanen med sin bönematta, soldyrkaren, alla, alla skulle vara välkomna, och äfven de onda skulle komma tryggt, när de visste, att de genom en half minuts tankegudstjänst hörde Gud och kyrkan till.

Lyssna, så hör du Gud. Så skulle den kyrkans enda dogm lyda, och där skulle ständigt finnas visa män, som undervisade och gåfve ädla råd, aldrig män, som predikade för syndare. Och den kyrkan skulle lefva rik genom sitt eget lif, det vet jag, ty hvem vill äga, när intet finnes af värde annat än Gud?

Jag är mycket trött, min afhållne, men ett vill jag ännu säga af det lilla jag *vet.* Kroppens synder höra jorden till, andens himlen.

Därför kan heller aldrig anden dömas för kroppens synder, endast för andens. Och till hvilket straff? Det tyngsta: att ej få se Gud.

Tack för allt du gifvit. Brother blir visst frisk nu, har jag hört. Om du kan, min afhållne, så tro på fakiren i honom.

Min och fars del i Viktor skänker jag dig. Det finns några sagor skrifna åt honom. Kanske kommer *han* att orka — och får se Gud.

Älska alla — och allt — från mig. Stöd Regina och tacka Guds unga moder för den ro jag känt i hennes röda lampas sken.

Bed, bed för den felande, odugliga

Margareta.

Älska mor! Till Dagmar har jag ej skrifvit, men jag hälsar genom dig.»

Timme efter timme satt Åke lutad öfver papperen. Men när morgongryningen trängde in genom fönstret, knäböjde han i den knappa ljusstrimman och bad i full, hel hängifvelse, bad i brinnande kärlek till Margaretas Gud:

»Herre, förbarma dig öfver mig, präst utan kyrka.

Hjälp mig af nåd att ge vidd åt hennes vackra barnadröm om din kärleks hem. Låt hennes börda bli min börda, hennes vilja min vilja. Hjälp mig att bli vidsynt och vidhjärtad nog — för hennes skull; renhjärtad nog, lätthändt och evigt älskande nog — för hennes skull. Hjälp mig att aldrig döma, aldrig skrämma och att rätt förstå aningens heliga språk. Hjälp mig af nåd att bli präst — präst för hennes spröda, ömtåliga folk — för Guds husvilla drömmare!»

— — —

Och i den nya dagens gryning gick en ny man ut till kamp. Och det okända sköljde nu som förr sina vågor öfver världen ... men däruppe i det oändligt hvita ringde klockorna i jubel.